

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostně právní

Katedra kriminalistiky

**Aktuální problémy kriminalistické metodiky vyšetřování
nálezu mrtvoly s podezřením na sebevraždu**

Diplomová práce

Forensic methodology – current issues during suicide investigation

Masters thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

Plk. v. v. PhDr. Jan Čáp Ph.D.

AUTOR PRÁCE

Bc. Lucie Paďourová

PRAHA

2022

„Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a zdroje, z nichž jsem čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.“

V Praze, dne 4. 3. 2022

.....

Lucie PAĎOUROVÁ

Na tomto místě bych ráda poděkovala plk. v. v. PhDr. Janu Čápovi Ph.D. za odborné vedení mé práce a poskytnutí cenných rad při psaní. Dále chci také poděkovat Mgr. Martině Mrňákové.

ANOTACE

Diplomová práce se zpočátku zabývá základními informacemi k metodice vyšetřování, přičemž hlavním tématem je metodika vyšetřování sebevražd. Tam se řadí možné motivy k sebevraždě, způsoby spáchání sebevražd, typické stopy na místě činu, počáteční úkony, organizace vyšetřování, následné vyšetřovací úkony aj. V kazuistické části práce jsou analyzovány tři vybrané případy z kriminalistických sborníků, na kterých jsou poukázány chyby i kvalitní práce během vyšetřování.

KLÍČOVÁ SLOVA

metodika vyšetřování* sebevražda* způsoby spáchání* motiv* počáteční úkony* ohledání místa činu* plánování vyšetřování* pitva* vyšetřovací úkony* kazuistika*

ANNOTATION

This masters thesis focuses on general methodology of criminal investigation, whereas its main focus is methodology of suicide investigation. That comprises of possible suicide motives, suicide methods, typical evidence (and leads), conducting initial investigation, organizing and planning, further forensic work etc. Second part focuses on case study, which comprises of three cases. On these cases are shown mistakes and quality investigation work.

KEYWORDS

investigation methodology* suicide* criminal scene investigation* investigation planning* autopsy* forensic work* case study*

Obsah

ÚVOD	7
1. METODIKA VYŠETŘOVÁNÍ	9
1.1. STRUKTURA METODIKY VYŠETŘOVÁNÍ	9
1.3. SEBEVRAŽDY A PODEZŘELÁ ÚMRTÍ	14
2. KRIMINALISTICKÁ CHARAKTERISTIKA SEBEVRAŽD	17
2.1. ZPŮSOBY SPÁCHÁNÍ SEBEVRAŽD	17
2.1.1. Sebevražda otravou	18
2.1.2. Sebevražda oběšením	19
2.1.3. Sebevražda pomocí řezné, bodné a sečné zbraně	20
2.1.4. Sebevražda střelnou zbraní	21
2.1.5. Sebevražda pádem z výšky	21
2.1.6. Sebevražda utonutím	22
2.1.7. Sebevražda ulehnutím pod jedoucí vlak	22
2.1.8. Sebevražda fyzikálními vlivy	23
2.2. MOTIVY K SEBEVRAŽDĚ	23
2.2.1. Duševní poruchy	23
2.2.2. Životní nesnáze	25
3. TYPICKÉ STOPY NA MÍSTĚ ČINU SEBEVRAŽDY	28
3.1. OBĚŠENÍ	29
3.2. STŘELNÁ ZBRAŇ	31
3.3. ŘEZNÉ, BODNÉ, SEČNÉ ZBRANĚ	34
3.4. PÁD Z VÝŠKY	36
4. SPECIFIKA PODNĚTŮ K VYŠETŘOVÁNÍ SEBEVRAŽD	37
5. SPECIFIKA POČÁTEČNÍCH ÚKONŮ VYŠETŘOVÁNÍ	39
5.1. OHLEDÁNÍ MÍSTA ČINU	39
5.2. OHLEDÁNÍ MRTVOLY A MÍSTA JEJÍHO NÁLEZU	43
5.2.1. Oběšení	44
5.2.2. Otrava	45
5.2.3. Střelné rány	46
5.2.4. Počáteční úkony při podezření na inscenovanou sebevraždu	46
5.2.5. Posmrtné změny	47
5.3. PITVA	51
5.3.1. Pitevní proces	54
5.3.2. Identifikace	54

5.3.3. Exhumace.....	55
6. SPECIFIKA VYŠETŘOVACÍCH VERZÍ A PLÁNOVÁNÍ A ORGANIZACE POSTUPU VYŠETŘOVÁNÍ	57
6.1. VYŠETŘOVACÍ VERZE.....	57
6.1. ORGANIZACE VYŠETŘOVÁNÍ	60
7. SPECIFIKA NÁSLEDNÝCH ÚKONŮ	62
7.1. VÝSLECH	62
7.1.1. Výslech oznamovatele a svědků	63
7.1.2 Výslech v případě pohřešované osoby.....	64
7.2. VYUŽITÍ ZNALCŮ	65
7.2.1. Kriminalistická expertíza.....	66
7.2.2. Expertízy ze zdravotnických obor.....	67
7.3. ZVLÁŠTNÍ VYŠETŘOVACÍ ÚKONY.....	68
7.3.1 Rekognice.....	68
7.3.2. Vyšetřovací pokus	69
7.3.3 Rekonstrukce.....	69
7.3.4. Prověrka výpovědi na místě	70
7. KAZUISTICKÁ ČÁST	72
7.1. PŘÍPAD Č. 1: NELÍTOSTNÍ VRAZI – JAROSLAV A DANA STODOLOVI.....	73
7.1.1. První vražda – Stanislav Šanda	76
7.1.2. Druhá vražda – Růžena Skohoutilová	79
7.1.3. Třetí a čtvrtá vražda – Antonín a Marie Královi	83
7.1.4. Pátá vražda – Marie Čondlová	86
7.1.5. Šestá vražda – Josef Malina	90
7.1.6. Sedmá a osmá vražda – Dagmar Weissová a Helena Cerháková	93
7.2. PŘÍPAD Č. 2: SEBEVRAŽDA V NEMOCNICI	100
7.3. PŘÍPAD Č. 3: SPOLEČNÁ SEBEVRAŽDA MLADÉHO PÁRU	107
ZÁVĚR.....	113
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	114
PŘÍLOHY	118

Úvod

Sebevražda, tedy akt, kdy si jedinec vezme svůj vlastní život, je sociálně patologickým fenoménem, který začal mezi prvními zkoumat v 19. století francouzský sociolog Emil Durkheim. Sebevraždu zkoumá mnoho vědních disciplín, přičemž tato práce je zaměřena na pohled kriminalistický.

Podle Českého statistického úřadu (ČSÚ) bylo za rok 2020 spácháno 1224 sebevražd (z čehož více než polovina osob volila oběšení, poté sebevraždu střelnou zbraní, skok z výšky a otravu). Tento počet dle mého názoru není zanedbatelný a je tedy klíčové disponovat vědomostmi, jak co nejefektivněji a nejoptimálněji sebevraždy vyšetřovat. Po spáchání sebevraždy jsou totiž policisté mnohdy mezi prvními, kteří jsou u těla přítomni a je nezbytné, aby v případě podezřelých úmrtí, kam se sebevraždy řadí, postupovali svědomitě a dle stanovených postupů.¹

V první části této diplomové práce na téma *Aktuální problémy kriminalistické metodiky vyšetřování nálezu mrtvoly s podezřením na sebevraždu* se nejprve věnuji vymezení metodiky vyšetřování jako takového a dále se zaměřuji konkrétně na metodiky vyšetřování podezřelých úmrtí s podezřením na sebevraždu. Následuje bližší pohled na sebevraždu jako kriminalistický fenomén a její postavení v policejní praxi. Důraz je kladen zejména na aspekt metodiky vyšetřování v případech podezřelých úmrtí s podezřením na sebevraždu, včetně stop typických pro tento typ úmrtí, typických vyšetřovacích situací a specifických úkonů s ním spojených. Druhou částí práce je část kazuistická, kde se věnuji jednomu obsáhlému případu vražd a dvěma případům sebevražd. Na těchto případech vytyčím pochybení, kterých se bylo dopuštěno během vyšetřování, avšak pozornost chci věnovat i správně provedenému vyšetřování. Případy jsou vybrány z Kriminalistického sborníku, jež mi byl poskytnut v knihovně Policejní akademie v Praze.

Vzhledem k tomu, že zatím jsem studentem civilistou, je hlavním cílem této práce zejména vytvořit ucelený soubor poznatků k vybrané problematice, jejichž

¹ Sebevražednost v Česku setrvale klesá. Czso.cz [online]. 2021, 9. 12. 2021 [cit. 2022-03-01]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/sebevrazednost-v-cesku-setrvale-klesa>.

využití bude efektivní při nabírání znalostí nejen k metodice vyšetřování sebevražd. Hlavním cílem práce je tedy co nejvíce přispět ke kvalitnímu vyšetřování sebevražd páchaných na území České republiky a navrhnout možná doporučení pro zlepšení na základě informací, které jsem při psaní práce získala.

V práci byly využity metody analýzy, syntézy, indukce, dedukce, historické metody a monografické metody.

1. Metodika vyšetřování

Jednotlivé metodiky vyšetřování jsou zásadně ovlivněny vědeckou teorií metodiky vyšetřování. Ta se zaměřuje na pravidla vzniku, průběhu a projevů trestných činů v okolním prostředí a lidském vědomí. Cílem teorie vyšetřování je poskytnout ideální modely vyšetřovacích metod, metodik, technik, postupů a operací a způsobů jejich aplikace při vyšetřování a prevenci trestných činů.²

Metodiku vyšetřování tvoří celistvý systém pravidel, postupů a způsobů provádění trestního řízení, přičemž je možné ji chápat jako metodiku procesu poznání kriminalisticky relevantních událostí. Konkrétní metodiky vyšetřování vychází z vědecké teorie metodiky vyšetřování, jež si klade za cíl vytvořit integrované a strukturované modely vyšetřovacích metod, metodik, technik, postupů a adekvátně je aplikovat ve vyšetřovacím procesu, a je možné ji rozdělit na část obecnou a zvláštní. Mezi obecné otázky vyšetřovací metodiky se řadí: pojem a struktura metodiky vyšetřování, základní zásady metodiky, charakteristika činu, proces poznání činu, vyšetřovací situace, podněty k vyšetřování, preventivní činnost aj. Zvláštní část teorie vyšetřování je tvořena dílčími metodikami. Jedná se např. o metodiku vyšetřování vražd, metodiku vyšetřování podvodů či právě metodiku vyšetřování podezřelých úmrtí a sebevražd. Někdy je nutné kombinovat více dílčích metodik a ty dále aplikovat na daný vyšetřovaný případ, např. v případech loupežných vražd, loupež, při které bylo spáchané znásilnění aj.³

1.1. Struktura metodiky vyšetřování

Metodika vyšetřování třídí trestné činy na základě jejich způsobu páchaní, typických stop a způsobu jakým se typicky vyšetřují. Trestné činy, které mají obdobné tyto rozhodné prvky kriminalistické charakteristiky, jsou seskupeny

² STRAUS, Jiří a Viktor PORADA a kol.: *Teorie, metody a metodologie kriminalistiky*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017, s. 367. ISBN 978-80-7380-666-8.

³ KONRÁD, Zdeněk, Viktor PORADA, Jiří STRAUS a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015, s. 162-163. ISBN 978-80-7380-547-0.

do stejnorodých skupin se samostatnou typovou metodikou, tvořenou ucelenými systémy poznatků o typových kriminalistických charakteristikách činů, zákonitostech vzniku, vyhledávání a zajišťování stop, vyšetřovacích situacích a modelech činnosti policistů ve vyšetřovacím procesu, s důrazem na chyby, kterých se v praxi mohou dopouštět. Struktura je obecně tvořena následujícími komponenty, přičemž v dalších kapitolách se blíže věnuji struktuře vyšetřování úmrtí s podezřením na sebevraždu.

a. Typová kriminalistická charakteristika

Tvoří ji typické kriminalisticky relevantní znaky pro daný čin, které mají fundamentální vliv na tvorbu charakteristických stop a na proces poznání činu. Jsou to zejména typické kriminální situace (v jakých situacích pachatel činnost páchá), typické způsoby páchání, typické vlastnosti pachatelů a obětí, typické motivy, lokalita trestného činu aj. Typová kriminalistická charakteristika obsahuje obrovské množství nasbíraných dat a hraje klíčovou roli při tvoření vyšetřovacích verzí.⁴

b. Typické stopy

Kriminalistická stopa je základním zdrojem informací kritických pro vyšetřování. Stopy umožňují získat obraz o minulých událostech, konání zúčastněných osob, jejich identitě či nástrojích při činu použitých. Stopy tedy představují odraz změn v prostředí materiálním a změn ve vědomí lidí. Podle jejich nosiče je můžeme dělit na stopy materiální a stopy paměťové. Na vznik stop má vliv zejména způsob spáchání činu (který se také ve stopách výrazně projevuje). Kriminalistickou stopu tudíž představují všechny materiální či paměťové změny, které jsou příčinně, časově nebo místně spojeny s vyšetřovanou skutečností. Zároveň ji však musí být možné najít, zajistit

⁴ KONRÁD, Zdeněk, Viktor PORADA, Jiří STRAUS a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015, s. 413-414. ISBN 978-80-7380-547-0.

a vytěžit z ní informace, které nese. Odpovídající zjištění, zajištění, zkoumání a hodnocení kriminalistických stop je zásadní pro kvalitní a rychlé vyšetřování.⁵

Stanovení typických stop a míst, kde jsou typicky k nalezení, slouží vyšetřovatelům zejména k jejich účelnému nalezení, zajištění a využití. Rovněž se jedná o vodítko, aby se orientovali na hledání všech možných stop, které by mohli jinak přehlédnout. Pro efektivní pořadí hledání stop napomáhá vyšetřovatelům rozřídění stop na základě jejich důkazní síly a trvanlivosti. Řadí se sem typická místa výskytu stop, vhodné postupy hledání, zajišťování a zkoumání aj.

c. Zvláštnosti předmětu vyšetřování

Předmět vyšetřování a dokazování je obecně vymezen v § 89 odst. 1 Trestního řádu (dále jen TR).

„Trestným činem se rozumí jen čin soudně trestný, a pokud z jednotlivého ustanovení nevyplývá něco jiného, též příprava k trestnému činu, pokus trestného činu, organizátorství, návod a pomoc“⁶

Metodiky se zaměřují zejména na předmět dokazování neboli na skutkové okolnosti, jejichž dokazování je klíčové, rozdílné od jiných druhů trestných činů či výjimečně obtížné, a tudíž bývá častými příčinami nedostatků a komplikací během vyšetřování či dokazování.

d. Zvláštnosti podnětů k vyšetřování a typické podněty

Častými podněty bývají oznámení občanů, organizací, anonymní oznámení, sebeobviňování a vlastní poznatky policie. Kvalita podnětů přímo ovlivňuje také kvalitu samotného vyšetřování, taktiku úloh a prostředky využitě k jejich řešení. V jednotlivých metodikách jsou popsány typické podněty, jejich možné nedostatky a jak tyto podněty nejlépe prověřit a případně je doplnit. Pro

⁵ STRAUS, Jiří a Viktor PORADA a kol.: *Teorie, metody a metodologie kriminalistiky*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017, s. 68. ISBN 978-80-7380-666-8.

⁶ § 89 odst. 1, Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů.

tyto případy existují specializované instituce, se kterými policie kooperuje (např. orgány celní správy, zpravodajské služby, inspekční orgány aj.)

e. Typické vyšetřovací situace

Typické vyšetřovací situace se liší podle typu vyšetřované události a jsou to situace nejcharakterističtější pro určitou skupinu trestných činů. Pro úspěch celého vyšetřování je klíčové zejména správné a efektivní vyřešení počátečních vyšetřovacích situací (situace vzniklé ihned po získání prvotních informací o nastání kriminalisticky relevantní události). Zvýšená pozornost musí být kladena rovněž na tzv. nepříznivé vyšetřovací situace, které jsou informačně vágní, problémové či konfliktní.

f. Typické počáteční úkony

Počáteční úkony slouží k vyřešení situací plynoucích z počátečních vyšetřovacích situací a jsou vázány na stopy, které se na místě činu vyskytují. Prioritou je tudíž zajištění stop, důkazů a informací, typických pro danou skupinu činů, přičemž se mnohdy jedná o neodkladné a neopakovatelné úkony. Tyto úkony je třeba jasně označit a na základě jejich urgencye stanovit pořadí jejich vykonání. Policisté si tudíž musí být vědomi typických zvláštností a obtíží při jejich provádění, tedy mít ucelené znalosti o metodice vyšetřování daného činu. Typickým počátečním úkonem je ohledání místa činu (dále např. ohledání blízkého okolí, ohledání mrtvoly).

g. Zvláštnosti vyšetřovacích verzí a plánování postupu vyšetřování

Typové vyšetřovací verze představují jen obecné hypotetické modely, které mohou objasňovat příčiny v počáteční fázi vyšetřování, kdy pro nedostatek informací není možné utvořit vyšetřovací verze. Např. při nález mrtvoly se vytyčí všechny možné příčiny úmrtí (sebevražda, vražda, náhlé úmrtí, nehoda aj.), což vede k vyhledávání stop či jiných důkazů a vodítek

a následnému vytyčování reálných vyšetřovacích verzí. Vyšetřovací verze představuje již fakticky podložený scénář či předpoklad, jak by reálně mohl průběh vyšetřování probíhat. Jednotlivé metodiky obsahují specifika vytyčování reálných vyšetřovacích verzí, forem plánování, organizace postupu. Plánování a organizace vyšetřování zahrnuje zejména typické vyšetřovací etapy, časový sled úkonů, formy plánování, spolupráci policejních orgánů s dalšími orgány.

h. Následné etapy vyšetřování

Po vytyčení reálných vyšetřovacích verzí je na řadě následné etapy vyšetřování, kde se tyto verze a důsledky z nich vyplývající prověřují. Metodiky rozpracovávají specifika vyšetřovacích a operativně pátracích činností v této etapě a co je jejich cílem. Za následnou etapu je rovněž možné považovat tzv. rozvinuté dokazování, které začíná zjištěním skutečností odůvodňující pachatele trestného činu.

ch. Zapojení veřejnosti do vyšetřování a kriminalistická prevence

Zapojení veřejnosti přínosné pro vyšetřování či naopak může vyšetřování uškodit, jako např. v případech, kdy případ získá natolik značnou pozornost veřejnosti, že se policii dostává nepřeborné množství mnohdy falešných informací a vodítek. V některých případech, kdy je třeba některé informace utajit, se naopak doporučuje spolupráci s veřejností zcela vyhnout.^{7 8 9}

⁷ STRAUS, Jiří a Viktor PORADA a kol.: *Teorie, metody a metodologie kriminalistiky*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017, s. 371-375. ISBN 978-80-7380-666-8.

⁸ KONRÁD, Zdeněk, Viktor PORADA, Jiří STRAUS a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015, s. 167-170. ISBN 978-80-7380-547-0.

⁹ KONRÁD, Zdeněk, Viktor PORADA, Jiří STRAUS a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015, s. 414-417. ISBN 978-80-7380-547-0

1.3. Sebevraždy a podezřelá úmrtí

Sebevražda není jednání protiprávním, ale přesto v sobě nese element vysoké společenské škodlivosti. Sebevraždou se rozumí dobrovolné ukončení vlastního života, a to vědomé a úmyslné. To je mnohdy velmi důkladně plánováno tak, aby nedošlo k překažení, např. pomocí použití více způsobů najednou (sebevrah se utopí v jezeře, spolu s tím si podřeže zápěstí a spolýká léky). Sebevraždy je možné rozlišit na biické a patické. Biická má kořeny v realitě, např. osoba má dluhy, rozvádí se, dostala výpověď v práci a neví si rady, jak tyto stresové situace řešit a uchýlí se k sebevraždě. U sebevražd patických je původ v psychopatologii jedince, nejčastěji se jedná o osoby trpící depresí, ale může se jednat i o schizofrenní, bipolární afektivní poruchu aj. Od sebevraždy se liší sebezabití, kdy osoba nechce zemřít, ale může jít o touhu se obětovat ve prospěch vyššího cíle či sebezabití u osob trpících bludy či halucinacemi. Specifickým typem je sebevražda bilanční, kdy se jedinec rozhodne pro sebevraždu po důkladném uvažování z praktických důvodů, např. trpí nevléčitelnou nemocí a jeho rodina si nemůže dovolit léčbu. V jistých případech může být sebevražda i zneužívána, jsou to tzv. simulace sebevraždy či demonstrativní sebevražedná aktivita. V obou případech nechce osoba zemřít, ale může se pokoušet tímto způsobem vyhrožovat svému okolí (např. dítě vyhrožuje rodičům spácháním sebevraždy, pokud nedostane nový telefon) či použít sebevražedný pokus k upoutání pozornosti okolí, což však nasvědčuje existenci jiných možných psychických problémů.¹⁰

Zatímco sebevražda nezákonná není, o účasti na sebevraždě to neplatí. Trestní zákoník definuje účast na sebevraždě jako: „*Kdo jiného pohne k sebevraždě nebo jinému k sebevraždě pomáhá...*“¹¹ přičemž kvalifikovanou skutkovou podstatu, podmiňující použití vyšší trestní sazby, zde představuje spáchání takového trestného činu na těhotné ženě, dítěti či osobě trpící duševní poruchou.

¹⁰ DUŠEK, Karel a Alena VEČEŘOVÁ-PROCHÁZKOVÁ. *Diagnostika a terapie duševních poruch*. 2., přep. vyd. Praha: Grada Publishing, 2015, s. 142-143. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4826-9.

¹¹ § 144 odst. 1, Zákon č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Vraždu definuje trestní zákoník jako: „*Kdo jiného úmyslně usmrtí...*“¹² a kvalifikovanou skutkovou podstatu představuje spáchání vraždy s rozmyslem či po předchozím uvážení. Trestní sazba se dále zvyšuje, pokud byla vražda spáchána na: těhotné ženě, dítěti, osobě trpící duševní poruchou, na dvou nebo více osobách apod.

Cílem vyšetřování sebevražd je prokázat příčinu smrti (a to, že byla způsobena vlastním konáním) a motiv sebevraha. Pokud dojde policie k podezření, že se jednalo o trestný čin účasti na sebevraždě, je nezbytné zjistit, jestli dotyčný oběť k sebevraždě donutil či pouze napomohl. Tedy případy, kdy osoba chce zemřít, ale není sama schopna sebevraždu spáchat (např. je ochrnuta, přesvědčí tedy někoho blízkého, aby napomohl ke spáchání sebevraždy).

Při vyšetřování sebevražd je nutné objasnit specifické okolnosti smrti. Za tímto účelem spolupracuje policie se znalci, zejména se soudními lékaři. Jedná se o objasnění:

- Bezprostřední příčiny úmrtí
- Zda byla smrt zapříčiněna protiprávním jednáním či zda nastala z jiných příčin (náhlé úmrtí, sebevražda, nehoda)
- Jakým způsobem a jakými nástroji byla sebevražda spáchána
- Určení doby smrti

Dále je nezbytné ustanovit:

- Místo, kde byla sebevražda spáchána
- Okolnosti, za kterých osoba sebevraždu spáchala
- Osobnost zemřelého
- Motiv sebevraždy¹³

Při vyšetřování úmrtí s podezřením na sebevraždu je tedy hlavním cílem kriminalistů prokázat, že se jedná skutečně o sebevraždu a nedošlo k cizímu zavinění. Dále je klíčové také odhalení motivu k sebevraždě a prokázání jakým způsobem ke spáchání došlo. Základním pravidlem je přistupovat k vyšetřování

¹² § 140 odst. 1, Zákon č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

¹³ BÁRTA, Bohumil. *Metodika vyšetřování vražd, sebevražd a podezřelých úmrtí*. 1. vydání, Praha: Universita Karlova, 1968, s. 8-10.

jako by se jednalo o vraždu, dokud to není vyvráceno. Následující kapitoly se podrobně věnují jednotlivým složkám metodiky při vyšetřování úmrtí s podezřením na sebevraždu.¹⁴

¹⁴ CHMELÍK, Jan. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2005, s. 315. ISBN 80-86898-36-9.

2. Kriminalistická charakteristika sebevražd

Tato kapitola je zaměřena na možné způsoby spáchání sebevražd a motivy ke spáchání. Způsobů spáchání sebevražd je nepřeborné množství, zde se zaměřuji na ty nejčastěji volené, ale i některé méně standardní způsoby, jež by mohli policisty při příjezdu na místo činu zaskočit. Rovněž mít přehled o možných motivech pokládám za velmi důležitý, jelikož sebevražda kolem sebe má podle mého názoru stále velké stigma a pro mnoho osob představuje něco nepochopitelného. Je však zásadní umět se vcítit do možných motivačních procesů, které v životě daného jedince figurovali, což napomůže zdárnému zakončení vyšetřování. Odhalení motivu také hraje důležitou roli, jelikož úplná absence motivu může poukazovat k inscenaci sebevraždy (jako tomu bylo např. v jedné z vražd spáchané Jaroslavem a Danou Stodolovými, kterému se podrobněji věnuji v kazuistické části práce).

2.1. Způsoby spáchání sebevražd

Jak bylo řečeno, při vyšetřování sebevražd je klíčová spolupráce vyšetřujících se soudními lékaři, kteří jim předají všechny informace o biologické příčině smrti. Soudně lékařské vyšetření těla odhalí:

- Čas a místo smrti
- Jaké zranění smrt způsobilo
- Jaký nástroj a způsob jeho použití zapříčinil tato poranění
- Zda by se dalo smrti zabránit včasnou lékařskou pomocí¹⁵

Jelikož policisté mají na tyto informace poskytnuté znalci navázat, je nezbytné mít znalosti o možných způsobech páchaní sebevražd.

Jedinci rozhodnutí ke spáchání sebevraždy často volí nejsnadnější způsob a mnohdy jednají zkratkovitě, méně často u nich dochází k důkladnému

¹⁵ BÁRTA, Bohumil. *Metodika vyšetřování vražd, sebevražd a podezřelých úmrtí*. 1. vydání, Praha: Universita Karlova, 1968, s. 11.

plánování. Nezřídka mohou volit i více způsobů najednou, aby si pojistili, že smrt opravdu nastane, např. řezné rány na zápěstí plus otrava léky.¹⁶

2.1.1. Sebevražda otravou

Jedním z nejčastěji volených způsobů sebevraždy je otrava. Jedem jsou všechny látky, které svým působením (chemickým či fyzikálně chemickým) přivodí patologické až smrtelné změny. Základními pojmy jsou:

- Toxická dávka – není smrtelná, ale navede příznaky otravy.
- Letální dávka – minimální dávka schopná způsobit smrt, avšak u osob, které však mají zvýšenou toleranci z důvodu opakovaného užívání jedu, může dojít k snesení i letální dávky.

Rychlost působení jedu závisí na způsobu, jakým byl do těla vpraven, přičemž nejrychleji působí při nitrožilním podání, vdechnutí či anální aplikaci. Dále závisí na tělesné konstituci, hmotnosti, věku, pohlaví a psychickém rozpoložení jedince.¹⁷

Plyn

Typicky se jednalo o otravu oxidem uhelnatým (CO), který je bez chuti a zápachu. Je to krevní jed a ke smrti dochází zamezením přenosu kyslíku, což způsobí udušení. Byly to zejména případy otrav v domech a bytech, v dobách používání svítiplynu, který měl vysoký obsah CO. Sebevrah nechal unikat CO a utěsnil v bytě všechny otvory, kterým by mohl plyn unikat ven. Nyní jsou časté otravy v automobilu pomocí výfukových plynů zapnutého motoru (v uzavřené garáži průměrné velikosti nastane otrava za cca 15 minut).¹⁸

Medikamenty

Pro sebevraždy se často zneužívají hypnotika, což jsou léky tlumící centrální nervovou soustavu, např. léky na spaní. Dále psychofarmaka jako jsou

¹⁶ ŠTEFAN, Jiří a Jiří HLADÍK a kol. *Soudní lékařství a jeho moderní trendy*. 1. vydání. Praha: Grada, 2012, s. 95-96. ISBN 978-80-247-3594-8.

¹⁷ CHMELÍK, Jan. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2005, s. 318-19. ISBN 80-86898-36-9.

¹⁸ KVAPILOVÁ, Helena a Michal DOGOŠI. *Soudní lékařství pro právníky a policisty*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007, s. 237-240. ISBN 978-80-7380-059-8.

anxiolytika (léky proti úzkosti), antidepresiva a pro schizofreniky je typická sebevražda antipsychotiky (např. haloperidol – napomáhá tlumit bludy, halucinace a jiné psychotické příznaky). Psychofarmaka působí ještě silněji, pokud jsou použity v kombinaci s jinými látkami tlumící CNS, např. alkoholem. U osob pracujících ve zdravotnictví je běžné zneužití opiátů (zejména morfin) či různých neobvyklých jedů. Pro sebevraždy bývá také zneužíván opiát heroin, jehož letální dávka je 50-75 g, ale u uživatelů drogy se tato hodnota značně zvyšuje. Sebevražda spáchaná otravou medikamenty je častější spíše pro ženskou populaci.¹⁹

Pro sebevrahy je typické požití léku v kombinaci s alkoholem či jinými omamnými látkami. Zejména u zdravotnických a laboratorních pracovníků jsou zaznamenávány i sebevraždy kyanidy, které patří k nejrychleji působícím jedům. Po jejich požití se začne v žaludku uvolňovat kyanovodík, který se postupně začne vdechováním dostávat až do plic, jedná se o tzv. jed tkáňového dýchání. Mezi dalších látky méně často využívaných k sebevraždě se řadí etylenglykol (používán v nemrznoucích směsích).²⁰

2.1.2. Sebevražda oběšením

Oběšení je typem strangulace, ke kterému dochází zatažením škrtidla, které má osoba kolem krku a druhý konec je zavěšen za nějaký pevný bod (např. větev stromu). K zatažení je využita hmotnost celého těla či pouze jeho části (ke smrti stačí i hmotnost jen 3,5-5 kg), tudíž není vyloučeno ani oběšení vsedě, vleže či v kleče. Ke smrti dochází vlivem podrážení bloudivého nervu, nedostatku kyslíku a uzavření dýchacích cest. K tomu dojde následkem tlaku škrtidla pod dolní čelistí, to vytlačí kořen jazyka v ústech dozadu a nahoru proti patru a nosohltanu. Díky tomu také osoba upadne téměř ihned do bezvědomí a během několika minut dochází ke smrti. V případech oběšení vkleče, vsedě

¹⁹ ŠTEFAN, Jiří a Jan MACH. *Soudně lékařská a medicínsko-právní problematika v praxi*. 1.vydání. Praha: Grada, 2005, s. 97-102 ISBN 80-247-0931-7.

²⁰ ŠTEFAN, Jiří a Jan MACH. *Soudně lékařská a medicínsko-právní problematika v praxi*. 1.vydání. Praha: Grada, 2005, s. 127 ISBN 80-247-0931-7.

a vleže dochází ke smrti za delší dobu než v případech typického oběšení. Jedná se o nejčastější způsob sebevraždy u mužské populace. Výjimečně dochází k sebevraždám uškrcením, kdy sebevrah na škrtidlo nepůsobí svojí tělesnou vahou, ale jiným předmětem či vlastní silou. Nejčastěji k těmto uškrcením dochází v leže.^{21 22}

2.1.3. Sebevražda pomocí řezné, bodné a sečné zbraně

Tyto zbraně způsobují tzv. mechanická poranění (způsobena pohybujícím se předmětem). Řezné rány vznikají důsledkem tlaku a tahu ostrého předmětu po kůži. Hloubka rány závisí na tlaku nástroje, části lidského těla (někde je kůže tenčí), ostří nástroje a postavení nástroje k tělu (z jakého úhlu je rána vedena). Nástrojem může být vše co má ostrý okraj, např. nůž, sklo, žiletka, skalpel, nůžky. Sebevrah rány směřuje zejména na vnitřní stranu zápěstí, předloktí či krk.²³

Bodné rány jsou způsobeny hrotnatým ostrým nástrojem (typicky kuchyňský nůž, nůžky, pilník aj.), který na těle způsobí bodem bodný kanál, přičemž při jeho vytažení může dojít navíc k nářezu kůže (rány bodnořezné povahy). Případy spáchání sebevraždy bodnými ranami jsou velmi ojedinělé a v drtivé většině spojeny s nadměrným požitím alkoholu či jiných omamných látek. Většinou se jedná o jednu bodnou ránu a pokud, je na těle více bodných ran, poukazuje to spíše na vraždu, avšak i takové případy v praxi existují.

Sečné rány vznikají dopadem ostrého nástroje (např. sekyra, sekáček, mačeta, kosa, lopatka) na tělesný povrch. Sebevraždy sečnými ranami jsou velmi neobvyklé a stávají se zejména v případech duševně chorých jedinců. Mnoho sebevrahů, kteří zvolí tuto metodu nezemřou na samotná poranění, ale až na následnou infekci či zánět omozečnic (tj. mozková plena, těsně přiléhající

²¹ KVAPILOVÁ, Helena a Michal DOGOŠI. *Soudní lékařství pro právníky a policisty*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007, s. 215. ISBN 978-80-7380-059-8.

²² ŠTEFAN, Jiří a Jiří HLADÍK a kol. *Soudní lékařství a jeho moderní trendy*. 1. vydání. Praha: Grada, 2012, s. 79-82. ISBN 978-80-247-3594-8.

²³ KVAPILOVÁ, Helena a Michal DOGOŠI. *Soudní lékařství pro právníky a policisty*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007, s. 97. ISBN 978-80-7380-059-8.

k mozku), pokud útočí na hlavu. Z praxe je však např. znám případ, kdy byla spáchána sebevražda podomácku sestavenou gilotinou.^{24 25}

2.1.4. Sebevražda střelnou zbraní

Střelné rány jsou způsobeny proniknutím projektilu zbraně do těla. Jedná se např. o pistole, revolvery (krátké zbraně) či samopal, brokovnici aj. (dlouhé zbraně). Lidé páchají sebevraždu většinou výstřelem z bezprostřední blízkosti, případně z dálky, pokud zbraň dovedou nasměrovat, zamířit a vytvořit mechanismus pro stisknutí spouště ze vzdálenosti (např. u brokovnice).²⁶

Zbraní užívanou v České republice často k sebevraždě je jateční pistole, která vystřelí ocelovou tyčinku, schopnou vyrazit do kosti (typicky se jedná o střelbu do hlavy) tvar odpovídající její velikosti a průměru.²⁷

Za důležitý faktor u tohoto způsobu sebevraždy pokládám aktuální situaci v dané zemi, týkající se vlastnictví střelných zbraní. Větší riziko těchto sebevražd bude např. v USA, kde držení střelné zbraně je normalizováno a není to ničím nevšedním a je rovněž znatelně méně regulováno než např. v západní Evropě.

2.1.5. Sebevražda pádem z výšky

Při spáchání sebevraždy pádem, respektive skokem z výšky se jedná zejména o pády z větší výšky (desítky metrů), např. z okna, mostu, střechy, balkonu. Pád může být volný (nepřerušené padání) či stupňovitý (dochází během pádu ke srážce těla s cizími předměty, jako jsou okenní římsy, závěsné věšáky na prádlo, skalní útesy aj.) Poranění, která na těle následky dopadu vznikají, závisí na výšce objektu, ze kterého osoba skočila, hmotnosti těla, povrchu, na který tělo dopadlo a v jaké poloze na něj dopadlo. Na základě polohy těla, se

²⁴ ŠTEFAN, Jiří a Jiří HLADÍK a kol. *Soudní lékařství a jeho moderní trendy*. 1. vydání. Praha: Grada, 2012, s. 79-82. ISBN 978-80-247-3594-8.

²⁵ BÁRTA, Bohumil. *Metodika vyšetřování vražd, sebevražd a podezřelých úmrtí*. 1. vydání, Praha: Universita Karlova, 1968, s. 12.

²⁶ BÁRTA, Bohumil. *Metodika vyšetřování vražd, sebevražd a podezřelých úmrtí*. 1. vydání, Praha: Universita Karlova, 1968, s. 15.

²⁷ ŠTEFAN, Jiří a Jan MACH. *Soudně lékařská a medicínsko-právní problematika v praxi*. 1. vydání. Praha: Grada, 2005, s. 56-57. ISBN 80-247-0931-7.

pády dělí na pád na hlavu, nohy, hýždě či plochu těla (např. záda). Při dopadu vznikají zejména vnitřní poranění. Vnější poranění jsou méně častá, pokud se nejedná o pád stupňovitý.²⁸

2.1.6. Sebevražda utonutím

Utopení je dalším často voleným způsobem ukončení života. Dojde k němu vdechnutím vody či jiné tekutiny (např. olej, nafta, jímka s fekáliemi), přičemž osoba nemusí být potopena celá, stačí pouze ponoření nosu a úst. Při vdechování vody se voda dostane do průdušek a průdušnice, což má za následek akutní rozedmu plic. Voda se dostává do plicního oběhu a ředí tak obsah levé poloviny srdce. Při vytažení na souš se utopenému vyřine z nosu a úst zpěněná voda ve formě tzv. pěnového hříbu bílé až narůžovělé barvy. Pro zajištění utopení je časté naplnění kapes těžkými předměty či kameny, přivázání závaží k tělu či svázání končetin.²⁹

2.1.7. Sebevražda ulehnutím pod jedoucí vlak

Ulehnutí na vlakové koleje (či koleje metra) je jedním z nejvíce tělo devastujících způsobů sebevraždy. Poranění záleží na rychlosti jedoucího objektu ve chvíli nárazu a zda tělo sebevraha i přežije. Jelikož jsou poranění od vlaku rozsáhlá, je v těchto případech nutné dávat pozor, zda nejde jen o zinscenovanou sebevraždu využitou k zakrytí vraždy, např. pomocí zjištění, zda k přejetí vlakem nedošlo až po smrti osoby či zajištěním případných očitých svědků sebevraždy.³⁰

²⁸ KVAPILOVÁ, Helena a Michal DOGOŠI. *Soudní lékařství pro právníky a policisty*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007, s. 123-124. ISBN 978-80-7380-059-8.

²⁹ ŠTEFAN, Jiří a Jiří HLADÍK a kol. *Soudní lékařství a jeho moderní trendy*. 1. vydání. Praha: Grada, 2012, s. 85. ISBN 978-80-247-3594-8.

³⁰ BALÍKOVÁ, M. *Soudní lékařství*. 3., rozš. vyd. Praha: Grada, 1999, s. 257. ISBN 80-7169-728-1.

2.1.8. Sebevražda fyzikálními vlivy

Jedná se např. o sebevraždu podchlazením, která je vzácným jevem, vyskytující se zejména u psychicky nemocných osob (např. si lehnou do sněhu bez oblečení). Dále sebeupálení, jež bývá demonstrativním aktem, kdy se sebevrah může snažit upozornit na problém v současné společnosti (např. Jan Palach, který se upálil na Václavském náměstí na protest proti porušování lidských práv za okupace Československa). Nejčastěji se upálí politím oblečení a těla hořlavinou a následným zapálením. Dalším možnými, avšak nepříliš častým způsobem spáchání sebevraždy je elektrickým proudem vysokého napětí (např. přímý dotyk vedení, hození drátu přes elektrické vedení) či nedostatkem jídla a vody (zejména demonstrativní či následkem vážné poruchy příjmu potravy).^{31 32}

2.2. Motivy k sebevraždě

Motivů ke spáchání sebevraždy může být mnoho, od psychických poruch (např. poruchy depresivního typu) až po materiální důvody (ztráta zaměstnání, dluhy, exekuce). Charakteristická je vysoká individualita, tedy to, co je pro někoho jen životní překážkou, může být pro jiného natolik zničující, že začne přemýšlet nad ukončením vlastního života. Za nejčastější motivy sebevražedného chování je možné považovat následující.

2.2.1. Duševní poruchy

Na pozadí sebevražedného jednání stojí zejména poruchy nálad (afektivní poruchy) a poruchy schizofrenního typu. Jedinci trpící duševními poruchami cítí mnohdy bezmoc a jejich situace se jeví natolik bezvýchodná, že se rozhodnou ukončit svůj život jako jediné řešení jejich utrpení.

³¹ KVAPILOVÁ, Helena a Michal DOGOŠI. *Soudní lékařství pro právníky a policisty*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007, s. 215. ISBN 978-80-7380-059-8.

³² ŠTEFAN, Jiří a Jiří HLADÍK a kol. *Soudní lékařství a jeho moderní trendy*. 1. vydání. Praha: Grada, 2012, s. 95-6. ISBN 978-80-247-3594-8.

Depresivní epizody

Charakteristické znaky depresivní epizody jsou následující:

- Osoba trpí depresivní náladou povětšinu dne
- Ztráta zájmů o to, co dříve vyvolávalo radost, nezájem o koníčky
- Ztráta sebedůvěry, chuti k jídlu, nespavost
- Perzistentní, neústupné myšlenky na smrt a sebevraždu
- V případě depresivní epizody s psychotickými příznaky také bludy, halucinace, neschopnost pohybu, ztuhlost aj.

Jedná se o nejvyskytovanější psychickou poruchu v současné společnosti, přičemž občané České republiky trpí depresí téměř dvojnásobně v porovnání s jinými západoevropskými státy, což se rovná i vyšší sebevražednosti. Depresemi trpí častěji ženy než muži a mají rovněž více sebevražedných pokusů, avšak muži mají v průměru více dokonaných sebevražd. Ve vážnějších případech může depresivní epizoda přejít v akutní depresivní poruchu.³³

Bipolární afektivní porucha

Pro bipolární afektivní poruchu je charakteristické střídání depresivních a manických epizod. Manické epizody se projevují zvýšenou aktivační hladinou, roztržitostí, zvýšenou potřebou sexuálního styku, teatrálností, nezřízeným utrácením, extrémní společenskostí. Zrovna zvýšené utrácení je faktorem, který může ještě zvýšit sebevražedné tendence jedince, který během manické epizody utratí finance, které reálně nemá, zadluží se a dluhy poté nemá jak splácet. Manická epizoda však nemá většinou dlouhého trvání a po ní nastupuje o to silnější a delší depresivní epizoda. Frekvence epizod se různí. U osob zažívajících epizody frekventovaně hrozí větší riziko sebevraždy.³⁴

³³ DUŠEK, Karel a Alena VEČEŘOVÁ-PROCHÁZKOVÁ. *Diagnostika a terapie duševních poruch*. 2., přep. vyd. Praha: Grada Publishing, 2015, s. 240-44. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4826-9.

³⁴ DUŠEK, Karel a Alena VEČEŘOVÁ-PROCHÁZKOVÁ. *Diagnostika a terapie duševních poruch*. 2., přep. vyd. Praha: Grada Publishing, 2015, s. 242-3. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4826-9.

Schizofrenie

U jedinců trpících schizofrenií je sebevražda častým jevem. Schizofrenici trpí poruchami vnímání (iluze, halucinace), myšlení (zmatené, nesouvislé, tvorba vlastní symboliky, slovní salát), osobnosti (uzavírání se do vlastního světa, tzv. rozpad osobnosti) a emotivity (emoční chudost, oploštělost, nepřiměřenost). Jejich jednání je nevypočitatelné a nepochopitelné pro zdravé jedince. Schizofrenii je možné rozdělit na více druhů, které se vzájemně značně liší (paranoidní, hebefrenní, katatonní aj.) Mnohdy u nich dochází spíše k sebezabití, kdy jejich cílem nebylo zemřít, ale jednali vlivem halucinací a bludů, např. hlasy mu říkaly, že umí létat, rozhodl se tedy vyskočit z okna a odletět.³⁵

2.2.2. Životní nesnáze

Mezi další příčiny k sebevražednému konání se řadí stresové situace v životě jedince, např. vyhození z vysoké školy, nevěra, dluhy aj.

Finance

Finanční situace je v moderní společnosti častým motivem k ukončení vlastního života. Zejména v době pandemie viru Covid-19 se velké množství lidí ocitlo ve zdánlivě bezvýchodné finanční situaci. Vlivem pandemie se mnoho lidí ocitlo bez zaměstnání, z čehož může plynout např. neschopnost splácet hypotéku a strach ze ztráty domova.

Mezilidské vztahy

Může se jednat např. o rozvod, rozchod, sebevražda oběti domácího násilí, ukončení přátelství, sebevražda z důvodu úmrtí blízké osoby, šikana. Motivem pro sebevraždu může být i nedostatek mezilidských vztahů, osamění a sociální izolace. Osoby, které nemají žádné sociální vazby mohou svoji existenci vnímat jako zbytečnou a předpokládají, že nikomu nebudou chybět ani jejich smrt nikomu neublíží.

³⁵ DUŠEK, Karel a Alena VEČEŘOVÁ-PROCHÁZKOVÁ. *Diagnostika a terapie duševních poruch*. 2., přep. vyd. Praha: Grada Publishing, 2015, s. 225-6. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4826-9.

Sebevražda spáchaná motivovaná ztrátou partnera není bohužel neobvyklým jevem. Jeden takový případ se stal v roce 2003 v Kralupech nad Vltavou, kde byla pod okny bytového domu nalezena mrtvola Miroslava Š., který obýval byt ve třetím patře domu. Policie během dalšího prověřování, které následovalo po důkladném ohledání místa činu a soudní pitvě, ztotožnila bývalou přítelkyni zemřelého, Jiřinu T. Ta uvedla, že den před smrtí se s ním rozešla poté, co jí nabídl společné bydlení (po jejím odchodu jí opakovaně posílal SMS zprávy s prosbami, aby se k němu vrátila a rozchod si rozmyslela). Jak ona, tak bývalá manželka zemřelého potvrdili, že se jim svěřil s informací, že v minulosti se pokusil o sebevraždu několikrát. Policie tedy měla důvodné podezření, že se opravdu o sebevraždu jednalo. Pro vyloučení pochybností však byl přibrán kriminalistický znalec z oboru forenzní biomechaniky (cílem znaleckého posudku bylo zodpovědět, zda byl skok samovolný či způsobený další osobou, načež bylo biomechanickým hodnocením zodpovězeno, že pád byl skutečně spontánní).³⁶

Miroslav Š. však zároveň trpěl těžkou depresivní poruchou a v minulosti se již několikrát o sebevraždu pokusil. To se také mnohdy u těchto typů sebevrahů prolíná a jak bylo řečeno výše, duševní nemoci jsou u osob se sklony k sebevražednému jednání častým jevem. Tito lidé velmi těžce nesou jakýkoliv stres a nesnáze a snadno se mohou uchýlit k znovu opakování sebevražedného jednání. Na tomto případě je rovněž vidět, že zemřelý spáchal sebevraždu ještě v tu noc, kdy rozchod proběhl, nebylo zde tedy žádné rozmýšlení ani plánování, jak skutek vykonat. Zároveň si je možné povšimnout, že byla využita činnost znalce, konkrétně tedy z odvětví forenzní biomechaniky, která je typicky využívána při případech sebevražed pádem z výšky, ale také např. u skoku pod vlak, metro aj. (blíže se znalecké činnosti věnuji v kapitole 7.2. Využití znalců).

Nemoc

K sebevraždě se často uchylují osoby trpící chronickou bolestí či nevléčitelnou nemocí. Chronická bolest navíc zvyšuje riziko úzkostných

³⁶ STRAUS, Jiří a MAREK, Josef. Skok, nebo pád? In: *Kriminalistický sborník*. Praha: Kriminalistický ústav, 2004, s. 17-20. roč. 48: č. 5.

poruch a deprese. Nemocný může sebevraždu vnímat jako ukončení života za vlastních podmínek, místo čekání na nevyhnutelnou smrt v bolestech. Důvodem pro ně může také být vnímání svojí existence jako přítěže pro okolí a blízké. Nemoc rovněž představuje zátěž jak časovou a finanční tak i emocionální. V některých zemích světa byla legalizována tzv. asistovaná sebevražda, což však není případ České republiky.³⁷

³⁷ SCHIMELPFENING, Nancy. Why Do People Commit Suicide? *Verywellmind* [online]. 2021 [cit. 2021-12-12]. Dostupné z: <https://www.verywellmind.com/why-do-people-commit-suicide-1067515>

3. Typické stopy na místě činu sebevraždy

Jednou z nejaktuálnějších definic pojmu kriminalistická stopa je definice z roku 2004 od Jiřího Strause, podle níž je stopa: „...každá změna v materiálním prostředí nebo ve vědomí člověka, která příčinně nebo alespoň místně nebo časově souvisí s vyšetřovanou událostí, obsahuje kriminalisticky nebo trestněprávně relevantní informaci a je zjistitelná, zjistitelná a informace z ní využitelná pomocí přístupných kriminalistických, přírodovědných a technických metod, prostředků a postupů.“³⁸

Samotným jádrem kriminalistických stop je teorie, že při vzájemném působení dvou či více objektů si tyto objekty o sobě navzájem předávají informace. Např. osoba skočí pod vlak s úmyslem ukončit svůj život – nedochází zde jen k destruktivnímu působení vlaku na tělo osoby, ale i tělo působí na vlak (utkvění krevních skvrn na vlakové soupravě, promáčknutí od těla aj.) Základní dělení stop je na stopy materiální (stopy na živých či neživých objektech) a paměťové (vznikají ve vědomí osob díky receptorům lidských smyslů, ale např. čichové stopy vznikají i u zvířat, zejména psů).

Typické stopy při vyšetřování úmrtí s podezřením na sebevraždu jsou stopy materiální, např. použitý nástroj či stopy na těle oběti. Vzhledem k tomu, že mnohdy neexistují očití svědci, kteří by sebevraždě přihlíželi, se v případě paměťových stop jedná o blízké okolí osoby, kteří poskytnou vyšetřovatelům informace o psychickém stavu osoby.

Jelikož je cílem sebevrahů způsobit jistou a většinou co nejméně bolestivou smrt, využívají často k sebevraždě nástroj, který je spojen s jejich zaměstnáním, a tudíž si jsou vědomi, jak fungují (např. myslivec použije loveckou zbraň, policista policejní pistoli, lékař medikamenty). V případech využití méně známých prostředků, to může poukazovat na sebevraždu spáchanou bez delšího rozmyslu, např. v afektu.³⁹

³⁸ STRAUS, Jiří. *Úvod do kriminalistiky*. 3., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012, s. 78. ISBN 978-80-7380-367-4.

³⁹ ŠTEFAN, Jiří a Jiří HLADÍK a kol. *Soudní lékařství a jeho moderní trendy*. 1. vydání. Praha: Grada, 2012, s. 182. ISBN 978-80-247-3594-8.

V této kapitole se zaměřuji na stopy zanechávané při vybraných způsobech sebevražd a rovněž stopy, které mohou poukazovat na inscenovanou sebevraždu.

„Inscenací se rozumí vědomé, aktivní jednání, které zasahuje do důkazní situace, vzniklé v důsledku spáchaného skutku, s cílem zakrýt skutečný stav a vzbudit nesprávnou představu o průběhu a charakteru vyšetřovaného skutku, o osobě, která ho spáchala, nebo o motivech jeho jednání.“⁴⁰

Inscenací je tedy vždy vědomé, úmyslné jednání, které je prováděno za účelem zatajení určitého skutku.

3.1. Oběšení

V případech sebevražd oběšením je charakteristickou stopou strangulační rýha. Rýha se nachází na krku mrtvoly a vede vzestupně od frontální oblasti krku k uzlu nebo smyčce (tedy šíji), popřípadě k uchu či pod bradu. Rýha nevede kolem krku celistvě, ale je přerušena v místě smyčky či uzlu, přičemž její šíře a hloubka je přímo úměrná šířce a tvrdosti škrtidla, jeho materiálu a také jeho utažení. Pokud bylo použité škrtidlo široké a měkké, může rýha být jen nepatrná. Rýha může být otevřená, uzavřená, jednoduchá, dvojitá či vícečetná (při mnohonásobném obtočení škrtidla). Barva strangulační rýhy je ihned po smrti bledá, ale později získá barvu hnědou, žlutou či načervenalou a její lem je červenofialový. Pod rýhou mohou být oděrky pruhovitého tvaru, které vznikly následkem sesmeknutí škrtidla směrem nahoru. Pokud se sebevrah snažil na poslední chvíli smyčku uvolnit, mohou se v okolí strangulační rýhy nacházet oděrky od nehtů.

Další stopy vznikají tam, kde bylo škrtidlo připevněno. Jedná se o větev stromu, dveřní trám aj., na nichž tělo svou vahou zanechává stopy po škrtidle (např. stopy sešinutí, rýhy). V místě oběšení by se rovněž měl nacházet předmět, na kterém osoba před sebevraždou stála, např. krabice, židle, stolek. To však neplatí v případech, kdy sebevrah seskočil či se oběsil v malé výšce, např. na klíce u dveří či na topení. Škrtidlem může být např. provaz, opasek, šňůra, kabel.

⁴⁰ PORADA, Viktor a kol. *Kriminalistika: technické, forenzní a kybernetické aspekty*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2016, s. 692. ISBN 978-80-7380-589-0.

Je třeba věnovat pozornost i samotnému uzlu na škrtidle, jež může představovat důležitou stopu (může se jednat o atypický uzel, např. námořnický uzel).⁴¹

Strangulační rýha může představovat vodítko k tomu, že sebevražda byla inscenovaná, ale určení, zda rýha vznikla post mortem není jednoduché. Rýha vzniká i při oběšení již mrtvého těla, ale může se lišit barvou. U mrtvého těla totiž rýha běžně nezíská hnědou barvu, ale je bleďá, bez krevních podlitin a okrajových sedlin. K tomu rovněž poukazují stopy zápasu na místě činu, potrhané či jinak poškozené oblečení zemřelého a stopy odporu (podlitiny, oděrky aj.) na těle. Oděrky však mohou být způsobeny nárazy do okolních objektů, když je tělo v křečové fázi, proto je potřeba přemýšlet v souvislosti, zda se v okolí těla nachází předměty, kterými mohly být způsobeny. Dále může dojít tlakem škrtidla ke zlomení rohů štítné chrupavky a jazyky (znak škrčení). V případech uškrčení se na krku nachází rovněž stopy po škrčení (prstů, či jiného škrtidla) a jsou přítomny dvě strangulační rýhy (jedná rovná a druhá šikmá). Další stopou ukazující na inscenaci může být pevně utažené škrtidlo na krku oběti. Oběšení může zastírat vraždu spáchanou jiným způsobem (otrava, uškrčení) nebo mohl pachatel oběsit osobu neschopnou se oběšení ubránit (starší či nemohoucí osoba, dítě).^{42 43}

Jak již bylo řečeno, není výjimečné, že sebevrah spáchá sebevraždu za pomoci více způsobů. To se stalo i v tomto případě, kdy měli vyšetřovatelé vysoké podezření, že by se (nejen) kvůli rozsahu způsobených zranění mohlo jednat o vraždu. Za nedílné pomoci soudních lékařů však bylo možné případ uzavřít jako sebevraždu.

Zemřelého našli v jeho domě oběšeného jeho manželka s bratrem. Jeho mrtvola byla při příjezdu policie položena v silně zakrvácené posteli (údajně ho tam položila manželka s bratrem poté co ho našli), přičemž kromě viditelné strangulační rýhy bylo dalším zraněním téměř úplné oddělení levé ruky v zápěstí. Výsledkem manželky bylo zjištěno, že ji manžel pod vlivem alkoholu často bil

⁴¹ CHMELÍK, Jan. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2005, s. 315-17. ISBN 80-86898-36-9.

⁴² ŠTEFAN, Jiří a Jiří HLADÍK a kol. *Soudní lékařství a jeho moderní trendy*. 1. vydání. Praha: Grada, 2012, s. 80. ISBN 978-80-247-3594-8.

⁴³ KVAPILOVÁ, Helena a Michal DOGOŠI. *Soudní lékařství pro právníky a policisty*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007, s. 127-9. ISBN 978-80-7380-059-8.

a obviňoval z nevěry s jeho bratrem. Poslední útok byl prý natolik vážný, že musela před manželem utéct a několik dní přebývala u jeho bratra. Den před svou smrtí jí přišel požádat, aby se vrátila domů, načež mu slíbila, že další den se vrátí. Když pro manželku druhý den nepřišel, šel se za ním bratr podívat domů, kde ho našel oběšeného. Po nálezů se na místo činu vrátil i s jeho manželkou, společně ho sundali, položili na postel a přivolali policii. Ti měli ihned podezření, zda by si byl zemřelý schopen způsobit natolik vážné poranění zápěstí a poté se ještě oběsit, přičemž při ohledání mrtvoly byla navíc nalezena menší rána na hrudníku. Kromě bratra a manželky zemřelého však Policie nenalezla další svědky, pouze se jim pomocí výslechů sousedů potvrdilo, že mezi manželi docházelo k častým hádkám a fyzickému násilí. Díky vyšetřování bylo zjištěno, že rány na zápěstí byly způsobeny sekerou, na níž byly z obou stran ostří nalezeny stopy krve. Vyšetřování výrazně napomohla práce znalce z odvětví soudního lékařství, který potvrdil příčinu smrti jako udušení oběšením, což potvrzovala také strangulační rýha na krku zemřelého, která nesla znaky, že k oběšení došlo za života. Dále bylo stanoveno, že na těle zemřelého nebyly žádné stopy po zápase (ranka na hrudníku byla způsobena vlastním dočiněním, zřejmě kuchyňským nožem). Po důkladném vyšetřování došla Policie k závěru, že se jedná skutečně o sebevraždu. Průběh sebevraždy byl údajně následující: prvním pokusem byla rána na hrudi, kdy se sebevrah zřejmě pokusil bodnout do srdce, následně se uchýlil k sekyře, kterou si zasadil dvě rány do zápěstí a poté se oběsil. Soudním lékařem bylo potvrzeno, že rány na zápěstí by bez lékařského ošetření rovněž způsobily smrt.⁴⁴

3.2. Střelná zbraň

V případech usmrcení střelnou (palnou) zbraní jsou hlavními stopami zbraň, zbytky střeliva a dále stopy na těle mrtvoly. Pro určení, zda se jedná opravdu o sebevraždu, napomáhá odhad vzdálenosti střelby. To je možné určit podle charakteru střelby, vlastnosti vstřelového otvoru aj. Vstřelový otvor mívá větší průměr, než je ráže vystřelené zbraně a vždy ho tvoří chybějící tkáň, lem

⁴⁴ ČOŽÍK, J. Neobvyklá komplikovaná sebevražda In: *Kriminalistický sborník*. Praha: Kriminalistický ústav, 1967, s. 385-391. roč. 11: č. 7.

sedření (červenohnědé zbarvení okrajů) a lem znečištění (zbytky spáleného oleje a mikročástic kovu). Při střelbě z těsné blízkosti může na těle vzniknout vstřelový otvor ve tvaru hvězdice, který má černé lalokovité trhliny, které se odvíjí směrem od otvoru. Rovněž lze při střelbě z těsné blízkosti vidět na kůži otisk hlavně zbraně. Dále zůstanou na kůži a oblečení stopy povýstřelových zplodin, jakož i zrníčka a saze střelného prachu. Specifické stopy zanechává střelba z brokovnice, kdy se broky rozptylují do prostoru, přičemž při střelbě z blízka dojde k rozptylu menšímu a rozptyl stoupá se vzdávající vzdáleností cíle od zbraně. Při střelbě z těsné blízkosti bývá okolí vstřelu značně očazeno a vstřel může dosahovat průměru až 4 cm a převyšuje tak průměr hlavně. V případě střely do hlavy zanechává brokovnice značnou devastaci.⁴⁵

Vstřel z bezprostřední blízkosti (s přiloženou hlavní k tělu) je pro sebevrahy typické, a nejčastěji se jedná o střelu do spánku, popřípadě čela, úst či spodek brady. Méně často je možné se setkat i se střelbou do srdce, ale jedná se spíše o výjimky. V případě střelby do srdce je tato část těla předem odhalena, není tedy běžné, že by sebevrah střílel přes oblečení (pokud se nejedná o střelbu ve spěchu, afektu či psychicky narušenou osobu). Na ruce držící zbraň zůstávají povýstřelové zplodiny, krevní stříkance a tělesná tkáň (např. mozková při střelbě do hlavy). Platí pravidlo, že praváci mají tendenci mířit na levou polovinu těla a leváci na pravou. V případech střelby z bezprostřední blízkosti, měla by to být malá vzdálenost ne delší, než ruce sebevraha (to neplatí v případech, kdy sebevrah použil speciální zařízení na stisk spoušti ze vzdálenosti). Pokud existují podezření, že se nejedná o sebevraždu, je nezbytné měřit jeho paže a porovnat ji s výstřelem.⁴⁶

Tomu, že se jedná o vraždu, nasvědčuje více vstřelů vedených z různých směrů, vstřely na místech, kam si oběť nemohla z anatomického hlediska logicky dosáhnout (šíje či temeno hlavy) nebo vstřel na místech neobvyklých pro sebevraždu (např. břicho). Více vstřelů se však nemusí rovnat vraždě, ale může se jednat o automatickou zbraň, případně není osoba zraněna natolik, aby nemohla spoušť stisknout vícekrát. Méně časté je dále mimovolní vícenásobné

⁴⁵ CHMELÍK, Jan. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2005, s. 318. ISBN 80-86898-36-9.

⁴⁶ KVAPILOVÁ, Helena a Michal DOGOŠI. *Soudní lékařství pro právníky a policisty*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007, s. 147, 157-8. ISBN 978-80-7380-059-8.

stisknutí spouště. Další okolností, která může nasvědčovat vraždě, je nález zbraně v ruce oběti, kdy jí tam vrah mohl nastražit pro vzbuzení dojmu sebevraždy.⁴⁷

Sebevraždy jsou ve většině případů páčány legálně či nelegálně drženími zbraněmi. Ráda bych zde však uvedla poněkud nevšední případ, který byl spáchán zbraní amatérsky vyrobenou doma. Za jeden z hlavních důvodů, proč by se sebevrah mohl rozhodnout pro podomácky vyrobenou střelnou zbraň, pokládám relativně těžkou dostupnost střelných zbraní.

Na následujícím případě sebevraždy podomácky vyrobenou zbraní chci rovněž vyzdvihnout výše zmíněné a další možné stopy, které u sebevraždy střelnou zbraní vzniknou. Mrtvola muže byla nalezena v následující poloze: polosedě v čalouněném křesle se zakloněnou hlavou, obličej ke stropu a ruce položené v klíně. Střelná rána (vstřel) se nacházela nad pravým uchem a lehce krvácela, kolem sebe měla široký lem prachových zrn. Výstřel se nacházel ze zadní levé části hlavy (rána silně krvácela a vyhřezávala z ní mozková tkáň) a byl hvězdicovitého tvaru. Zeď za tělem byla potřísněna krví a mozkovou tkání. Lékař provádějící prohlídku mrtvoly na místě činu stanovil v Listu o prohlídce zemřelého jako příčinu smrti poranění mozku. Následně byla provedena pitva v Ústavu soudního lékařství, při které byly změřeny přesné rozměry a poloha ran. Střelný kanál vedl zprava (sebevrah byl pravák) doleva, mírně zpředu dozadu a zespoda nahoru (tyto údaje potvrzují, že zemřelý držel zbraň u svého spánku pravou rukou). Soudní pitva potvrdila jako bezprostřední příčinu smrti zhmoždění mozku (způsobené střelným poraněním hlavy). Střelná zbraň a její střelby schopnost byla zkoumána na Odboru kriminalistické techniky a expertiz (dále jen OKTE) v Hradci Králové.⁴⁸

⁴⁷ BALÍKOVÁ, M. a kol. *Soudní lékařství*. 3., rozš. vyd. Praha: Grada, 1999, s. 188. ISBN 80-7169-728-1.

⁴⁸ ŠAFR, M., HEJNA, P. a ZÁTOPKOVÁ, L. Sebevražda po domácku vyrobenou střelnou zbraní In: *Kriminalistický sborník*. Praha: Kriminalistický ústav, 2010, s. 20-22. roč. 54: č. 1.

3.3. Řezné, bodné, sečné zbraně

Pro ty, kteří volí pro ukončení svého života řezné, bodné nebo sečné zbraně je charakteristické, že zranění směřují na životně důležitá místa, jako jsou tepny a žíly na zápěstí a krku, případně méně často také na loketní jamky, podkolenní jamky, zadní strany lýtek či okolí kotníků. Důvodem je, že se jedná o místa, ze kterých dojde k velmi rychlému vykrvácení, a tudíž je nejmenší pravděpodobnost, že případná přivolaná pomoc osobě zachrání život. V případě, že sebevrah zaútočí vícekrát, jsou jednotlivé útoky blízko sebe a vedeny rovnoběžně, stejným směrem, např. mnohonásobně pořezané zápěstí v malých rozestupech, přičemž některé z ran mohou být jen povrchové.⁴⁹

Pro sebevražedné řezné rány je charakteristické, že rána začíná drobným nářezem, jimž sebevrah zkouší bolestivost nebo hledá nejvhodnější místo (tzv. zkusmé rány). Ruka, která smrtící nástroj držela, bývá silně zakrvácena, přičemž praváci směřují rány na levou stranu těla a leváci zase na pravou. Nezřídka mívají sebevrazi pořezané konečky prstů, protože si volnou rukou odstraňují oblečení či navádí nástroj na vybrané místo. Na rukách bývají rány vedeny příčně. Na krku, kde bývají rány nejhlubší, jsou vedeny mírně šikmo směrem seshora dolů (horní část krku k dolní části, avšak ne až pod ucho). Vraždě nasvědčuje, pokud je rána vedena zepředu ze spodní části krku nahoru do zadní části, jelikož tímto způsobem se hrdlo podřízne v případě, kdy někdo stojí za osobou. Je to z toho důvodu, že pokud chce pachatel oběti podříznout zezadu hrdlo, musí ji jednou rukou držet, aby se nebránila. Tomu, že vrah podřízl oběti hrdlo v leže, nasvědčuje tok krve dozadu a oběť má tak zakrvácenou i zadní část těla, zatímco při sebevraždě tímto způsobem osoba většinou sedí nebo stojí, a tudíž má zakrvácenou pouze přední část těla.⁵⁰

V případě bodných ran sebevrazi rovněž usilují o zasáhnutí životně důležitých orgánů, tepen či cév, aby došlo k rychlé smrti. Tyto rány jsou typicky zaměřeny na lehce dosažitelná místa a v případě mnohočetných ran jsou bodné kanály vzájemně rovnoběžné a některé velmi mělké. Sebevrah většinou začíná

⁴⁹ CHMELÍK, Jan. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2005, s. 317. ISBN 80-86898-36-9.

⁵⁰ BÁRTA, Bohumil. *Metodika vyšetřování vražd, sebevražd a podezřelých úmrtí*. 1. vydání, Praha: Universita Karlova, 1968, s. 12.

mělkými ranami a poté pokračuje hlubokými, přičemž jedna bodná rána v sobě může mít více kanálů, pokud zbraň zabodne víckrát do stejného místa. Sečné rány mají hladké okraje a bývají velmi hluboké, mnohdy zanechávají záseky na kostech, není neobvyklé ani lalokovité odseknutí části těla. V ojedinělých případech sebevražd jsou rány mnohočetné, rovnoběžné, některé úplně povrchní a jsou zaměřené na oblast hlavy, mohou zasahovat až do dutiny lebeční.^{51 52}

Pro tyto sebevraždy je typické, že sebevrah část těla, na kterou útočí, předem obnaží a nedochází tedy k poškození oblečení, ale ani v případech ran přes oblečení nelze sebevraždu ihned vyloučit. Pokud má oběť zranění na místech, kam by si běžně nedosáhla či na místech, která nejsou životně důležitá (hřbet ruky, holeň, nárt aj.), poukazuje to na možnou vraždu. Na vraždu rovněž poukazuje velká hloubka řezné rány již od začátku, bez počátečního drobného nářezu. Dále je v případech takto inscenovaných sebevražd typické, že ruka oběti není silně zakrvácena, ale jen potřísněna a rovněž mohou ruce oběti nést stopy obrany, kdy se oběť pokouší útočnickovu zbraň zastavit rukama.^{53 54}

Neobvyklým případem sebevraždy bodnými ranami je případ 30ti letého muže, který byl nalezen ve svém bytě s mnohačetnými bodnými ranami. Jeho tělo objevila rodina, poté co s ním nemohli navázat kontakt a pomocí zámečníka se dostali k němu do bytu. Zemřelý měl v minulosti problémy s nadměrnou konzumací alkoholu a depresí, přičemž policie v bytě našla alkohol a sáček s kokainem. Kromě těla se tam nacházelo velké množství krve zejména po zemi a v dolní oblasti zdí. Dále byly nalezeny lístečky se vzkazy, z nichž na jednom bylo POMOCTE MI a na dalším B.F. (celé jméno známého) TO UDĚLAL, které na sobě nenesly žádné stopy krve (což naznačuje, že zpráva byla napsaná ještě před samotným aktem. Všechna okna i dveře byla zamčena zevnitř a poblíž těla byl nalezen zakrvácený nůž. Tělo bylo oblečeno a bodné rány byly vedeny i přes oblečení (oblečení bylo od ran poškozeno celkem 26x a ran bylo celkem přes

⁵¹ KVAPILOVÁ, Helena a Michal DOGOŠI. *Soudní lékařství pro právníky a policisty*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007, s. 102-5. ISBN 978-80-7380-059-8.

⁵² ŠTEFAN, Jiří a Jiří HLADÍK a kol. *Soudní lékařství a jeho moderní trendy*. 1. vydání. Praha: Grada, 2012, s. 44. ISBN 978-80-247-3594-8.

⁵³ BÁRTA, Bohumil. *Metodika vyšetřování vražd, sebevražd a podezřelých úmrtí*. 1. vydání, Praha: Universita Karlova, 1968, s. 12.

⁵⁴ KVAPILOVÁ, Helena a Michal DOGOŠI. *Soudní lékařství pro právníky a policisty*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007, s. 102-5. ISBN 978-80-7380-059-8.

40), avšak nebyla nalezena žádný defenzivní zranění. Bodné rány byly vedeny stejným směrem a zaměřeny zejména na krk, hrudník a břicho. Další rány byly nalezeny na zápěstí. U nich byla přítomnost prvotního mělkého nářezu. Na tomto případě lze jasně vidět, že přestože většina stop byla pro sebevraždu netypických, po jejich důkladném vyšetření bylo možné vraždu vyloučit.⁵⁵

3.4. Pád z výšky

Při pádu z výšky vznikají na těle oběti typické stopy, v závislosti na poloze, ve které tělo dopadlo na zem:

- dopad na hlavu – dochází k mnohočetným zlomeninám lebečních kostí a zlomeninám páteře, hrudní kosti a žeber
- dopad na nohy – souměrné zlomeniny patních kostí, zlomeniny holenních a lýtkových kostí a obratlů, zejména na hraně hrudní a bederní páteře
- pád na přední část těla – zlomeniny hrudní kosti, žeber, zranění obličejových kostí, poranění kolen, zlomeniny kostí předloktí
- dopad na oblast hýždí – zlomeniny pánevních kostí, výjimečně zlomenina lebky kolem týlního otvoru

Dále jsou pro pády z výšky typické krváčení a trhliny v oblasti plic a aorty (srdečnice) a rovněž odtržení závěsných vazů orgánů (způsobeno velkým traumatem při nárazu těla na povrch).⁵⁶

Jak již bylo řečeno, v případech sebevražd spáchaných pády z výšky je důležitá spolupráce vyšetřovatelů s kriminalistickými znalci specializovanými na forenzní biomechaniku. Policejní příslušníci by však měli disponovat vědomostmi co vše mají na místě činu změřit a zajistit, aby bylo následně možné znaleckého zkoumání využít (zejména pokud bylo s tělem manipulováno tak vědět přesnou původní polohu).⁵⁷

⁵⁵ KALISZAN, Michal a spol. Multiple Self-Inflicted Stab Wounds to Neck, Chest and Abdomen as a Unique Manner of Suicide. *Journal of Forensic Sciences*. 2010, **55**(3), 822-825.

⁵⁶ KVAPILOVÁ, Helena a Michal DOGOŠI. *Soudní lékařství pro právníky a policisty*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007, s. 124. ISBN 978-80-7380-059-8.

⁵⁷ STRAUS, Jiří a MAREK, Josef. Skok, nebo pád? In: *Kriminalistický sborník*. Praha: Kriminalistický ústav, 2004, s. 22. roč. 48: č. 5.

4. Specifika podnětů k vyšetřování sebevražd

Podněty k vyšetřování sebevražd mají mnoho společného s podněty pro vyšetřování vražd. První podnět je spojen s nálezem mrtvoly, na které jsou vidět známky násilné smrti. Druhý podnět představuje oznámení o pohřešované osobě. Tyto podněty pochází zejména od občanů (cizí lidé či blízcí sebevraha), kteří mohou oznamovat např. nález mrtvoly či nález části těla (což pokud se jedná o sebevraždu poukazuje na přítomnost dravé zvěře). Dále se jedná o oznámení o nezhvěstnosti, které podává zejména rodina, partner, přátelé, kolegové aj.⁵⁸

V případech oznámení občanů o pohřešované osobě se jedná zejména o osoby, k jejichž zmizení došlo za situace, která nasvědčuje možnému spáchání sebevraždy (např. osoba trpící depresí či jinou psychickou poruchou, je ve složité životní situaci). O spáchané sebevraždě může rovněž podat podnět zdravotnické či ubytovací (ubytovna, hotel, hostel) zařízení, ve kterém se zemřelý v danou dobu nacházel. V některých případech může Policie přijít do styku se sebevraždou během výkonu služby (např. při výjezdu k ohlášenému podezření na domácí násilí dojde k sebevraždě podezřelé osoby).⁵⁹

Domnívám se, že dalším charakteristickým podnětem je také oznámení od očitých svědků, kteří byli sebevraždě přítomni, např. skokani pod metro, z mostu, ale také se může jednat o blízkou osobu, před kterou se sebevrah rozhodl čin provést. Oznamovatelem však může být i samotný sebevrah. To jsou případy, kdy jedinec volá např. na telefonickou linku určenou pro sebevrahy a svoje rozhodnutí spáchat sebevraždu probírá s pracovníky linky či si během sebevraždy svůj čin rozmyslí a volá si zdravotnickou pomoc.

Kdo mrtvolu nalezne se odlišuje zejména na základě toho, kde se sebevrah rozhodne svůj život ukončit – venku či doma. Při sebevraždě v neznámém prostředí je pravděpodobnější, že mrtvolu nalezne náhodný

⁵⁸ KONRÁD, Zdeněk a Viktor PORADA. *Metodika vyšetřování vybraných druhů trestných činů*. Praha: Trivis, 1996, s. 14-15.

⁵⁹ KONRÁD, Zdeněk, PORADA, Viktor a kol. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, s. 229. ISBN 978-80-7380-547-0.

kolemjdoucí a ten nález těla nahlásí. To také může představovat pro osobu hlavní motiv pro spáchání sebevraždy mimo domácí prostředí, tedy ušetření blízké osoby od nálezů mrtvoly. Při sebevraždě v domácím prostředí dopadá pravděpodobnost nálezů mrtvolu na někoho z blízkých osob sebevraha (či osoby kdo měl přístup do obydlí zemřelého – např. uklízeč, asistent aj.), případně v panelových či podobných domech může být podnět podaný sousedy, kteří cítili podezřelý zápach a kontaktovali policii.

Oznámení probíhá zpravidla telefonicky a policista přijímající oznámení by měl být schopný od oznamovatele vytěžit co nejvíce užitečných informací.

Prvotní informace, které musí Policie od oznamovatele získat jsou:

- Popis události (kde, kdy, kdo, průběh sebevraždy atd.) – zjistit, zda sebevraždu sledoval či pouze našel tělo
- Co nejpřesnější popis zdravotního stavu sebevraha
- Dle čeho vyvozuje oznamovatel, že sebevrah je opravdu mrtev
- Identita oznamovatele a jeho kontakt

Je nezbytné předpokládat, že osoba nahlašující nález mrtvoly bude ve značném šoku a jednat s ní tedy trpělivě, klidně a empaticky. Zásadní je zejména ujištění, že sebevrah je opravdu mrtvý, což neplatí v případech, kdy se jedná o oznámení nálezů mrtvoly, na které jsou jasně patrné posmrtné změny jako jsou např. hnilobné procesy.⁶⁰

Počáteční informace získané od oznamovatele by měli být stručné, jasné a podkladné. Oznamovatele je dále nezbytné důkladně vyslechnout (viz. Kapitola 6.1. Výslech).

⁶⁰ CHMELÍK, Jan. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2005, s. 324-325. ISBN 80-86898-36-9.

5. Specifika počátečních úkonů vyšetřování

Na správném provedení počátečních úkonů závisí úspěch celého vyšetřování, jelikož důsledkem chyb v této fázi může být chybný jeho chybný závěr. Na počátku stojí nález těla. Pokud je identita mrtvoly neznámá, je nezbytné ji identifikovat. Pořadí počátečních úkonů se odvíjí od okolností daného případu a měly být provedeny v co možno nejkratším čase. Klíčovým počátečním úkonem je ohledání, které je nezbytným úkonem následujícím po oznámení sebevraždy. Při ohledání musí být vždy dodrženy obecné zásady aktivnosti, rychlosti, objektivnosti a úplnosti. Jedná se o činnost neodkladnou (může dojít k znehodnocení stop), neopakovatelnou (ideální stav pro získání relevantních informací o činu, je ihned po jeho dokonání a časem se místo stále více znehodnocuje) a nezastupitelnou (informace, které jsou ohledáním získané jsou jedinečné a nelze je získat jiným způsobem).⁶¹

Je tedy důležité počáteční úkony provádět s nejvyšší možnou profesionalitou a žádné skutečnosti nezanedbat, jelikož prvotní ohledání není možné již zopakovat. Při opakovaném ohledání je možné předpokládat, že nebude možné zajistit všechny stopy a skutečnosti tak, jak by tomu bylo při prvotním ohledání.

5.1. Ohledání místa činu

„Ohledání místa je ohledáním určité části území, objektu, místnosti či jiného prostoru, které je prováděno v souvislosti se spácháním trestného činu...“

⁶² (či kriminalisticky relevantní události).

Ohledání místa činu provádí zpravidla policejní orgán za přítomnosti přibraného znalce (soudního lékaře), který plní roli experta v daném oboru či konzultanta. Ohledání má tři základní fáze:

⁶¹ NĚMEC, Miroslav a kol. *Ohledání a práce na místě činu*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2010, s.15-17. ISBN 978-80-7251-337-6.

⁶² NĚMEC, Miroslav a kol. *Ohledání a práce na místě činu*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2010, s.11. ISBN 978-80-7251-337-6.

- Orientační – seznámení se se situací, orientace na místě činu, volba nejefektivnějšího způsobu ohledání, statické ohledání (s předměty se nepohybuje, maximálně se předběžně zajistí stopy, které by mohly být znehodnoceny a pachové stopy), fotografická dokumentace.
- Podrobnou – vedoucí ohledání stanoví způsob a postup ohledání (způsob koncentrický, excentrický, frontální, kruhový aj.) a rozdělí úkoly.
- Závěrečnou – vedoucí ohledání se ujistí o úplnosti ohledání, stopy a předměty se zajistí tím způsobem, aby nedošlo k jejich vzájemné kontaminaci.⁶³

Nejprve je nutné pomocí ohledání stop na místě činu, negativních okolností a dalších věcných důkazů stanovit, zda místo, kde byla mrtvola nalezena je skutečně místem činu sebevraždy, případně jestli na místo nálezu osoba nedošla sama či tam mrtvola nebyla odnesena za účelem inscenování sebevraždy. Negativní okolnosti jsou při vyšetřování obzvláště důležité. Jedná se o zjištění, která byla odhalena během ohledání a jsou v logickém nesouladu s viditelnou situací. Je to např. nalezení mrtvoly oběšené ve výšce, kam by se sama nedostala a v blízkosti těla není přítomný předmět pomocí kterého se do této výšky dostala (stůl, židle, žebřík aj.) Tedy skutečnosti, které by existovat měly a neexistují nebo naopak změny, které jsou nelogické, tedy neměly by v dané situaci existovat.^{64 65}

Nezbytným úkonem na místě činu je fotodokumentace místa činu, jeho okolí a obnažené části těla mrtvoly. Fotografování proces musí být bezchybný, stejně jako samotné fotografie (ostré, kvalitní, foceně ze správných úhlů). Po ukončení ohledání se místo činu vyfotografuje znovu, vytvoří se jeho topografická dokumentace (náčrtek, plánek či schéma místa činu) a protokol o ohledání místa činu. Protokol nese zásadní váhu, jakožto jeden z nejdůležitějších důkazních prostředků. Bez správného protokolování nelze využít ohledání místa činu a mrtvoly jako důkaz v trestním řízení. Musí tedy obsahovat to, co bylo na místě

⁶³ NĚMEC, Miroslav a kol. *Ohledání a práce na místě činu*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2010, s.22-25. ISBN 978-80-7251-337-6.

⁶⁴ BÁRTA, Bohumil. *Metodika vyšetřování vražd, sebevražd a podezřelých úmrtí*. 1. vydání, Praha: Universita Karlova, 1968, s. 31.

⁶⁵ NĚMEC, Miroslav a kol. *Ohledání a práce na místě činu*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2010, s.14. ISBN 978-80-7251-337-6.

činu zjištěno a všechny formální náležitosti (úvodní, popisnou a závěrečnou část). Na základě informací v protokolu se plánuje následné vyšetřování a vytyčují kriminalistické verze.^{66 67}

Prostřednictvím ohledání místa činu získává Policie klíčové informace pro další vyšetřování, jako jsou:

- Možná přítomnost cizí osoby na místě činu (stopy zápasu, poškozené předměty, rozbité předměty, trasologické či daktyloskopické stopy cizí osoby aj.)
- Negativní okolnosti, např. mrtvola byla nalezena ve vaně s podřezanými zápěstími, ale policie nikde v bytě nenašla zakrvácený ostrý předmět, který by rány způsobil.
- Zda poloha mrtvoly koresponduje se způsobem sebevraždy nebo se jedná o polohu atypickou, která by rovněž nasvědčovala přítomnosti další osoby či manipulaci s tělem po smrti.
- Zda smrtící nástroj patřil zemřelé osobě, případně se musí zjistit jeho původ.
- Potvrzení či vyvrácení motivu k možné vraždě (loupežná vražda, vražda sloužící k odstranění nepohodlné osoby, vražda motivovaná interpersonálními konflikty aj.)
- Existence dopisu na rozloučení a prozkoumání jeho autentičnosti (zda ho nepsal někdo jiný, nebyl psaný pod tlakem) - dopis by měl být zajištěn společně s psací potřebou a dalším vzorem písma zemřelého, je možná expertiza znalce z obou písmoznalectví či porovnání daktyloskopických otisků.⁶⁸

Při nálezu mrtvoly v bytě, domě či jiných vnitřních prostorech je nutný důkladný popis:

- Místnosti, kde byla mrtvola nalezena a okolních místností.
- Oken, balkonových dveří, pokojových dveří a jiných prostorů, kudy může proniknout cizí osoba – poloha dveří, případné uzamčení, výšku bytu od

⁶⁶ BÁRTA, Bohumil. *Metodika vyšetřování vražd, sebevražd a podezřelých úmrtí*. 1. vydání, Praha: Universita Karlova, 1968, s. 38.

⁶⁷ NĚMEC, Miroslav a kol. *Ohledání a práce na místě činu*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2010, s.39-43. ISBN 978-80-7251-337-6.

⁶⁸ CHMELÍK, Jan. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2005, s. 315. ISBN 80-86898-36-9.

země, do jaké míry jsou okna přístupná z venku (je možné do nich vylézt, úroveň náročnosti).

- Nalezených cenností a finančního obnosu a následné porovnání s finanční situací zemřelého.
- Klíče od objektu, jejich počet a místo nálezu.⁶⁹

S předměty nalezenými na místě činu je nezbytné zacházet co nejopatrněji, ve sterilních, gumových rukavicích. Zásadní důraz je nutno klást na nepoškození či kontaminaci biologických stop, jako je krev, vlasy, ejakulát či stop daktyloskopických. I proto je u ohledání místa činu a mrtvoly vždy přítomen soudní lékař.⁷⁰

Pokud je sebevražda spáchána ve venkovním prostoru je nezbytné sledovat zem v okolí mrtvoly (stopy tažení mrtvoly, rozhrabaná hlína, větší množství trasologických stop, než jsou typické pro jednu osobu aj.) Dále se prošetřuje obydlí zemřelé osoby (pátrání po dopisu na rozloučenou, písemnostech, mobilním telefonu, laptopu a jiné elektronice, dluhopisech či jiných okolnostech vedoucích k sebevražednému motivu). Zejména mobilní telefon a další elektronika může v současné době představovat jednu z hlavních stop, napomáhající určení motivu sebevraždy. V moderní společnosti je běžné, že lidé ve svém mobilním telefonu uchovávají značnou část svého života, od soukromých konverzací až po intimní fotografie. Motiv tak může být nastíněn velmi rychle, může se jednat např. o zprávu od partnera o nevěře či ukončení vztahu, zprávy svědčící o kyberšikaně či zjištění, že bývalý partner zveřejnil intimní fotografie a videa zemřelého. To vše mohlo vést k rozhodnutí ukončit vlastní život. Elektroniku tedy pokládám za jednu z největších příležitostí k nahlédnutí do soukromého života zemřelého.

⁶⁹ ŠTEFAN, Jiří a Jiří HLADÍK a kol. *Soudní lékařství a jeho moderní trendy*. 1. vydání. Praha: Grada, 2012, s. 184. ISBN 978-80-247-3594-8.

⁷⁰ MATOUŠEK, Vladimír. Sebevražda spáchaná řeznými nebo bodnými nástroji nebo otravou léky, jedy či drogou In: *Kriminalistický sborník*. Praha: Kriminalistický ústav, 2004, s. 72. roč. 48: č. 3.

5.2. Ohledání mrtvoly a místa jejího nálezu

Po příjezdu na místo činu se prvotně musí s jistotou stanovit, zda je osoba skutečně po smrti či zda by ještě mohla být provedena resuscitace. Po konstatování smrti je nezbytné zjistit informace o příčině úmrtí (jak, kdy, násilná smrt či ne) z čehož se následně vyvozuje, zda se jedná o vraždu, sebevraždu, přirozené úmrtí aj. Pokud je nalezena mrtvola neznámé identity (např. sebevražda skokem z mostu, kdy u mrtvoly nebyly nalezeny doklady), musí být podniknuty veškeré kroky k jejímu zjištění. Při ohledání je vždy nezbytné mít na paměti již zmíněnou zásadu, že než je prokázána sebevražda, postupuje se jako by se jednalo o vraždu.^{71 72}

Při ohledání mrtvoly je povinností:

- Popsat oděv osoby a případně prozkoumat poškozené části (mohly být následkem zápase).
- Detailně popsat poranění na těle (provádí soudní lékař před pitvou) a zda odpovídají způsobu spáchání či jsou atypické.
- Provéřit, zda se za nehty mrtvoly nenachází biologický materiál, který by mohl náležet cizí osobě a tento materiál zajistit jako biologickou stopu.
- Oděv a obuv zajistit pro další zkoumání, případně z podrážek obuvi odebrat trasologický vzorek.
- Odebrat stopy z těla – mikrostopy, daktyloskopické stopy (možné porovnání s daktyloskopickými stopami zajištěné z dopisu na rozloučenou).
- Zajistit všechny předměty, co má u sebe⁷³

Za ohledání mrtvoly zodpovídá vyšetřovatel spolu se soudním lékařem. Při externím ohledání mrtvoly na místě činu je zásadní zaprotokolovat její přesnou polohu vztahující se k objektům v jejím okolí (poloha musí být zachycena na fotografiích a údaje zapsány protokole o ohledání místa činu). Mimo polohy se

⁷¹ BÁRTA, Bohumil. *Metodika vyšetřování vražd, sebevražd a podezřelých úmrtí*. 1. vydání, Praha: Universita Karlova, 1968, s. 35-36.

⁷² NĚMEC, Miroslav a kol. *Ohledání a práce na místě činu*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2010, s.11-12. ISBN 978-80-7251-337-6.

⁷³ CHMELÍK, Jan. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2005, s. 316. ISBN 80-86898-36-9.

dále stanovuje věk, pohlaví, popis fyzické zevnějšku (barva vlasů, fyzická konstituce aj.) Dále se podrobně ohledají všechny části mrtvoly a jejího oděvu a případné krevní skvrny (forma, rozměry, poloha, směr toku) a viditelná zranění. Je nezbytné rovněž zaznamenat posmrtné změny, jako jsou chlad (teplota mrtvoly), mrtvolné skvrny či ztuhlost těla (rigor mortis).⁷⁴

Podle § 113 Trestního řádu musí protokol obsahovat: „úplný a věrný obraz předmětu ohledání; mají se proto k němu přiložit fotografie, náčrty a jiné pomůcky.“⁷⁵

Nezbytné je tedy také nezanedbat množství stop, které mohou být z mrtvoly zajištěny, a provést ohledání s co nejvyšší možnou důkladností a pozorností. Poté, co jsou veškeré stopy zajištěny, je vytvořen jejich seznam, který je spolu se nimi odeslán na expertízy. Před tím, je však nutné ujistit se, že nedošlo k opomenutí některých stop nevysvětleného původu. Mrtvola je následně převezena na provedení pitvy.

5.2.1. Oběšení

Při ohledání mrtvoly se zkoumá způsob uvázání uzlu (zda se nejedná o speciální uzel, např. námořnický), v jaké výšce osoba visela (výška úvazu od země) a zda se poblíž těla nachází objekt na kterém stála, aby na smyčku dosáhla. Během ohledání se mrtvola uvolní ze zavěšení na škrtidlo, škrtidlo se povolí, uřízne nad uzlem, a ponechá se na krku. Následně se škrtidlo uvolní (uzel se nerozvazuje) a nad uzlem se zaváže, aby se předešlo jeho rozvázání, oba konce se přiloží k sobě a zabezpečí. Škrtidlo a způsob jeho uvázání musí být důkladně popsán. Je nezbytné mít jistotu, že si smyčku osoba byla schopna sama nasadit a upevnit. V případě pochybností, je nutné daný způsob prakticky vyzkoušet (např. pomocí kriminalistického experimentu), aby se vyloučila možnost, že jde o spáchání vraždy. Podrobně popsána musí být rovněž strangulační rýha, její směr, umístění či jiná poranění na krku (tu zkoumá soudní lékař a rovněž stanovuje, zda vznikla rýha za života či posmrtně). Policisté mimo

⁷⁴ BÁRTA, Bohumil. *Metodika vyšetřování vražd, sebevražd a podezřelých úmrtí*. 1. vydání, Praha: Universita Karlova, 1968, s. 35.

⁷⁵ § 113, Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů

jiné vyšetřují, zda zemřelý škrtidlo vlastnil, případně jakým způsobem se do jeho vlastnictví dostalo či jestli mu někdo při sebevraždě napomáhal, např. právě obstaráním škrtidla.^{76 77}

5.2.2. Otrava

Diagnostikování akutní otravy je provedeno prostřednictvím chemicko – toxikologického vyšetření biologického materiálu, který je odebrán při pitvě. Toxikologický rozbor potvrdí či vyvrátí, zda se jednalo o smrtelnou dávku jedu. Pokud získá lékař, provádějící zevní prohlídku podezření, že se jedná o otravu, doporučí policii zajistit všechny nezbytné důkazy svědčící pro otravu. Musí se zajistit všechny stopy po možném jedu, který byl k sebevraždě použit. To jsou obaly od léků, zbytky léků, injekční stříkačky, nádoby od jedu, nádoby či sáčky od drog, cigarety, zbytky jídel a nápojů apod. Zajištěny musí být také veškeré biologické stopy, které tělo následkem užití jedů vyprodukovalo, jako jsou zvratky, exkrementy a předměty, které na sobě nesou jejich stopy (spodní prádlo, oblečení, obuv, lůžkoviny, potahy aj.) Tyto materiály se následně dopraví do příslušné laboratoře forenzní toxikologie. Lékař se zaměřuje zejména na identifikaci látky (a množství a způsob podání), anamnézu zemřelého (závislost na alkoholu a jiných látkách jako jsou drogy, léky), historie psychiatrické léčby duševních poruch, zda byla zemřelému poskytnuta první pomoc a jak, přítomnost dalších osob při otravě aj. Při otravě oxidem uhelnatým se zjišťuje i zdravotní stav sousedů, kteří mohli být plynu vystaveni. Policie zjišťuje původ těchto látek, zda byli vlastnictvím oběti či jak se do jejich vlastnictví dostali.^{78 79}

⁷⁶ MATOUŠEK, Vladimír. Sebevražda oběšením In: *Kriminalistický sborník*. Praha: Kriminalistický ústav, 2004, s. 72. roč. 48: č. 1.

⁷⁷ ŠTEFAN, Jiří a Jiří HLADÍK a kol. *Soudní lékařství a jeho moderní trendy*. 1. vydání. Praha: Grada, 2012, s. 81. ISBN 978-80-247-3594-8.

⁷⁸ MATOUŠEK, Vladimír. *Kriminalistický sborník: Sebevražda oběšením*. In: 2004, roč. 48, č. 3, s. 72.

⁷⁹ Kolektiv autorů. *Soudní lékařství*. Praha: Grada, 1999, s. 37-38. ISBN 80-7169-728-1.

5.2.3. Střelné rány

V případech, kdy existuje podezření, že smrt byla způsobena střelnou zbraní je nezbytné soustředit se na stopy prokazující, že se jednalo opravdu o střelnou zbraň. To je zejména nález zbraně, střelné zranění, nález nábojnic, broků, patron, zásobníků aj., údaje o výstřelu (přesné změření polohy, vzdálenosti atd.), množství výstřelů, zda se nejednalo o nehodu (např. výstřel při čištění zbraně).⁸⁰

5.2.4. Počáteční úkony při podezření na inscenovanou sebevraždu

„Inscenace sebevraždy pachatelem využívá skutečnosti, že sebevraždy a vraždy zanechávají mnoho podobných stop; někdy se inscenují i jiné průvodní znaky sebevražd, zejména dopis na rozloučenou.“⁸¹

V případech, kdy se pachatel pokouší vraždu zakrýt takovým způsobem, aby si policejní orgány mysleli, že se jedná o sebevraždu, má bezchybné ohledání místa činu, mrtvoly a zajištění stop, zásadní váhu. Zásadní je zde věnování pozornosti všem negativním okolnostem a logickým souvislostem. Např. v případě oběšení již uškrcené osoby (nekorespondující strangulační rýha) či případ, kdy mrtvá osoba byla hozena pod vlak, aby si policie myslela, že spáchala sebevraždu skokem pod vlak. Negativními okolnostmi jsou např. malé množství krve, neobvyklá zranění, stopy po zápase, atypická poloha, ve které je tělo nalezeno. S jejich objasněním napomáhá lékařský posudek a stanovení doby smrti. Proto je zásadní disponovat komplexními znalostmi o možných způsobech sebevražd a stop pro ně typických, aby v případech inscenaci byla pravděpodobnost jejího odhalení co nejvyšší. V těchto případech vychází policie zejména z ohledání, lékařského zkoumání a výslechů.

⁸⁰ BÁRTA, Bohumil. *Metodika vyšetřování vražd, sebevražd a podezřelých úmrtí*. 1. vydání, Praha: Universita Karlova, 1968, s. 36.

⁸¹ *Metodický návod k postupu státních zástupců ve věcech trestných činů proti životu a zdraví* [online]. Brno : Nejvyšší státní zastupitelství, vydáno 26. 3. 2007 [cit. 18-11-2010]. Dostupné z: <<http://portal.justice.cz/nsz/hlavni.aspx?j=39&o=29&k=4116&page=2&d=149154>>. s. 221.

Specifické postavení zde má vyšetřovací pokus, pomocí kterého mohou vyšetřovatelé ověřit, zda si osoba mohla zranění způsobit sama. Ověřuje se např. zda mohla na dané místo na těle dosáhnout, zda se mohl sám oběsit v takové výšce, kde byl nalezen aj. Dále se zkoumá např., zda předmět byl schopen daná zranění způsobit (např. tupý nůž, nefunkční pistole). Porovnání zranění má poté na starosti soudně lékařské zkoumání. Důležité je rovněž získání motivu k sebevraždě, případně pokud nebyl zemřelý k sebevraždě naveden či donucen.⁸²

Na vraždu dále poukazují stopy:

- Zápasu na místě činu.
- Vlečení (tělo bylo na místo činu přemístěno jinou osobou) – můžou však být způsobena i sebevrahem, pokud se ještě před smrtí sebevraždu rozmyslel a pokoušel se např. dostat k telefonu a přivolat si pomoc.
- Krevní – nedostatek krve v porovnání se zraněními, atypické krevní stříkance, stopy neznámých bot v krvi (trasologické).

Při ohledání je nezbytné brát v úvahu, že atypické stopy, mohou být způsobeny jinými skutečnostmi než vraždou. Např. změny zanechané osobami, kteří mrtvolu našli (změna polohy těla), při sebevraždě spáchané venku změny způsobené zvěří či počasím aj.

Pokud nedojde k důslednému provedení počátečních úkonů v případě, kdy se opravdu jedná o inscenaci sebevraždy, může to mít katastrofické důsledky nejen pro vyšetřování daného případu. To se stalo např. v kauze sériových vrahů Jaroslava a Dany Stodolových, kteří nejen díky nedůkladnému provedení počátečních úkonů unikali léta spravedlnosti a zanechali po sobě 8 lidských těl. Jejich vraždám se podrobněji zabývám v kazuistické části práce.

5.2.5. Posmrtné změny

Posmrtné změny se dostávají do chodu ihned po smrti a mohou ztížit vyšetřování (např. je těžší stanovit příčinu smrti, pokud je tělo v pokročilém stadiu

⁸² BÁRTA, Bohumil. *Metodika vyšetřování vražd, sebevražd a podezřelých úmrtí*. 1. vydání, Praha: Universita Karlova, 1968, s. 2-28.

rozkladu). Je tedy důležité mít povědomí o změnách, kterými tělo po smrti prochází, jelikož i policisté díky nim mohou posoudit stáří těla. Posmrtné změny lze z časového hlediska rozdělit na časné, pozdní a atypické.

Časné změny

Typickými změnami, které je možné zpozorovat již krátce po smrti jsou chladnutí těla (algor mortis), ztuhlost (rigor mortis), posmrtné skvrny (livores mortis) a postmortální zasychání kůže a sliznic. Zasychání vzniká již 3 hodiny po smrti důsledkem odpařování vody z těla, přičemž nejprve zasychá tenká a vlhká kůže či kůže poškozená. Nejvíce je ho možné zpozorovat na rtech, otevřených očích a genitáliích. K chladnutí dochází důsledkem ukončení tvorby tepla v organismu. Stejně jako ostatní posmrtné procesy závisí na okolním prostředí (rozdílným tempem bude tělo chladnout např. v místnosti či venku), jeho vlhkosti a teplotě, dále na oblečení mrtvolky, množství tukových zásob či zakrytí těla. Ne všechny části těla chladnou stejnou rychlostí, nejrychleji chladnou končetiny, zatímco nejdéle se teplo drží v oblasti genitálií, konečníku, podpaží. Podle chladu těla mohou lékaři stanovovat dobu smrti (např. pomocí změření teploty v konečníku). K mrtvolné ztuhlosti dochází v prvních hodinách po smrti. Ústa jsou pevně sevřena, ruce mají křečovitě sevřené prsty a jsou mírně ohnuty v loktech, nohy jsou nataženy. Ztuhlost je jako první zřetelná na obličeji, dále v horních končetinách a dolních končetinách. Ztuhlost je úplná za 6-12 hodin po smrti, trvá cca 60 hodin a poté zase postupně odeznívá.

Posmrtné skvrny je možné rozdělit na stadium hypostázy (při pokojové teplotě jsou viditelné za půl-2 hodiny po smrti, je možné je zatlačit lehkým tlakem), stadium posmrtné stázy (10 h-až 4 dny po smrti, posmrtné skvrny mají větší stálost, je těžší je zatlačit) a stadium posmrtné inhibice (po 3-4 dny po smrti, skvrny jsou trvalé, nezatlačitelné). Barva skvrn je zpravidla červenofialová, ve specifických případech mohou být modrofialové až temně modré (např. při

dušení), třešňově červené (otrava CO₂ či morfinem) aj. V případech oběšení se nachází skvrny na dolních končetinách a spodní části trupu.^{83 84}

Pozdní změny

Jedná se o hnilobu a tlení, tedy procesy, které vedou k rozkladu těla. Hnilobné plyny (metan, sirovodík, amoniak, oxid uhličitý aj.) vznikají 2-3 dny po smrti, kvůli bakteriálnímu rozkladu. Hnilobné změny na mrtvole započínají přibližně za týden na vzduchu. Plyny zapříčiňují nazelenalé zbarvení břicha a jeho nafouknutí, slizkou kůží se zelenohnědým až černým zbarvením, hnilobnými puchýři vyplněnými hnědočervenou tekutinou a hnilobnými plyny. Orgány se naplněny plyny a mizí jejich celistvost (zejména mozek a slezina). Z úst mrtvoly teče tmavě červenohnědá tekutina. Dále se začínají oddělovat části kůže, vlasy a nehty, přičemž dochází k postupnému vysychání tekutin v těle. V druhé fázi nastupuje tlení, které je způsobeno zejména vzdušnými bakteriemi a plísněmi. 7-10 let po smrti zůstávají z mrtvoly pouze kosti se sypkou látkou a po cca 20 letech dochází k úplnému rozkladu. V zemi probíhá rozklad nejpomaleji, ve vodě dvakrát rychleji a na vzduchu šestkrát rychleji. Dalšími činiteli urychlující rozklad jsou vysoké teploty, vlhkost, existují infekce, hmyz (larvy, mravenci, brouci), zvěř (ptáci, hlodavci, ryby či dravá zvěř). Pokud je tělo v pozdním stadiu změn, je velmi obtížné zjistit i přibližnou dobu smrti.^{85 86}

Atypické změny

Atypické posmrtné změny nastávají v případech, kdy jsou rozkladné procesy přerušeny a tělo je zakonzervováno. Jedná se např. o mumifikaci, adipocire (zmýdelnění) a huminizaci. Mumifikace, tedy vysušení těla, nastane, pokud je mrtvola uzavřena na místě, kde je nadměrné množství suchého teplého vzduchu (krypty, půdy, katakomby, vytápěné pokoje). K úplné mumifikace

⁸³ KVAPILOVÁ, Helena a Michal DOGOŠI. *Soudní lékařství pro právníky a policisty*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007, s. 75-79. ISBN 978-80-7380-059-8.

⁸⁴ MACH, Jan a Jiří ŠTEFAN. *Soudně lékařská a medicínsko-právní problematika v praxi*. Praha: Grada, 2005, s. 12-15. ISBN 80-247-0931-7.

⁸⁵ KVAPILOVÁ, Helena a Michal DOGOŠI. *Soudní lékařství pro právníky a policisty*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007, s. 79-81. ISBN 978-80-7380-059-8.

⁸⁶ MACH, Jan a Jiří ŠTEFAN. *Soudně lékařská a medicínsko-právní problematika v praxi*. Praha: Grada, 2005, s. 17-19. ISBN 80-247-0931-7.

dochází za několik let, kůže je svraštělá a tvrdá a tělo váží jen cca 5 kg. U zmýdelnění dochází k přeměně tkáně na šedohnědou mazlavou látku, která na vzduchu vyschne. Nejčastěji jsou to případy mrtvol nalezených na vlhkých místech či ve vodě. Kompletní zmýdelnění nastane za cca 3 roky, v závislosti na okolních podmínkách.⁸⁷

Na závěr této kapitoly chci uvést zajímavý případ sebevraždy utonutím z roku 2003. Sebevrahem byl Anatolij Z., jež byl spatřen svářečským pracovníkem na mostu, který spojoval Mělník a obci Brozánky. Svářeč (Ladislav B.) uvedl, že na mostu spatřil postavu muže, avšak po odvrácení zraku uslyšel jen pád do vody a následně onoho muže spatřil v řece, kde se potopil pod hladinu a už nevynořil. Policie pátrala na základě popisu Ladislava B. po totožnosti neznámého. Byli schopni dohledat Blanku Z., která se v té době vídala s jistým Anatolijem Z., jež odpovídal popisu muže na mostě. Ta uvedla, že měl v poslední době psychické problémy (myšlenky perzekučního typu) a jen pár dní před zmizením se pokusil o sebevraždu podřezáním zápěstí (a následně skokem z okna prvního patra domu), přičemž tvrdil, že o sebevraždu se pokusí znovu a s Blankou se rozešel. Vypadalo to tedy, že skokanem z mostu je jistě Anatolij Z., avšak 4 dny po jeho zmizení bylo z řeky vytaženo lidské tělo, k jehož identifikace byla Blanka Z. přizvána a odmítla, že se jedná právě o Anatolije Z. Tato chybná identifikace byla zapříčiněna posmrtnými změnami, kterými tělo za několik dnů strávených ve vodě prošlo. Anatolij Z. měl dlouhé tmavé vlasy a byl štíhlé postavy, zatímco mrtvola byla nafouklá vlivem hnilobných plynů, chyběly jí vlasy a pokročila hniloba jí změnila obličej (dále bylo tělo pomláčeno vlivem putování v řece a narážení do předmětů). Domnívám se také, že určitou váhu může mít rovněž psychologický faktor, kdy si identifikující osoba odmítá připustit, že jejich blízký opravdu zemřel. Policie byla tedy nucena provést identifikaci za pomoci fotek zemřelého za života a zejména odebráním biologického vzorku z mrtvého pro DNA analýzu, které byly srovnány se vzorky odebranými v pokoji, který Anatolij Z. obýval (ta potvrdila, že vzorky náleží stejné osobě).⁸⁸

⁸⁷ Kolektiv autorů. *Soudní lékařství*. Praha: Grada, 1999, s. 52-53. ISBN 80-7169-728-1.

⁸⁸ MAREK, Josef. Sebevražda? In: *Kriminalistický sborník*. Praha: Kriminalistický ústav, 2004, s. 11-13. roč. 48: č. 4.

Na tomto případě dále chci poukázat, že identifikace takového tělo může být pro Policii značně náročným úkonem. Zprv se jednalo o jedince, který neměl v Čechách rodinu a blízké a identifikace tak připadla pouze na jedinou blízkou osobu. Dále bylo tělo postiženo hnilobnými procesy, které jsou další překážkou úspěšné identifikace blízkou osobu, protože mrtvola pro ně nepřipomínají člověka, kterého znali za života. Je tu tedy možné vidět, že jen za „pouhé“ 4 dny, kdy byla mrtvola v řece, prošlo tělo takovými posmrtnými procesy, že bylo k nepoznání.

5.3. Pitva

Ve všech případech úmrtí mimo zdravotnické zařízení je povinností úmrtí oznámit, a to místně příslušnému praktickému lékaři. Lékař na místě nálezu těla konstatuje smrt a stanovuje její dobu. Ve všech případech úmrtí je nezbytné provést prohlídku zemřelého, jejímž cílem je i stanovení příčiny smrti. Při prohlídce se lékař zaměřuje zejména na hlavu, oči, dutinu ústní, krk, horní končetiny (zápěstí, předloktí, ruce), u žen navíc oblast genitálií, vnitřní strany stehen a hrudník. Na místo nálezu musí lékař přivolat policii vždy při podezření na násilnou smrt (včetně sebevraždy), prohlídce mrtvoly neznámé identity a při smrti osoby v dopravním prostředku.⁸⁹

Při podezření na násilnou smrt obvykle lékař doporučuje policii i příjezd soudního lékaře. Za násilnou smrt se považuje smrt, která nastala důsledkem působení fyzikálního násilí či chemických látek. Úmrtí může nastat ihned nebo v důsledku komplikací, např. osoba je převezena do nemocnice po pokusu o sebevraždu otravou léky, kde zemře následkem komplikací z otravy. Zevní prohlídku těla by měl lékař provést až po příjezdu policie. Pokud s tělem manipuloval, musí si být schopen zapamatovat přesnou polohu v jaké bylo tělo nalezeno. O tom, že se jedná o přirozenou smrt, může lékař uvažovat, pokud má dostatečné reliabilní informace o zdravotních potížích před smrtí, neobjeví při

⁸⁹ Kolektiv autorů. *Soudní lékařství*. Praha: Grada, 1999, s. 34-36. ISBN 80-7169-728-1.

vnější prohlídce známky ukazující na smrt vnějšími příčinami a nic na místě ani na těle nenasvědčuje násilné smrti. Lékař vyplňuje List o prohlídce mrtvého.⁹⁰

List vyplňuje daný lékař po prohlídce těla a považuje se za úřední konstatování smrti. Jedna z vyplňovaných kolonek je, zda se podle prohlízejícího lékaře jedná o pracovní úraz, náhodný úraz, vraždu, sebevraždu aj. Pokud není možné rozhodnout na místě nálezů, uvádí se obvykle „ve vyšetřování Policie ČR“. V případech, kdy lékař rozhodne o pitvě uvádí tak v poslední kolonce slovy, Návrh prohlízejícího lékaře: pitva bude probíhat na oddělení soudního lékařství (případně navrhuje pitvu soudní či je nařízena pitva soudní orgánem činným s trestním řízením). V případě nařízení pitvy rovněž vyplňuje lékař Průvodní list k pitvě, který napomáhá a poskytuje informace pitvajícím lékařům (obsahuje okolnosti smrti aj.)⁹¹

Zákon č. 372/2011, o zdravotních službách a podmínkách pro jejich poskytování dělí pitvy na patologicko-anatomické, anatomické, zdravotní a soudní.

Pitva zdravotní

§ 88 odst. 1, písm. b. zákona o zdravotnictví určuje její provádění: „za účelem zjištění příčiny smrti a objasnění dalších ze zdravotního hlediska závažných okolností a mechanismu úmrtí u osob, které zemřely mimo zdravotnické zařízení nebo v něm, náhlým, neočekávaným nebo násilným úmrtím, včetně sebevraždy.“⁹²

Vždy je provádí soudní lékař, mimo jiné v případech všech násilných úmrtí (např. dopravní nehody) včetně sebevražd. Provádění zdravotní pitvy má účel zdravotní a forenzní. Zdravotním účelem je zjištění příčiny smrti a objasnění okolností a mechanismů úmrtí. Forezním účelem je zejména vyloučit, že zemřelý zemřel následkem trestného činu.⁹³

⁹⁰ ŠTEFAN, Jiří a Jiří HLADÍK a kol. *Soudní lékařství a jeho moderní trendy*. 1. vydání. Praha: Grada, 2012, s. 41. ISBN 978-80-247-3594-8.

⁹¹ § 88 odst. 3, písm. b. Zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotnických službách a podmínkách pro jejich poskytování, ve znění pozdějších předpisů

⁹² § 88 odst. 1, písm. b. Zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotnických službách a podmínkách pro jejich poskytování, ve znění pozdějších předpisů

⁹³ Kolektiv autorů. *Soudní lékařství*. Praha: Grada, 1999, s. 32. ISBN 80-7169-728-1.

Pitva soudní

§ 88 odst. 1, písm. c zákona o zdravotnictví, určuje její provádění: „*při podezření, že úmrtí bylo způsobeno trestným činem, a to podle jiného právního předpisu.*“ Viz dle § 115 Trestního řádu musí být pitva provedena vždy, když existuje podezření, že smrt byla způsobena trestným činem.⁹⁴

Soudní pitvy jsou prováděny dvěma lékaři (znalci) z oboru soudního lékařství. Tito znalci jsou odpovědní za kvalitu a správnost provedené pitvy. Prohlízející lékař může soudní pitvu doporučit, ale o jejím provedení rozhodují orgány činné v trestním řízení. Součástí pitevního protokolu je lékařský znalecký posudek.⁹⁵

Ani jeden z těchto druhů pitvy nemohou pozůstatí v případě nevole zakázat. Na oddělení soudního lékařství se tedy provádějí pitvy v případech náhlých úmrtí, násilných úmrtí včetně sebevražd, průmyslových otrav, úmrtí ve výkonu trestu odnětí svobody a při podezření na úmrtí příčinou vadného postupu při výkonu zdravotnických služeb. Pitvu je možné provést nejdříve 2 hodiny poté, co je konstatována smrt. Pokud vznikne podezření, že smrt byla zapříčiněna trestným činem až během pitvy, je lékař provádějící pitvu povinen o této skutečnosti ihned vyrozumět policejní orgán. V případě, že policejní orgán nenařídí soudní pitvu, pitvu dokončuje oznamující lékař. Byla-li smrt oznámena policii, ta si vyžádá výpis z pitevní diagnózy, obsahující, zda se jednalo o smrt přirozenou či násilnou a příčinu smrti. Ihned po ukončení pitvy je provádějící lékař povinen sepsat, popřípadě diktovat v průběhu pitvy, protokol o pitvě a doplní List o prohlídce mrtvého. Ten následně kontroluje a podepisuje vedoucí daného oddělení soudního lékařství. Čas, do kdy by měl být mrtvý pohřben, je stanoven obecně na 48-96 hodin (nejpozději) od zjištění úmrtí. Tělo je možné uchovat před

⁹⁴ § 88 odst. 1, písm. c. Zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotnických službách a podmínkách pro jejich poskytování, ve znění pozdějších předpisů

⁹⁵ § 88 odst. 5, Zákon c. 372/2011, O zdravotnických službách a podmínkách pro jejich poskytování, ve znění pozdějších předpisů

pohřbením déle z výjimečných důvodů, např. pokud to požadují orgány činné v trestním řízení.^{96 97}

5.3.1 Pitevní proces

Samotná pitva se skládá z externí a interní prohlídky těla. Pokud je mrtvola před pitvou oblečena, je nezbytné provést před vnější prohlídkou podrobný popis všech částí oděvu, včetně bot, spodního prádla atd. Lékař vnější prohlídku započne stanovením pohlaví, rasy, věku, výšky, hmotnosti a stavu skeletu a výživy. Následuje podrobný popis jednotlivých částí těla, hlavy, krku, hrudníku a končetin. V případě úrazových změn na těle mrtvého je nezbytné popsat povahu poranění, jejich typ (střelné, bodné, řezné, strangulační rýha apod.), umístění, umístění ve vztahu k ostatním ranám, velikost, hloubku, počet aj.

Vnitřní prohlídka těla v sobě zahrnuje pitvu tří hlavních tělesných dutin (lebeční, hrudní, břišní). Začíná se zpravidla pitvou dutiny lebeční. V závislosti na příčině úmrtí se provádí podrobná pitva různých částí těla, např. při oběšení se jedná o podkoží a svalstvo krku a krčních orgánů, při pádu z výšky se jedná o podkoží a svalstvo přední a zadní části těla. Dále může vnitřní prohlídce předcházet např. rentgenové vyšetření, mikrobiologické vyšetření apod. V průběhu pitvy se odebírají biologické vzorky na laboratorní vyšetření, např. zjištění alkoholu či jiných látek v krvi, toxikologické vyšetření aj.⁹⁸

5.3.2. Identifikace

Pokud je mrtvola neznámé totožnosti, je nezbytné najít a důkladně popsat všechny identifikátory. Začíná se oděvem a předměty, které má osoba při sobě (šperky, doplňky, obuv). Dále se provádí všeobecný popis a speciální popis zemřelého. Všeobecný popis zahrnuje pohlaví, věk, rasu, stavbu těla a hmotnost.

⁹⁶ Kolektiv autorů. *Soudní lékařství*. Praha: Grada, 1999, s. 32-34. ISBN 80-7169-728-1.

⁹⁷ MACH, Jan a Jiří ŠTEFAN. *Soudně lékařská a medicínsko-právní problematika v praxi*. Praha: Grada, 2005, s. 22-23. ISBN 80-247-0931-7.

⁹⁸ KVAPILOVÁ, Helena a Michal DOGOŠI. *Soudní lékařství pro právníky a policisty*. 2., rozš. vyd. Píseň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007, s. 68. ISBN 978-80-7380-059-8.

Speciální popis se zaměřuje zejména na jedinečné markanty na těle, jako jsou tetování, piercingy, jizvy, mateřská znaménka, vady, známky chirurgických zákroků aj., ale také na barvu vlasů, očí, stav nehtů, barva a stav kůže, stav chrupu, zranění, která mohou poukazovat na výkon určitého povolání atd. Při komparaci nalezené mrtvoly s pohřešovanými osobami má zásadní váhu zdravotnická dokumentace, díky které je možné porovnat znaky z dokumentaci se znaky nalezené osoby (např. zlomeniny kostí, zdravotnické zákroky). Nejspolehlivějším znakem lidského těla pro identifikaci jsou znaky neměnné. To jsou např. tvar lebky, papilární linie rukou a nohou, ušní boltce, vrozené vady, znaky úrazů (zlomeniny), krevní skupina, DNA. Dále při identifikaci napomáhá stomatologická dokumentace (podle chrupu se dá rovněž nejefektivněji určit věk neznámé osoby).⁹⁹

5.3.3. Exhumace

Pokud během trestního řízení statní zástupce nebo předseda senátu nařídí exhumaci před uplynutím tlečí doby (cca 10 let, v závislosti na půdě aj.), je možné lidské ostatky exhumovat (tzn. vyzdvihnout lidské ostatky či urnu s lidskými ostatky z pohřebiště). Důvodem exhumace je zejména vyvstání nových skutečností, např. nebyla provedena pitva a dodatečně vznikne podezření, že smrt byla způsobena násilným trestným činem. K exhumaci se váže provedení soudní pitvy. Přítomnost anorganických jedů (kovů) je možné prokázat neomezeně dlouho, zatímco organické jedy je možné prokázat několik měsíců-2 roky po smrti. Řezná, bodná či sečná aj. poranění je možné prokázat několik měsíců po smrti, v závislosti na stavu rozkladu těla. Zlomeniny či zranění způsobena střelnou zbraní je možné prokázat i několik let po smrti, pokud to stav skeletálních pozůstatků dovolí. Pokud je však podezření na oběšení, je téměř

⁹⁹ ŠTEFAN, Jiří a Jiří HLADÍK a kol. *Soudní lékařství a jeho moderní trendy*. 1. vydání. Praha: Grada, 2012, s. 32-33. ISBN 978-80-247-3594-8.

nemožné poranění měkkých tkání krku rozpoznat i krátce po pohřbení těla (mohou ale pomoci další typická poranění jako zlomení jazyky).^{100 101}

¹⁰⁰ MACH, Jan a Jiří ŠTEFAN. *Soudně lékařská a medicínsko-právní problematika v praxi*. Praha: Grada, 2005, s. 24. ISBN 80-247-0931-7.

¹⁰¹ KVAPILOVÁ, Helena a Michal DOGOŠI. *Soudní lékařství pro právníky a policisty*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007, s. 71. ISBN 978-80-7380-059-8.

6. Specifika vyšetřovacích verzí a plánování a organizace postupu vyšetřování

V případech, kdy došlo k ukončení lidského života je na policii vyvíjen značný tlak, aby vyšetřování zdárně ukončili, a to v co v nejkratším možném čase. Tlak může být vyvíjen ze strany rodiny zemřelého, soudu či tlaku médií a veřejnosti, pokud se z případu stane mediální událost. Tyto případy jsou však mnohdy velmi složité, a tudíž je kvalitně zorganizované a naplánované vyšetřování zásadní podmínkou pro vyřešení případu. K tomu je nezbytné vytyčení reálných vyšetřovacích verzí, které napomáhají přijít na skutečný stav vyšetřované věci.

6.1. Vyšetřovací verze

Aby bylo možné vytyčit reálné vyšetřovací verze, které se budou prověřovat, je nezbytná kvalitní práce na místě činu, sesbírání ucelených informací o činu a jejich následné zhodnocení a analýza. O těchto verzích se předpokládá, že jsou reálně možné a stanoví se důsledky, které při jejich pravdivosti nastanou.

Hlavními podmínkami pro tvorbu verzí je:

- Odůvodněnost – vytyčení musí proběhnout až tehdy, kdy jsou nashromážděna taková data, která dovolují dojít k určitým závěrům (bez znalosti těchto faktů a skutečností není vytyčení možné).
- Důkladné a objektivní hodnocení nashromážděných dat – důsledkem nekvalitního či neúplné hodnocení daných faktů je negativní ovlivnění vyšetřování, které se může ubrat nesprávným směrem a tím dojít ke špatnému závěru.

Základním stavebním kamenem jsou informace získané počátečními úkony vyšetřování, o kterých je pojednáno v předchozí kapitole (č. 5. Specifika počátečních úkonů) či pomocí operativně pátracích úkonů (informace o osobním životě zemřelého, např. mezilidské vztahy, finanční situace, pracovní situace aj.)

Nemělo by docházet k tomu, že jsou vytyčeny jen ty verze, které se mohou zdát očividné.¹⁰²

V počátečním stádiu vyšetřování sebevraždy se vyšetřovatelé soustředí zejména na hlavní verze, které slouží k vysvětlení události a její příčiny. Vytyčí se nejdříve verze směřující k obecným otázkám, díky kterým je možné stanovit, zda se jednalo o trestný čin, či nikoliv, od čehož se odráží další směr vyšetřování. Dílčí verze se mohou stanovit k jednotlivým znakům činu, např. na místě činu nachází stopy, jejichž původ či role v úmrtí osoby může mít více vysvětlení, mohou se stanovit (např. na místě činu jsou otisky prstů, které mohou patřit oběti, její rodině či cizí osobě; na místě činu se nachází předmět, o kterém není jisté, zda ho osoba využila k sebevraždě či nikoliv). Vytyčení obecných a dílčích verzí napomáhají vyšetřovatelům utvořit a utřídit si představy o vyšetřovaném činu.

Pro správné vytyčení je nezbytné mít ucelené znalosti o typických stopách pro dané způsoby sebevražd, jak vypadají, jejich četnost, vzácnost aj., jinak může dojít k vytyčení verzí na základě náhodné či irelevantní skutečnosti.

Základem jsou tedy informace získané z:

- Ohledání místa činu
- Ohledání a pitvy mrtvoly
- Expertiz
- Výpovědi svědků
- Výpovědi osob blízkých zemřelému
- Operativně pátrací činnosti – informace zjištěné o osobě zemřelého a možném motivu ke spáchání sebevraždy

Při vyšetřování sebevražd se vytyčují verze k způsobu spáchání sebevraždy, od čeho se dále odvíjí vytyčování verzí k využitým prostředkům (např. jaké látky byly použity k otravě), době úmrtí, místu úmrtí, případnému pachateli (pokud existuje podezření, že se jednalo o vraždu). S tím souvisí verze k zatajování činu (po spáchání vraždy se jí pachatel pokouší zakrýt jako sebevraždu, nehodu či přirozenou smrt). Nemusí jít však jen o zatajování vraždy pachatelem, může jít např. o sebevraha, který nechce, aby okolí vědělo, že se

¹⁰² BÁRTA, Bohumil. *Metodika vyšetřování vražd, sebevražd a podezřelých úmrtí*. 1. vydání, Praha: Universita Karlova, 1968, s. 43

rozhodl spáchat sebevraždu a naplánuje ji tak, aby vzbudila dojem nehody. Zjištění, zda je čin inscenován je nedílnou součástí vyšetřovacího procesu k čemuž napomáhá i správné stanovení a prověřování vytyčených vyšetřovacích verzí. Hlavními důvody pro vytyčení verze o inscenaci sebevraždy je existence negativních okolností, které byly již zmíněny (existují tedy logické rozpory mezi fakty zjištěnými během vyšetřování a fakty typickými pro dané způsoby spáchání).¹⁰³

Verze tedy dále mohou být vytyčeny na základě:

- Informací o místě činu, o situaci na místě činu a tam získaných stop – proč se tam osoba nacházela, jaký měla k místu vztah a proč si ho zvolila pro sebevraždu.
- Způsobu spáchání či utajování.
- Na základě informací o osobě oběti – způsob života, záliby, finanční situace, vztahy, mentální nemoci aj. (tyto informace jsou obzvláště důležité při vytyčování verzí v případech, kdy je osoba pohřešována, ale je odůvodněné podezření, že spáchala či má v úmyslu spáchat sebevraždu.¹⁰⁴

U sebevražd je nezbytné prokázat motiv, který může sloužit k vytyčování dalších vyšetřovacích verzí. Na základě dokázané a řádně prověřené vyšetřovací verze je podávána obžaloba.¹⁰⁵

V případech vyšetřování sebevražd, mohou představovat obecné vyšetřovací verze:

1. Osoba spáchala sebevraždu
2. Jednalo se o nešťastnou nehodu (např. zastřelení při čištění zbraně či pád z okna vlastní neopatrností).

¹⁰³ PORADA, Viktor. *Kriminalistika: technické, forenzní a kybernetické aspekty*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2016, s. 692. ISBN 978-80-7380-589-0.

¹⁰⁴ KONRÁD, Zdeněk a Viktor PORADA. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, s. 232-. ISBN 978-80-7380-547-0.

¹⁰⁵ BÁRTA, Bohumil. *Metodika vyšetřování vražd, sebevražd a podezřelých úmrtí*. 1. vydání, Praha: Universita Karlova, 1968, s. 44-46

3. Osoba spáchala sebevraždu, ale snažila se jí inscenovat jako jinou skutečnost (např. sebevražda nárazem automobilu či sebevražda inscenovaná jako vražda).
4. Osoba spáchala sebevraždu, ale byla na ní účastna další osoba (trestný čin účast na sebevraždě).
5. Osoba je obětí vraždy, kterou pachatel inscenoval jako sebevraždu.

6.1. Organizace vyšetřování

Případy, u kterých je podezření na spáchání trestného činu proti životu, jsou zpravidla vyšetřovány týmově. Pro vyšetřování je zpracován písemný plán, pomocí kterého se práce co nejefektivněji zorganizuje, což vede k rychlému vyšetření případu, koordinaci operativně pátracích úkonů, výslechů, expertiz aj. (tzv. základní plán).¹⁰⁶

Dále jsou zpracovány plány dílčí, které se zaměřují na jednotlivé úkony, např. plán výslechu svědků, plán provedení rekonstrukce. Na vypracování základního plánu se podílejí všichni pracovníci daného případu a musí se brát v potaz všechny reálně vytyčené vyšetřovací verze. Ty představují organizační základ pro plánování vyšetřování (tvorbu plánu). Při tvorbě plánu je nutné dbát na jedinečnost daného případu a zároveň aplikovat zásady plánování vyšetřování. Hlavní je tudíž stanovení toho, co se bude zjišťovat a jak (jakým způsobem a jakými prostředky). Aby bylo možné verze prověřit, je nezbytné správně zvolit a zorganizovat provedení všech vyšetřovacích a dalších úkonů a obecně ve vyšetřování postupovat logicky a takticky.

Plán vyšetřování musí obsahovat:

- Jasně stanovený předmět vyšetřování.
- Zorganizování činností, které budou prověřovat vytyčené verze.
- Zorganizování dalších činností, které povedou k naplnění cíle vyšetřování.
- Časové lhůty, ve kterých mají být úkony provedeny (zejména neodkladné a neopakovatelné úkony).

¹⁰⁶ KONRÁD, Zdeněk a Viktor PORADA. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, s. 59. ISBN 978-80-7380-547-0.

Základní plán se skládá z části úvodní a části obsahující konkrétní úkony. V úvodní části obsahuje informace a závěry, které učinil vyšetřovatel na základě dostupných důkazů a faktů. Dále obsahuje označení základního plánu vyšetřování a stručný a jasný popis případu. Druhá část je zaměřena na všechny činnosti, které budou provedeny s cílem úspěšného zakončení vyšetřování (obsahuje – základní vytyčené verze, dosud nevyjasněné problémy, úkony nutné k prověření verzí, lhůty pro úkony, kdo má daný úkon na starost). Dále je nutné také stanovení pořadí všech provedených úkonů. Následně se verze buď potvrdí, zavrhne či vytyčí verze nová. Plán vyšetřování musí být průběžně aktualizován v závislosti na nově zjištěných okolnostech a faktech.¹⁰⁷

¹⁰⁷ BÁRTA, Bohumil. *Metodika vyšetřování vražd, sebevražd a podezřelých úmrtí*. 1. vydání, Praha: Universita Karlova, 1968, s. 47-48

7. Specifika následných úkonů

Jedná se o fázi vyšetřování, během které se dochází k závěru za pomoci využití všech poznatků získaných během počátečních úkonů a zároveň se získávají informace nové. To napomáhá dalšímu prověřování vytyčených reálných vyšetřovacích verzí a postupnému vyřazování verzí nesprávných. Patří sem např. výslechy svědka a zúčastněných osob, využití znalecké činnosti a jimi vytvořených expertiz a vyšetřovací úkony, jako jsou vyšetřovací experiment, rekonstrukce, rekognice aj.

7.1. Výslech

Výslech představuje „metodu kriminalistické praxe, kterou se na základě zákona získávají formou výpovědi, kriminalisticky a právně významné informace z paměťových stop obsažených ve vědomí vyslýchaných osob, za přísného respektování a dodržení práv i povinností daných zákonem vyslýchanému i vyslýchajícím.“¹⁰⁸

Cílem výslechu je získání paměťových stop, které se do dané chvíle nacházejí v paměti vyslýchané osoby. Na to, jakou taktiku výslechu je vhodné zvolit, má zásadní vliv vztah vyslýchané k vlastní výpovědi, a to:

- Osoba chce vypovídat pravdu a informace získané jejím výslechem se kryje s realitou.
- Osoba chce vypovídat pravdu, avšak výpověď se z nějakého důvodu nekryje s realitou.
- Osoba nechce vypovídat pravdu.

Na zvolenou taktiku má rovněž vliv např. psychické rozpoložení vyslýchaného, rozumová vyspělost, znalost jazyka, ale zejména schopnosti

¹⁰⁸KONRÁD, Zdeněk a Viktor PORADA. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, s. 59. ISBN 978-80-7380-547-0.

vyslychajícího a jak se rozhodne v závislosti na celkové situaci a podnětech, jaké od vyslychaného dostává.¹⁰⁹

7.1.1. Výslech oznamovatele a svědků

Výslech svědků je jedním z nejdůležitějších důkazních pramenů při vyšetřování sebevražd. Spadá sem kromě samotného oznamovatele také očití svědci události a svědci, kteří viděli osobu před spácháním. V případech, kdy osoba spáchala sebevraždu na málo frekventovaném místě, je možné získat svědky prostřednictvím médií (Policie vyhlásí pátrání po svědcích dané události např. v televizi či na internetu). Jako při každém vyšetřování je nutné důkladně stanovit okruh svědků, v závislosti na důkazní hodnotě jejich výpovědi. Vyslychající si může připravit plán výslechu se všemi otázkami pro vyslychaného. Plán by měl rovněž obsahovat: všechny skutečnosti, které se mají výslechem vyjasnit, informace k pokládaným otázkám a samotné otázky pro svědka.¹¹⁰

Výslechem oznamovatele, který mrtvolu našel, si policie upřesní a rozšíří informace, které od něj získala při oznámení. Klíčové informace představují:

- Co nejpřesnější čas nálezů mrtvoly.
- Okolnosti, za kterých oznamovatel mrtvolu našel.
- V jaké poloze mrtvolu našel.
- Zda byla poloha mrtvoly jakkoliv alterována, kým a proč, případně jaká část těla a jakým způsobem.
- Zda bylo s předměty v okolí mrtvoly manipulováno a proč, případně jak a kam.
- Zda byl přítomen další očitý svědek, případně jeho popis.
- Veškeré změny a jejich popis, které nastaly po nálezů těla.¹¹¹

¹⁰⁹ KONRÁD, Zdeněk a Viktor PORADA. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, s. 60. ISBN 978-80-7380-547-0.

¹¹⁰ BÁRTA, Bohumil. *Metodika vyšetřování vražd, sebevražd a podezřelých úmrtí*. 1. vydání, Praha: Universita Karlova, 1968, s. 49-50.

¹¹¹ CHMELÍK, Jan. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2005, s. 326. ISBN 80-86898-36-9.

Dále se výslechem svědků zjišťuje, zda znal svědek zemřelého, případně jaký vztah mezi nimi byl. Svědek by měl vyprávět volným stylem, tak jak události vnímal (lépe si tak vzpomene na všechny podrobnosti). Po dohovoření svědka by měl vyslýchající klást doplňující otázky, případně následně objasnit rozpory ve výpovědi (např. novým výslechem či vyšetřovacím pokusem).

Pro zodpovězení otázek o životě zemřelého (jaký zemřelý byl, jeho životní styl, s kým se stýkal, jaké bylo jeho psychické rozpoložení a chování před činem) je nezbytné kromě oznamovatele a případných svědků vyslechnout jeho rodinu, přátele, známé, spolupracovníky aj.¹¹²

7.1.2 Výslech v případě pohřešované osoby

Výslech je obzvláště důležitý v případech, kdy není nalezena mrtvola, ale osoba je pohřešovaná s podezřením na násilné usmrcení či sebevraždu. Pomocí výslechu osob z blízkého okolí pohřešovaného je možné získat potřebné údaje ke zmizení. Mezi základní otázky při výslechu oznamovatele či blízkých osob se řadí:

- Kdy, kam a proč pohřešovaný odešel.
- Kdo pohřešované naposledy viděl (nebo s ním hovořil).
- Co měl pohřešovaný v době zmizení u sebe, případně jaké cennosti.
- Popis pohřešovaného, fotografie zachycující aktuální vzhled.
- Co nejpodrobnější informace k interpersonálním vztahům pohřešovaného.

Dále se prověřují všechny lokace, kde se může pohřešovaný nacházet, např. nemocniční zařízení, vězení, hotely, domov přátel či případného milence aj. V případě, že jsou policii předloženy písemnosti (korespondence, dopis na rozloučenou aj.) je nutné prověřit jejich autentičnost pro případ, že by se podezření na sebevraždu změnilo na podezření z vraždy.¹¹³

¹¹² BÁRTA, Bohumil. *Metodika vyšetřování vražd, sebevražd a podezřelých úmrtí*. 1. vydání, Praha: Universita Karlova, 1968, s. 51

¹¹³ BÁRTA, Bohumil. *Metodika vyšetřování vražd, sebevražd a podezřelých úmrtí*. 1. vydání, Praha: Universita Karlova, 1968, s. 25

7.2. Využití znalců

Orgány činné v trestním řízení využívají znalce zejména k získání informací ze stop, které by jinak nezískali. Znalci disponují v dané oblasti specifickými znalostmi, technikou a metodami, jež umožňují interpretovat a předávat informace ze stop orgánům činným v trestním řízení. Mezi pravomoci znalců se řadí:

- podávání odborných vyjádření – zejména zdravotnická zařízení, laboratoře, instituce, v oblasti kriminalistiky to bývá Kriminalistický ústav Praha a odbory kriminalistické techniky a expertiz (OKTE)
- zpracovávání znaleckých posudků – posuzují se jimi odborně náročné otázky a představují zásadní spolupráci znalců a OČTŘ
- konzultační činnost – napomáhání a poradenství OČTŘ, např. během předběžného zkoumání stop, napomáhání při analyzování způsobů spáchání činu, pomoc během vyšetřovacích úkonů (výslechy, rekonstrukce, vyšetřovací pokus aj.)

Znaleckou (expertizní) činnost vykonávají znalci, státní orgány a ústavy, ústavy a jiná pracoviště a znalci ad hoc (osoba ustanovena k podání konkrétního znaleckého posudku).¹¹⁴

Znaleckou činnost upravuje Zákon o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech, č. 254/2019 Sb. Ten stanoví, že „*Výkonem znalecké činnosti se rozumí provádění znaleckých úkonů, zejména zpracování a podání znaleckého posudku, jeho doplnění nebo vysvětlení, a činnost, která bezprostředně směřuje k podání znaleckého posudku, jeho doplnění nebo vysvětlení.*“¹¹⁵

Přibrání znalce v trestním řízení upravuje § 105 TŘ. Ten stanoví, že znalec se k řízení přibírá v případě, že kvůli složitosti dané oblasti není postačující pouze odborné vyjádření. Pokud je objasnění dané věci obzvláště důležité, je možné

¹¹⁴ MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika*. 2. dopl. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 306-307. ISBN 80-7179-878-9.

¹¹⁵ § 1, čl. 1, Zákon č. 254/2019 Sb., o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech, ve znění pozdějších předpisů.

příbrat znalce dva. To je např. případ výše zmíněné soudní pitvy, u které musí být vždy dva soudní lékaři.¹¹⁶

Expertiza se skládá z úkonů a operací, které jsou prováděny s cílem převést informace, které stopy obsahují, do pochopitelné podoby pro OČTŘ. Jeden z možných způsobů dělení expertiz je dle druhu oboru, z něž znalec pochází (např. kriminalistická technika, soudní lékařství, soudní psychiatrie), dále podle počtu příbraných znalců, posloupnosti (expertiza prvotní, doplňující, opakovaná). Při vyšetřování sebevražd jsou nejvyužívanější znalci z oboru kriminalistiky a soudního lékařství (dále i např. z oboru toxikologie, biologie či antropologie).^{117 118}

Kromě znalců využívají OČTŘ také experty. To jsou pracovníci, zejména z oblasti kriminalistiky, disponující specializací a znalostmi z vybrané oblasti kriminalistiky, oprávnění k expertizní činnosti. Pokud je expert předvolán OČTŘ k vypovídání, stane se znalcem po složení znaleckého slibu (takto je možné v určitých případech nahradit přizvání znalce).¹¹⁹

7.2.1. Kriminalistická expertiza

Expert z oblasti kriminalistiky je pracovníkem s potřebnou specializací a znalostmi z vybrané oblasti kriminalistiky mající oprávnění k expertizní činnosti. Kriminalističtí experti jsou zpravidla přítomni již od počátku vyšetřování a jejich činnost začíná při ohledání místa činu. Řadí se sem provádění odborných činností během vyhledávání, zajišťování, dokumentování a shromažďování materiálních stop. Z oboru kriminalistické techniky se mezi nejvyužívanější expertizy řadí oblast daktyloskopie a mechanoskopie.¹²⁰

¹¹⁶ § 105, Zákon č. 141/1961 Sb., Trestní řád, ve znění pozdějších předpisů

¹¹⁷ BÁRTA, Bohumil. *Metodika vyšetřování vražd, sebevražd a podezřelých úmrtí*. 1. vydání, Praha: Universita Karlova, 1968, s. 57

¹¹⁸ MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika*. 2. dopl. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 308. ISBN 80-7179-878-9.

¹¹⁹ KONRÁD, Zdeněk a Viktor PORADA. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, s. 38-39. ISBN 978-80-7380-547-0.

¹²⁰ MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika*. 2. dopl. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 307. ISBN 80-7179-878-9.

Obecně je možné říci, že každý předmět či stopu je možné podrobit znaleckému zkoumání. Možné příklady jsou:

- Daktyloskopie – expertiza může být zaměřena např. na zjištění totožnosti zemřelého, porovnání daktyloskopických stop na dopise na rozloučenou se zemřelým či zjištění, zda se na místě činu nachází otisky, nepatřící zemřelému.
- Písmoznalectví (grafognozie) – v případě existence dopisu na rozloučenou je možné využít expertizy z oboru písmoznalectví, který porovná písmo na dopise s existujícími příklady písma zemřelého.
- Soudní balistika – expertiza zbraní, střeliva apod.
- Mechanoskopie – expertiza použitých nástrojů na místě činu a jejich stop
- Defektoskopie, metalografie, trasologie aj.
- Biomechanika – jak již bylo zmíněno je využívána např. při analyzování sebevražd pádem.
- Chemické zkoumání krevních stop.

Obzvláště nezbytné je znalecké zkoumání věci, které byly k sebevraždě využity, např. škrtilo, nože, zbraně aj. ¹²¹

7.2.2. Expertizy ze zdravotnických obor

Řadí se sem odvětví soudního lékařství, psychiatrie, psychologie, toxikologie aj. Se znalci z oboru soudní psychiatrie se spolupracuje zejména v případech nedokonaných sebevražd, kde se zjišťuje motiv k sebevraždě či ve spolupráci k určení motivu již dokonaných sebevražd. V případech vyšetřování sebevražd se jedná se zejména o soudnělékařské expertizy. Soudněznaleckým úkonem je např. soudní pitva, popsána v předchozí kapitole. Při zpracovávání znaleckého posudku na základě pitvy musí lékař odpovídat nejčastěji na otázky:

- Stanovení bezprostřední příčiny smrti a času smrti.
- Zda byla smrt násilná či přirozená + výčet všech úrazových a chorobných změn.

¹²¹ BÁRTA, Bohumil. *Metodika vyšetřování vražd, sebevražd a podezřelých úmrtí*. 1. vydání, Praha: Universita Karlova, 1968, s. 57

- Určit, zda existující poranění vznikla před/po smrti.
- Jak dlouho jedinec umíral a zda bylo možné smrt odvrátit včasným zásahem.
- Další možné nálezy a vyjádření vztahující se k případu (k místu činu, výpovědím, rekonstrukci činu aj.)¹²²

Přesné otázky však záleží na konkrétních okolnostech daného případu, jelikož každý případ je individuální a je nutné k němu tak přistupovat. Znalecký posudek lékaře by měl být srozumitelný, pokud obsahuje cizí slova a odborné výrazy je nutné, aby byl vysvětlen jejich význam a úplný (zodpovědět všechny položené otázky. Pokud jsou pochybnosti o správnosti posudku, je znalec vyzván k podání vysvětlení.¹²³

7.3. Zvláštní vyšetřovací úkony

V závislosti na konkrétním případě je možné provést navíc úkony jako jsou rekognice, rekonstrukce, vyšetřovací experiment, domovní prohlídku či prověrku výpovědi na místě (upřesnění výpovědi svědka). Tyto úkony se provádí zejména pokud jsou v případě nesrovnalosti, které je potřeba odstranit.

7.3.1 Rekognice

Rekognici je možné využít např. v případě podezření, že osoba byla ve skutečnosti zavražděna. Např. pokud se na místě sebevraždy vyskytovali další osoby, o kterých má policie podezření, že mohli být na sebevraždě účastné, je možné ověřit jejich totožnost pomocí rekognice, pokud byli na místě očití svědci. Rekognice představuje znovupoznání (osoby, zvířete, věci) díky paměťové stopě, kterou má daná osoba uloženou v paměti. Může být provedena způsobem, že identifikovaný objekt je ve skupině dalších objektů (více osob), identifikovaný objekt je sám (mrtvola), identifikovaných objektů je více a jsou předváděny postupně. U sebevražd se často jedná o rekognici mrtvol. Tu provádí osoby, které zemřelého znaly. Jak již bylo řečeno, tělo prochází po smrti

¹²² KROULÍK, Pavel a kol. *Odhalování a objasňování závažných trestných činů proti životu a zdraví*. 1. vydání. Praha: Kriminologický ústav VB, 1989, s. 52-53.

¹²³ ŠTEFAN, Jiří a Jan MACH. *Soudně lékařská a medicínsko-právní problematika v praxi*. 1. vydání. Praha: Grada, 2005, s. 123 ISBN 80-247-0931-7.

značnými změnami, proto by mělo rekonstruovat více jedinců. Ten, který mrtvolu identifikuje je vyslechnut ohledně všech znaků těla a předmětů, který měl zemřelý u sebe, jež vedly k poznání. ¹²⁴

7.3.2. Vyšetřovací pokus

Pomocí vyšetřovacího experimentu je možné ověřit zákonitosti mezi jevem, který se uměle vyvolá a následkem, který vznikne. Při vyšetřování se díky němu ověřují hypotézy (např. zda se mohl sebevrah oběsit na daném typu škrtidla, zda je možné, aby si danou střelnou ránu způsobil člověk sám aj.) Je tedy prostředkem, pomocí kterého je možné ověřit, zda činnost mohla být provedena, zda existují příčinné souvislosti, zda následek mohl vzniknout v daných podmínkách atd. Situace se tedy uměle vyvolá, pozoruje se a zkoumá a dochází k prověření stanovených hypotéz. Vyšetřovací pokus je individuální důkazní prostředek. ¹²⁵

7.3.3 Rekonstrukce

Rekonstrukci je možné během vyšetřování využít, pokud je potřebné něco „znovuobnovit – rekonstruovat, a to nejen jednotlivé materiální objekty, ale i kriminalisticky relevantní jevy a události, které se odehrály v minulosti a v současné době existují již jen jako stopy či jiné důkazy jako důsledky zkoumaných jevů či událostí.“ ¹²⁶

Při rekonstrukci může být využita spolupráce s osobami, které mají povědomí o kriminalistických znacích rekonstruované události (např. svědci) či může být provedena bez jejich spolupráce, jen na základě zjištěných informací. Objekty, které se rekonstruují musí mít stanovené vlastnosti shodné s originálními objekty.

¹²⁴ KONRÁD, Zdeněk a Viktor PORADA. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, s. 90-94. ISBN 978-80-7380-547-0.

¹²⁵ KONRÁD, Zdeněk a Viktor PORADA. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, s. 101-103. ISBN 978-80-7380-547-0.

¹²⁶ MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika*. 2. dopl. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 363. ISBN 80-7179-878-9.

Tyto vlastnosti se stanovují na základě jejich relevance k rekonstrukci. Např. při rekonstrukci sebevraždy oběšením, je třeba aby byla rekonstrukce prováděna s osobou stejné výšky, váhy či jiných daných klíčových znaků. Skutečnosti zjištěné rekonstrukcí jsou OČTŘ považované za substituty originálních objektů.¹²⁷

Rekonstrukci je možné využít např. k:

- Rekonstrukci kriminalisticky důležitých míst (místa činu a jiných relevantních míst).
- Rekonstrukce předmětů (věcných, listinných důkazů či dokumentů) – v případě, že došlo k jejich poškození či zničení.
- Rekonstrukce podoby či jiných vnějších znaků osoby – pokud je nalezena mrtvola v pokročilém stádiu rozkladu či kosterní pozůstatky, kde není známa identita (např. plastické rekonstrukce obličeje podle lebky či obnovení dalších znaků jako je výška, hmotnost, tělesná konstituce aj.)
- Rekonstrukce jednání či jiných významných událostí – převážně za spolupráce osob, které byli přítomni při události (ale je možné děj rekonstruovat i bez nich).¹²⁸

7.3.4. Prověrka výpovědi na místě

Prověrka výpovědi na místě je specifickou metodou, která v sobě nese prvky výslechu, ohledání, vyšetřovacího experimentu, rekognice a rekonstrukce. Při vyšetřování sebevraždy ji lze využít např. když existují pochybnosti o výpovědi očitého svědka. Jde o srovnání informací získaných výpovědí se skutečnou situací na místě činu a cílem je objektivizace výpovědi. Svědek se tedy přivede na místo činu (musí však dobrovolně) a pomocí spolupráce s vyšetřovatelem se prověřuje pravdivost výpovědi, případně získávají nové důkazy. Vyšetřovatel by měl následně hodnotit shodu či rozdílnost s originální výpovědí, úroveň orientace

¹²⁷ MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika*. 2. dopl. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 363-364. ISBN 80-7179-878-9.

¹²⁸ MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika*. 2. dopl. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 364-366. ISBN 80-7179-878-9.

osoby na místě a rozhodnout, zda byl splněn cíl prověrky a zda se policie dopustila nějakých chyb.¹²⁹

¹²⁹ KONRÁD, Zdeněk a Viktor PORADA. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, s. 77-83. ISBN 978-80-7380-547-0.

7. Kazuistická část

V kazuistické části mé diplomové práce je cílem, pomocí kvalitativní obsahové analýzy vybraných případů z Kriminálních sborníků, poskytnout praktický model k teoretickému výkladu obsaženému v první části práce, jíž byla metodika vyšetřování sebevražd. K výzkumu je využita metoda kvalitativní obsahové analýzy. Kvalitativní výzkum si klade za cíl pochopit danou problematiku do hloubky a typicky pracuje s menším množstvím dat. Obsahová analýza je výzkumná metoda využívána zejména v případech, kdy není možný sběr vlastních dat přímo od respondentů a klade si za cíl objektivně a systematicky popsat vnímaný obsah vybrané komunikace. Byly k ní využity vybrané případy vražd z Kriminálních sborníků dostupných ve vědecké knihovně Policejní akademie České republiky v Praze.¹³⁰

Do kazuistické části práce jsem vybrala 3 případy z kriminologické praxe. První kazuistikou jsou vraždy manželů Stodolových. Ti vstoupili do temných dějin českého zločinu zavrženými vraždami osob důchodového věku. Jejich vraždy byly charakteristické tím, že je následně inscenovali jako sebevraždy či nehody a nechvalně známé jsou také mnohými policejními pochybeními, které ve vyšetřování nastaly. Druhou kazuistikou je sebevražda spáchaná pacientem v pražské nemocnici, jíž jsem vybrala na základě nevšední povahy případu a rovněž mnoha pochybení během vyšetřování. Třetí kazuistikou je společná sebevražda mladého páru, kde jsem vytyčila kvalitní a důkladnou práci policistů, díky které byl případ zdárně vyřešen. Vzhledem k tomu, že jsem stále civilista, jsem případy využila k aplikaci získaných poznatků z první části diplomové práce. Nemá se tedy jednat o kritiku práce policistů, ale o poukázání na nezbytnost aplikace vyšetřovací metodiky do praxe a jak může neprovedení některých klíčových úkonů ovlivnit negativně průběh celého vyšetřování. Tyto chyby rovněž nemusí být způsobeny jen nekvalitní policejní prací či chybou jedné osoby, ale např. zastaralou či chybějící technikou, nedostatečným časem na

¹³⁰ MIOVSKÝ, Michal. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada, 2006. Psyché (Grada). ISBN 80-247-1362-4, str. 238.

kvalitní provedení potřebných úkonů, neproškolení policistů, nedostatek dostupných specialistů, nedostatek spolupráce útvarů a oddělení aj.

Struktura obsahové analýzy je následující:

- 1) Způsob a motiv
- 2) Popis případu
- 3) Provedené počáteční úkony
- 4) Stopy
- 5) Provedené vyšetřovací úkony
- 6) Chyby/ dobrá práce během vyšetřování

7.1. Případ č. 1: Nelítostní vrazi – Jaroslav a Dana Stodolovi

První se věnuji nechvalně známým sériovým vrahům, jimiž jsou manželé Stodolovi. Tento pár má na svědomí, kromě loupežných přepadení a jiné trestné činnosti, také 8 lidských životů. Jejich vraždy byly motivovány touhou po finančním zisku a do mysli veřejnosti se zapsali jako „vrazi důchodců“. Oběti měli předem vytipované a vybírali si je s jistotou, že v jejich domovech naleznou větší finanční obnosy a jiné cennosti. Terorizovali zejména obec Slavošov a okolí, kde sami pobývali.

V průběhu výslechů Stodolových, které probíhaly po jejich dopadení, bylo zřetelné, že došlo k domluvě, kdy Jaroslav měl vzít všechnu vinu za spáchané vraždy na sebe. Jak však během vyšetřování vyšlo na povrch, Dana rozhodně nebyla jen nečinným společníkem manželových zločinů, ale aktivním a velmi brutálním spolupachatelem. Oba manželé byli posouzeni znalci z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie a klinické psychologie, kteří zpracovali znalecké posudky. K osobnosti Jaroslava Stodoly bylo řečeno, že vykazuje disociální, agresivní, egocentrické a emočně nestabilní rysy, emoční oploštělost aj. Od dětství se u něj projevovají poruchy chování, avšak duševní porucha u něj diagnostikována nebyla. Rovněž u Dany Stodolové byly popsány obdobné osobnostní rysy jako u jejího manžela a ani u ní nebyla diagnostikována duševní

porucha. Bylo zjevné, že ve všech dále rozebraných případech šli Stodolovi k obětem s úmyslem vraždit, což vyplývá z faktu, že neměli snahu o zakrytí své identity. Pokud by měli alespoň vidinu jejich ušetření, šli by na místo činu s maskováním, aby je oběti nebyly schopny bez problému identifikovat. I přesto jim však slibovali, že za vydání majetku je nechají naživu. To, spolu s dalším jejich jednáním jasně poukazuje na absenci empatie a výčitek svědomí z ukončení lidských životů.

Za velmi podnětný pokládám názor npor. Jaromíra Šiguta. A to, že na případech vražd spáchaných Stodolovými je velmi dobře vidět nezbytnost toho, aby bylo vyšetřování případů, kdy následkem byla lidská smrt, vyšetřováno natolik důkladně, aby v případě, že se změní právní kvalifikace činu, bylo možné ve vyšetřování pokračovat. To se v těchto případech bohužel nestalo a když policie nabyla dojmu, že se jedná o nehody či sebevraždy, bylo mnohdy provedeno neúplné ohledání místa činu, jeho okolí či nedošlo k zajištění důkazů.¹³¹

Jak bylo v práci mnohokrát řečeno, zejména prvotní úkony jsou v každém případě klíčové a musí být vždy provedeny co nejprecizněji a nejdůkladněji. Na těchto případech je totiž jasně vidět, že i „obyčejná nehoda“ může být ve skutečnosti dílem sériových vrahů. To přispělo k tomu, že Stodolovi stihli spáchat takové množství vražd, jaké stihli. Vzhledem k počtu jejich zločinů je tato kazuistika obsáhlejší, proto jsem ji rozdělila dle jednotlivých vražd. Na případech poukazují na chyby, kterých se během vyšetřování bylo dopuštěno. Zároveň však vytyčují i mnohdy kvalitní práci, která byla během vyšetřování provedena.

¹³¹ MALÝ, Karel. Ještě jeden úhel pohledu na kauzu Stodolovi. In: *Kriminalistický sborník*. Praha: Kriminalistický ústav, 2006, s. 36-38. roč. 50: č. 1.

Obr. č. 1.: Graficky znázorněný časový sled vražedné cesty manželů Stodolových

7.1.1. První vražda – Stanislav Šanda

1) Způsob a motiv

Příčinou smrti bylo stanoveno zardoušení. Stejně jako u ostatních vražd byl i v tomto případě motivem finanční zisk.

2) Popis případu

Dne 16. 11. 2001 byli přivoláni hasiči k požáru rodinného domu Stanislava Šandy (75 let) v obci Slavošov. Policisté, kteří k domu dorazili před jejich příjezdem, si povšimli, že z domu uniká hustý dým a jsou otevřené vchodové dveře. Během ohledání našli policisté v ložnici v posteli ohořelé lidské tělo, jež bylo později identifikováno jako Stanislav Šanda. Na požár a úmrtí se pohlíželo jako na nehodu. S tím nesouhlasila dcera zemřelého (i kvůli velkému množství věcí, které z domu otce zmizely), která podala žádost na přezkoumání postupu policejního orgánu. Policie však ani přesto nezískala podezření, že by úmrtí bylo způsobeno dočiněním cizí osoby a případ byl následně odložen.

Po dopadení manželů Stodolových byl prostřednictvím jejich výslechů (které se však v mnohém rozcházel, jak u nich bylo běžným jevem) zjištěn průběh vraždy. Stodola se k vraždě nechtěl doznat a přiznával jen krádež vrtačky (tu prý ukradl ze zahrady a v domě nikdy nebyl). V té době už však byl z účasti na této vraždě podezříván policií a jeho vinu naznačovala i manželka. V dubnu roku 2003 byla nařízena exhumace a soudní pitva, která měla potvrdit, že Stanislav Šanda byl zavražděn. Tělo již však bylo v pokročilém stadiu hnilobného procesu a nebylo tak možné prozkoumat případná poranění tkání. Znaleckým zkoumáním však bylo zjištěno drobné nalomení spánkové kosti, zlomeniny jazyky a chrupavky. To svědčilo o působení násilí směřovaného k jejich zlomení a zadušení uzavřením cest dýchacích (to by vedlo k příčině smrti zardoušením). Stodola se k vraždě následně doznal a poskytl její popis, kterým se potvrdily nálezy soudní pitvy. Uvedl také, že spolu s manželkou vše naplánovali a měli

v úmyslu místo činu inscenovat tak, aby to vypadalo, že zemřelý způsobil požár sám tím, že nesfoukl svíčky.

Stodolová mu údajně poskytla paruku a silonovou punčochu na obličej, čímž měl skrýt svou identitu. S tím se vydal uprostřed noci posilněn alkoholem do domu oběti, přičemž manželka ho prý několikrát k odchodu popoháněla. Plánem bylo muže svázat, okrást a odejít. Stodola však byl objeven dříve, než stihl sám zaútočit a došlo k potyčce, při níž přišel o punčochu a jeho totožnost byla odhalena. Proto prý oběť začal rdousit a poté se rozhodl celý dům zapálit, aby zakryl zanechané stopy. Tento nápad mu údajně vnukla manželka vyprávěním o problémech Šandy s jeho syny, jelikož prý prohlašoval, že raději dům zapálí, než aby jim majetek zanechal. Veškerou svoji účast však následně Dana Stodolová popřela. Domnívám se, že tato vražda je jedinou, která možná nebyla plánována od počátku jako vražda, jelikož Stodola šel do domu oběti maskován.

3) Provedené počáteční úkony

- Ohledání místa činu, které však bylo nedostatečné, jelikož do protokolu nebyly zavedeny všechny předměty nalezené na místě činu.
- Ohledání mrtvoly, při němž byly zjištěny popáleniny čtvrtého stupně na boku a končetinách.
- Zajištění biologických stop – krev na podlaze.
- Zdravotní pitva (nařízena ohledávajícím lékařem) – příčinou smrti bylo stanoveno srdeční selhání; nebyly zajištěny hleny z dýchacích cest ani nebyla snaha stanovit, zda požár vznikl před nebo po smrti.

4) Stopy

Bohužel z důvodu hasičských prací, které byly nezbytné k uhašení požáru, došlo k znehodnocení či úplnému zničení velkého množství stop.

- Ohořelé lůžkoviny, ve kterých byly nalezeny zbytky svíček.

- Krev na podlaze nedaleko zemřelého.
- Sáček na hotovost se stopami krve (zajištěn až při opětovném ohledání místa činu).

5) Provedené vyšetřovací úkony

- Opětovné ohledání místa činu – bylo provedeno na základě žádosti dcery zemřelého na přezkoumání postupu policejního orgánu. Během něj byl zajištěn sáček na hotovost, který byl prázdný.
- Využití znalců – biologická expertiza zajištěných krevních stop stanovila, že se jednalo o stejnou krevní skupinu jako měl zemřelý.

6) Chyby/ dobrá práce během vyšetřování

Na místo činu přijeli policisté obvodního oddělení Policie ČR (dále jen OOP). Ti také celý případ vyšetřovali, jelikož nedošlo k předání případu službě kriminální policie a vyšetřování (dále jen SKPV). V tomto případě došlo k vážným pochybením ihned zpočátku, kdy policisté ignorovali upozornění dcery Stanislava Šandy, na značné množství cenností (a peněžního obnosu), jež v domě chybělo. Mezi nimi byla např. elektrická vrtačka a motorová pila, nejednalo se tedy jen o drobnosti či předměty, které mohly zaniknout následkem hasičských prací (jako je např. menší množství bankovek). Za další skutečnost, na kterou se měli policisté soustředit pokládám tu, že při jejich příjezdu byly otevřené dveře do domu. To, ve spojitosti se svědectvím, že v domě chybí mnoho cenných věcí pokládám za dostatečný ukazatel k možnosti, že se nejednalo jen o nehodu, ale mohl být spáchán trestný čin.

Dále mělo být zkoumáno, zda k požáru došlo před či po smrti zemřelého. Jak vyšlo najevo po exhumaci těla a soudní pitvě, příčina smrti byla jiná, než jaká byla stanovena při zdravotní pitvě. Samotné určení příčiny smrti během původního vyšetřování bylo chybné a vedlo vyšetřovatele k dojmu, že se nejednalo o násilnou smrt. Bylo tedy pochybení i na straně lékaře, jenž chybně stanovil příčinu smrti. Policie tedy neměla žádné podezření, že se jedná o vraždu

a manželé Stodolovi tak pokračovali ve své činnosti dále. Je možné, že právě tento úspěch jim vnukl nápad vražd jako prostředku k získání majetku a finančních prostředků. Pokud totiž oběť nezůstane naživu, nehrozí jim, že je identifikuje a nahlásí policii. To je však jen mou spekulací.¹³²

7.1.2. Druhá vražda – Růžena Skohoutilová

1) Způsob a motiv

Jaroslav Stodola oběť uškrtil šátkem v kombinaci s dušením polštářem. Tuto vraždu spáchali jen několik dní po usmrcení Stanislava Šandy. Je tedy možné argumentovat, že se zde začala projevovat, zejména u Dany, rostoucí touha po zisku. Hlavním iniciátorem zde totiž byla ona a manžela údajně k vraždě musela několik dní přemlouvat.

2) Popis případu

Případ vraždy Růženy Skohoutilové je specifický tím, že uběhla dlouhá doba, než bylo její tělo vůbec nalezeno. Začal tedy jejím pohřešováním, kdy zmizení oznámil OOP Zbraslavice 5. 12. 2001 její zeť s tím, že v posledním kontaktu byli před více než týdnem (naposledy s ní byla v telefonickém kontaktu její dcera 28. 11.). Během ohledání domu policisté zaregistrovali, že vstupní dveře do domu měly část skleněné výplně rozbitou a zevnitř byly zakryté kobercem. Dále tam byly další stopy poukazující na možný zápas, jako krevní stopy na lůžkovinách či převržený rozsypaný květináč v ložnici. Během pátrání po pohřešované bylo zjištěno, že byla v ranním autobuse do Kutné Hory. To potvrdila svědectví cestujících (děti jedoucí do školy a manželé Stodolovi, kteří údajně jeli autobusem také a vystoupili před pohřešovanou).

Následně tak byla vytyčena vyšetřovací verze, že odjela na lázeňský pobyt, která však byla vzápětí vyvrácena prověřováním. S touto verzí

¹³² KRAČMAN, Vladimír. Požár domu. In: *Kriminalistický sborník*. Praha: Kriminalistický ústav, 2005, s.17-19. roč. 49: č. 2.

nesouhlasila ani její dcera, jelikož prý spolu byly v kontaktu každý den. Ta také uvedla, že chování matky během posledního telefonátu bylo značně nestandardní, měla zvláštní hlas, skoro nehovořila a používala jiné výrazy než obvykle (celkově tedy měla dojem jako by mluvila s cizí ženou). Tento dojem se později ukázal jako správný, jelikož hovořila ve skutečnosti se Stodolovou. Ani zeť zemřelý se netajil podezřením, že se zmizením má dočinění někdo cizí (stejně jako v případě Stanislava Šandy je tedy člen rodiny podezřívavý, že došlo ke spáchání trestného činu). Po skončení ohledání našel na zahradě polštář se stopami krve a upozorňoval také na neobvyklý zápach v ložnici.

Pátrání po pohřešované bylo k 11. 4. 2002 bezvýsledné, přičemž bylo zjištěno, že v oblasti jejího bydliště se pohybují lidé, kteří se pokouší dostat ke starým lidem domů a spáchat na nich trestný čin loupeže. Bylo tedy zahájeno stíhání pro tento trestný čin, avšak ani ne dva týdny na to, bylo objeveno tělo pohřešované zeti, který ji objevil při práci na zahradě pohřbenou v zemi. Na místo přijela krajská výjezdová skupina, která za asistence soudního lékaře tělo odкрыla. Hrob byl cca 50 cm hluboký a byly tam pohřbeny i doklady a několik věcí osobní potřeby. To mělo budit dojem, že si sbalila nutné věci a odjela (kosmetické potřeby, brýle, doklady). Zemřelá měla svázané ruce a nohy.

Během vyšetřování jiné vraždy spáchané Stodolovými (vražda Marie Čondlové) získali kriminalisté podezření, že by se mohlo jednat o stejného pachatele jako v tomto případě. I zde se Dana Stodolová stavila do role pasivní přihlížející a vypověděla, že vraždu spáchal manžel. Během vyšetřování však byl zjištěn děj vraždy, jež byl následující. Do domu oběti se vydali nemaskovaní, jen s rukavicemi, přičemž Dana rozbila skleněnou výplň dveří a otevřela si. Bez váhání začala ihned oběť udeřovat do hlavy a oba jí vyzývali k vydání peněz a cenností. Když odmítla, prohledali Stodolovi celý dům, v ložnici ji svázali, zavraždili a zakopali na zahradě. Zakrvácený polštář, na kterém měla oběť položenou hlavu, zahodil Stodola na zahradě. Krátce po vraždě volala dcera, telefon zvedla Stodolová a vydávala se za oběť, což potvrdilo tvrzení dcery, že nehovořila skutečně se svou matkou. Z domu odnesli nemalé množství věcí včetně peněz v hotovosti, ložního prádlo, šperků, kuchyňských potřeb a jiných předmětů běžné potřeby.

3) Provedené počáteční úkony

- Ohledání místa činu – bylo provedené OOP Zbraslavice 3 dny od oznámení pohřešování.
- Zajištění biologických stop – střep a kus koberce.
- Opakované ohledání místa činu a mrtvoly bylo provedeno po oznámení nálezu těla krajskou výjezdovou skupinou.

4) Stopy

- Rozbitá výplň u zámku dveří do domu.
- Stopy zápasu – převržený květináč.
- Střep z dveřní výplně s krevní stopou.
- Koberec – na něm byla stopa, která vzhledem připomínala krevní stopu.
- Izolepa, držící koberec na dveřích, na které mohly být případné daktyloskopické stopy – nebyla zajištěna.
- Krevní stopy na pohovce a lůžkovinách – nebyly zajištěny.
- Polštář s krevními stopami nalezen na zahradě – nebyl policisty ani nalezen, jelikož nebylo provedeno ohledání okolí místa činu (zahrady).

5) Provedené vyšetřovací úkony

- Výpověď dcery – během ní vyplynulo, že ve skutečnosti 28. 11. nemluvila se svou matkou, ale s Danou Stodolovou, která se za ní jen vydávala.
- Svědectví podané Stodolovými – v tu dobu byli považováni jen za svědky v případě pohřešované osoby.
- Nebyly provedeny expertizy biologických stop – neví se tedy, kterému z manželů krev patřila.

- Činnost krajské výjezdové skupiny po nalezení mrtvoly – byl přítomen soudní lékař a byla dokumentována činnost odkrývání těla (fotograficky a videozáznamem).
- Prověrka výpovědi na místě – provedena 2x, nejdříve jí manželé provedli jako svědci a později po doznání ke spáchání vraždy jako obvinění.

6) Chyby během vyšetřování

Za možné pochybení pokládám i absenci využití psa vycvičeného k vyhledávání lidských ostatků, který by policisty ihned upozornil na přítomnost těla zahrabaného na zahradě. To by však bylo objeveno i kdyby bylo důkladně provedeno ohledání zahrady. Tělo bylo totiž pohřbeno v mělkém hrobě a čerstvě rozkopaná zem by upozornila na nedávné kopání. Policie byla také mnohými členy rodiny upozorňována na nesrovnalosti na místě činu a podezření, že Růženě Skohoutilové někdo ublížil, ale nebyl na ně brán zřetel. Je tedy možné říci, že ohledání nebylo provedeno kompletně, jelikož byl později nalezen zetěm zakrvácený polštář na zahradě, který nebyl nalezen při prvotním ohledání.

Dále chci upozornit na fakt, že vražda byla spáchána jen několik dní po smrti Stanislava Šandy rovněž v obci Slavošov, domy spolu dokonce sousedily a dělila je jen králíkárna. Jedná se o obec, která měla k roku 2021 méně než 150 obyvatel a takovéto neobvyklé události, které se staly krátce po sobě mohly u policejních orgánů vzbudit pozornost a podezření, že se může jednat o trestné činy, které spolu souvisí a tuto možnost prověřit.

Ohledání místa činu a mrtvoly poté, co byla přivolána krajská výjezdová skupina, bylo podle dostupných informací provedeno kvalitně a nebyly opomenuty žádné náležitosti.¹³³

¹³³ KOLAŘÍK, Petr. Zmizela beze stop. In: *Kriminalistický sborník*. Praha: Kriminalistický ústav, 2005, s. 20-23. roč. 49: č. 2.

7.1.3. Třetí a čtvrtá vražda – Antonín a Marie Královi

1) Způsob a motiv

Podle výpovědi a prověrky výpovědi na místě činu spáchal vraždu Jaroslav Stodola uškrcením obou manželů kabelem od lampy. Antonína Krále uškrtil tak, že stál za ním, zatímco oběť seděla na židli. Ta se údajně převrhla a oba spadli na zem, kde Stodola čekal, až oběť zemře. Následně otevřel všechny plynové hořáky na sporáku tak, aby to vypadalo, že se jedná o otravu propan butanem. Jako u ostatních se jednalo o finanční motiv.

2) Popis případu

30. 7. 2002 bylo na policii zetěm manželského páru telefonicky oznámeno, že našel Antonína a Marii Královi mrtvé v jejich domě a zřejmě se jedná o otravu plynem. Manželé bydleli v obci Měchonice (necelých 5 km od Slavošova, kde byly spáchány předchozí vraždy). Na místě činu byly otevřeny všechny plynové hořáky sporáku a plyn byl silně cítit. Marie Králová byla nalezena ležící na zádech na pohovce v kuchyni a Antonín Král ležel v pracovním oblečení na břicho v posteli v ložnici. Na místo činu přijelo OOP a lékaři Rychlé záchranné služby, výjezdová skupina Správy střeďočeského kraje PČR a technik SKPV. Po provedení ohledání upozornila dcera zemřelých policii na zmizení velkého množství věcí (včetně peněz). Během vyšetřování nebyl zjištěn žádný motiv, který by zemřelí mohli mít ke spáchání sebevraždy. Sebevraždě odporovalo i více dalších faktů např. v den smrti se Marie Králová na ještě ten samý den objednala ke kosmetičce, Antonín Král byl nalezen v posteli v pracovním oblečení (po domě v pracovním nikdy nechodil), byli nekuřáci (ale na místě byly nedopalky), byl odstřižen kabel lampy v ložnici aj. Přestože tedy mělo být navozeno zdání, že manželé spáchali sebevraždu, na místě činu bylo velké množství negativních okolností.

Vlivem soudnělékařského znaleckého posudku (kde byla jako příčina smrti stanovena jen otrava) však bylo podezření ze spáchání trestného činu odloženo. Případ začal být znovu vyšetřován až v roce 2003, poté co se Stodolovi

k vraždám doznali. Stejně jako u všech jejich výpovědí se jejich popis událostí mírně odlišoval, ale děj byl zřejmě následující. Poté, co se dostali na zahradu domu, pozorovali jeho okolí. Oba však popisovali odlišně samotné spáchání vraždy. Podle výpovědi Stodoly spáchal vraždy uškrcením kabelem od lampy, zatímco Stodolová uvedla, že vraždy spáchal zardoušením. Stejně jako u jiných vražd slibovali, že pokud jim vydají cennosti, nechají je žít. Z domu si odnesli nemalé množství věcí včetně hotovosti, videokamery, mobilního telefonu, hodinek aj. Spáchání vražd prý trvalo delší dobu a několikrát mu prý musela manželka naznačovat, aby si pospíšil. I zde se tedy začalo postupně ukazovat, že role Stodolové ve vraždách byla aktivnější, než zpočátku přiznávali. Při vraždě Marie Králové údajně manžela pobízela, aby ji zavraždil rychle, že nechce poslouchat zvuky, které umírající žena vydávala.

3) Provedené počáteční úkony

- Ohledání místa činu bylo provedeno policisty OOP společně s technikem SKPV.
- Zajištění stop – nedopalky cigaret (biologické stopy), chemické, věcné.
- Protokol o ohledání – chybí tam zmínka o tom, že u nočního stolku byl ustřižen kabel (to je však viditelné na fotografiích).
- Stanovení příčiny smrti na místě – otrava propan butanem.
- Soudní pitva – ani u jedné z obětí nebyly zjištěny zranění, které mohly být příčinou smrti (ani se na ní podílet); příčinou smrti bylo stanovení srdeční selhání a otok mozkové tkáně, což způsobilo dušení kvůli nedostatku kyslíku způsobené uvolňováním propan butanu.

4) Stopy

- Biologické stopy – nedopalky cigaret, které zanechali Stodolovi v popelníku kamen.

- Biologické stopy zajištěny byly, avšak na expertizu nebyly odeslané.

5) Provedené vyšetřovací úkony

- Vyžádání toxikologických vyšetření – mimo jiné byly v krvi zjištěny stopy butanové frakce.
- Vyžádání posudků z oboru bezpečnosti práce, paliva a plynová zařízení
- Rozhovory s blízkými páru – jejich manželství prý bylo spokojené a neměli žádné osobní problémy, ani motiv ke spáchání sebevraždy.
- Po převzetí případu policií královehradeckého kraje byla provedena DNA analýza biologických stop (nedopalků cigaret) – díky ní bylo dokázáno, že cigarety kouřila Dana S.
- Prověrka výpovědi na místě – poté co se Stodolovi doznali k činu, byla provedena prověrka, při které ukázali, jakým způsobem oběti svázali a čím (oblečením, látkou či šátky, která na místě našli – stejný způsob využili i u dalších vražd). Stodola také uvedl, že kabel, kterým měl oběti zavraždit po činu pohodil za lednici, kam zůstal až do doby této prověrky. Ukázal také jakým způsobem oběti uškrtil.

6) Chyby/ dobrá práce během vyšetřování

Domnívám se, že ohledání místa činu nebylo provedeno dosti důkladně, jelikož při něm bylo zjištěno, že kabel u lampičky v ložnici byl odříznut, avšak nedošlo k jeho nalezení, přestože ho Stodola hodil za lednici v kuchyni. Domnívám se, že samotný nález odstřížení kabelu na místě činu dvou podezřelých úmrtí je nestandardní věcí a měly být podniknuty kroky k nalezení zbytku kabelu. Rovněž informace, že byl kabel odstřížen nebyla zavedena v protokolu.

Domnívám se, že zásadních chyb se v tomto případě dopustili lékaři provádějící soudní pitvu a ohledání mrtvol. Jak bylo řečeno v kapitole o typických stopách, při působení škrtidla na krk vznikají jasně charakteristické stopy, které

s nejvyšší pravděpodobností byly přítomny i zde. Žádná taková zranění však nefigurovala v pitevních nálezech ani jednoho z manželů. Nejenže tedy byla nesprávně stanoveny okolnosti příčina smrti (k zadušení sice došlo, ale ne vlivem otravy plynem), byla také úplně opomenuta zranění, která zákonitě na těle musela být. K uškrcení je potřeba působení větší síly, na krku tedy měla být přítomna strangulační rýha, dále např. krevní výrony, zlomení jazyčky, stopy na vnitřních orgánech vznikající vlivem přerušování kyslíku do mozku.

Až poté co případ převzali královehradečtí policisté došlo k důležitým úkonům, které byly opomenuty, jako např. odeslání biologických stop na expertizu.¹³⁴

7.1.4. Pátá vražda – Marie Čondlová

1) Způsob a motiv

Jedná se o první vraždu, kterou spáchala sama Dana Stodolová. Do té doby si vždy „ušpinil ruce“ její manžel a ona jen naváděla či přihlížela. Tento případ je zářným příkladem brutality, kterou v sobě skrývala a důkazem, že se rozhodně nejedná o nevinnou ženu, kterou k účasti na vraždách manžel nutil. Příčinnou smrti bylo krvácení do hrudní dutiny, zapříčiněno několikanásobnými bodnořeznými ranami.

2) Popis případu

Dne 17. 8. 2002 byla na Okresní ředitelství PČR Jindřichův Hradec oznámena vražda Marie Čondlové (78 let). Oznamovatelem byl její syn, který matku našel v jejich domě ve městě Kardašova Řečice. Dům z části používali jako penzion. Syn také upozornil policii na to, že v domě byla odcizena hotovost. Velikost použitého násilí byla zjevná ihned při nálezů oběti. Žena seděla v křesle,

¹³⁴ ČÍŽEK, Luděk. Zemřeli spolu. In: *Kriminalistický sborník*. Praha: Kriminalistický ústav, 2005, s. 24-27. roč. 49: č. 2.

k opěrkám měla ruce přivázané látkami (stejně jako v případě manželů Králových byly použity látky), přes hlavu měla polštář, v ústech roubík z látky, kolem krku 3 škrtidla z látek a opasku. Do hrudníku byly zasazeny 4 rány bodnořezného typu (vražednou zbraní byl kuchyňský nůž, který po sobě Stodolová umyla a schovala navrch kuchyňské linky) a další ránu měla žena na hlavě. Ta byla způsobena kuchyňským válcem, který ležel rozbitý poblíž těla. Je také zajímavé, že tuto vraždu jako jedinou spáchala sama Stodolová a je to také jediná vražda, která nebyla inscenována jako sebevražda či nehoda. Jednou z vytyčených vyšetřovacích verzí bylo, že pachatelem byl syn oběti. Došlo i k prověření jeho podnikatelské činnosti, vytvoření časového snímku několika dní před vraždou, avšak díky prověřování byla tato verze zamítnuta. Další verzí bylo, že pachatelem byl jeden z hostů penzionu. Prověřování této verze značně ztěžovalo to, že nebyla vedena kniha hostů a policie tudíž neměla výčet a informace ke všem ubytovaným.

Díky svědeckým výpovědím bylo zjištěno, že den před vraždou byla viděna v penzionu neznámá žena (Dana Stodolová) pocházející z Prahy, která se kvůli povodním, které v tu dobu byly, měla sejít se svou sestrou. Když svědkyně Stodolovou s Marií Čondlovou zahlédla, Stodolová se prý ihned zvedla a odešla (nechtěla tedy, aby jí spatřili případní svědci). I přesto však bylo možné, díky jejímu svědectví (spolu s dalšími), sestavit portrét vražedkyně. Následně bylo vyhlášeno celostátní pátrání po ženě odpovídající sestavenému portrétu a popisu, přičemž vyšetřovatelé se zaměřovali na případy, které se vzájemně podobaly způsobem provedení a typem obětí (podezřelá úmrtí osob důchodového věku, kdy byly na místě činu odcizeny cennosti, hotovost či jiný majetek). V této době byl v televizi vysílán díl pořadu „Na Stopě“, který se zaměřoval na předchozí případ vraždy Růženy Skohoutilové, jenž se vyznačoval podobnými rysy. Dále začali být podezřelí z vražd Dagmar Weissové a Heleny Cerhákové, pokusu o vraždu Boženy Cerhákové z prosince 2002 a loupežného přepadení Josefa Peroutky z února 2003. V této době se tedy pomyslná smyčka kolem Stodolů začala stahovat. V souvislosti s podezřením z výše zmíněných vražd a vraždy Marie Čondlové bylo provedeno fyziodetekční vyšetření Dany Stodolové. Také začalo být patrné, že hrála roli ve vraždě Marie Čondlové a díky

domluvě východočeských a jihočeských kriminalistů, kteří na případech pracovali, došlo k výsledkům Dany a Jaroslava Stodolových.

Stodolová, poté co sní bylo provedeno několik rozhovorů a byly předloženy faktické rozpory v jejích výpovědích, doznala, že v domě zavražděná byla. Odjela prý ale ráno ještě před vraždou domů, kde o paní pověděla manželovi a 16. 8. odjeli společně do Kardašovy Řečice, kam je odvezl autem jejich známý. Do domu oběti šli prý společně, v kuchyni jí svázali a odcizili cennosti, avšak vinu na samotné vraždě Stodolová popírala. Prý ji zavraždit nechtěli, ale oběť jim řekla, je nahlásí na policii. Zde se opět vracíme k jejich tvrzení, že vraždu neměli předem naplánovanou, čemuž však jasně odporuje to, že šli do domu nezamaskovaní. Tuto verzi Stodola kategoricky odmítal, a to i přesto, že ke všem jiným vraždám se přiznal a odmítal i to, že by k vraždě někdy použil nůž (vždy oběti škrtil či rdousil). Aby ukázal, že to není z důvodu nechuti ke spolupráci s policií, poskytl informace k vraždě manželů Králových a Josefa Maliny. Zároveň se začaly prokazovat lži ve výpovědi Stodolové – jejich známý odmítl, že je odvezl na místo činu a manžel byl v době vraždy v práci. Poté už nemohla dále zapírat a k vraždě se doznala.

Den před vraždou prý jela náhodou do Jindřichova Hradce, kde jí byla doporučena možnost ubytovat se v penzionu Marie Čondlové. To, že se sháněla po ubytování potvrdilo několik svědků, kteří byli dohledáni během vyšetřování. Marie Čondlová ji u sebe ubytovala, odešla nakoupit a po návratu našla Stodolovou, jak jí prohledává pokoj, načež došlo k výše popsanému brutálnímu útoku zakončenému vraždou. Vražda byla spáchána obzvláště trýznivým způsobem, předcházelo jí několikahodinné mučení, jelikož žena nechtěla vydat cennosti. Stodolová ji škrtila páskem a praštila dvakrát do hlavy dřevěným válečkem, který byl u těla nalezen. Když se stále nedozvěděla informace o skrýši, ženu usmrtila. Místo činu se pak pokoušela uklidit od všech stop, které by mohly prokázat její přítomnost. Všechny povrchy utřela, vytřela podlahu a vražednou zbraň položila navrch kuchyňské linky. V domě přespala a druhý den jela domů, přičemž její manžel o vraždě celou dobu nevěděl.

3) Provedené počáteční úkony

- Ohledání místa činu – přestože bylo zjištěno, že Marie Č. těsně před smrtí dělala velký nákup potravin, při ohledání nebyly žádné nalezeny.
- Zajištění pachových stop.
- Soudní pitva – byl proveden výpis všech zranění a jako příčina smrti bylo stanoveno vykrvácení do dutiny hrudní. Doba smrti byla stanovena na 15. 8. 2002 v odpoledních hodinách.

4) Stopy

- Stopy na těle oběti – 4 bodnořezné rány (nůž s čepelí 21 cm).
- Rozbitý dřevěný váleček.
- Pachové stopy – později došlo k porovnání s Danou Stodolovou a byla potvrzena shoda s jejím pachem.

5) Provedené vyšetřovací úkony

- Výslech svědků – bylo zjištěno, že v penzionu pobývala neznámá žena.
- Fyziodetekční vyšetření Dany Stodolové (provedeno v Kriminologickém ústavu v Praze) - chovala se nejdříve klidně, ale postupem času začala odpovídat zkratkovitě, jednoslovně a nenavazovala oční kontakt. Nejvýrazněji reagovala na kuchyňský váleček, otázky ohledně polohy, ve které tělo zanechala a kam ukryla použité vražedné zbraně.
- Výslech Dany Stodolové – zpočátku vše zapírala, prý Marii Čondlovou nemohla zavraždit, protože ani neví, kde jsou jižní Čechy. Při popisu událostí byly v její výpovědi velké nesrovnalosti, což odpovídá domluvě páru, že vinu za vraždu na sebe vezme manžel (je možné, že však nepočítala s jeho odmítnutím převzít odpovědnost i za tuto vraždu).
- Prověrka výpovědi na místě – Dana Stodolová zde figurovala ještě jako svědek, ale bylo zde silné podezření, že vraždu spáchala ona.

- Demonstrace vraždy – poté, co se k vraždě doznala, demonstrovala způsob vraždy.

6) Chyby/ dobrá práce během vyšetřování

Za obzvláště dobrou práci pokládám sestavení kvalitního portréту Dany Stodolové, což bylo možné díky zajištění svědků, kteří ji zahlédli jak v Jindřichově Hradci, tak v domě Marie Čondlové. Dále také zajištění pachových stop na místě činu, díky kterým se potvrdila přítomnost Stodolové v domě zavražděné.¹³⁵

7.1.5. Šestá vražda – Josef Malina

1) Způsob a motiv

Zavražděný bydlel v domě naproti Stodolovým a na veřejnosti prohlašoval, že má našetřeno a ukryto hodně peněz. Pro Stodolovy bylo také povzbudivé, že neměl žádnou rodinu, kromě sestry, se kterou udržoval jen nepravidelný kontakt. Příčinnou smrti bylo stanoveno udušení.

2) Popis případu

Večer 30. 10. 2002 bylo na OOP ve Zbraslavicích oznámeno podezření, že Josef Malina by mohl být v ohrožení života, protože neotevívá na opakované zvonění a klepání na dveře svého domu ve Slavošově. Přivolání policisté nezaregistrovali známky násilného vniknutí do domu. Během prohlídky bylo na půdě objeveno tělo Josefa Maliny. Ležel na zemi, kolem krku měl uvázanou smyčku z telefonního kabelu a vedle něj ležela stolička. Vyšetřování bylo i přes skutečnosti poukazující na cizí účast odloženo s odůvodněním, že nebylo zjištěno cizí zavinění a jedná se tedy o sebevraždu. To, že se jedná o dílo

¹³⁵ MADAR, Radim. Chudinka z povodní. In: *Kriminalistický sborník*. Praha: Kriminalistický ústav, 2005, s.32-35 roč. 49: č. 2.

Stodolových bylo zjištěno až při výše zmíněném fyziodetekčním vyšetření, které podstoupila Stodolová.

Později uvedl Stodola k vraždě, že jim zrovna v tu dobu docházely peníze a Josef Malina pro ně byl vhodným cílem. Nebylo zde prý důkladné plánování činu, Stodola za ním vběhl ráno do domu, napadl ho a svázal. Během toho se pokoušel najít peníze a vkladní knížky, kterými se zemřelý na veřejnosti rád chlubil. Nemohl však najít ani knížky, ani větší finanční obnos a Josef Malina odmítal s hledáním spolupracovat. Stodola ho nejdříve rdousil, poté dusil polštářem a po spáchání vraždy se rozhodl inscenovat sebevraždu oběšením. Manželka u toho prý vůbec nebyla přítomna.

Podle výpovědi Dany Stodolové jí manžel navrhoval společné spáchání loupeže a aby se vyhnuli identifikaci, měli si maskovat tváře punčochami a mít rukavice (to však odporovalo výpovědi Stodoly, podle kterého nebyly maskování). Je rovněž velmi nepravděpodobné, že by se v tomto případě maskovali, jelikož u předchozích vražd maskování nebyli. V ráno vraždy šli společně k domu Josefa Maliny, kde se s ním srazili ihned u vchodových dveří. Stodola na něj ihned zaútočil (to odpovídá jeho původní výpovědi). Stodolová ho sama několikrát praštila. Když tvrdil, že nemá žádné peníze, ho svázali (jako u předchozích vražd různými látkami co našli v domě) a byl bit, dokud nepřiznal, kde je má schované. Josef Malina však prý poznal, že lupiči jsou jeho sousedi z protějšího domu, načež ho Stodola znovu uhodil až spadl z chodby do kuchyně na betonovou podlahu. Z toho usoudili, že je mrtev, sundali si punčochy a rozhodli, že ho vezmou na půdu a oběsí ho, aby po sobě zahladili stopy. Během tahání těla na půdu Stodolovi vyklouzlo a sjelo po schodech až dolů (je až s podivem, že přesto jak hrubě bylo s tělem zacházeno, bylo stále rozhodnuto, že se jedná o sebevraždu). Výpovědi manželů se liší i ve způsobu vraždy. Podle Stodoly jím bylo zardoušení a udušení (což by i víceméně odpovídalo stanovené příčině smrti – předpokládám tedy, že jeho verze událostí má ke skutečnosti blíže, než verze Stodolové).

Na půdě zjistili, že je oběť navzdory jejich přesvědčení stále naživu. To Stodolu rozzlobilo a dvakrát ho kopl (je možné, že to zapříčinilo zlomeniny žeber,

jež byly zjištěny během pitvy). Následně se ho pokusili oběsit, ale neúspěšně, jelikož kabel nevydržel tíhu těla a utrhl se. Zkusili to potom ještě jednou se stejným výsledkem, načež tam Stodolová nechala manžela samotného. Ten několik hodin neúspěšně prohledával dům, přičemž se do něj ještě jednou vrátil, ale stejně nenašel žádné další peníze ani vkladní knížky. Tělo tam nechali ležet, s předpokladem, že si bude policie myslet, že se oběsil sám a lano se utrhlo, což se také stalo.

3) Provedené počáteční úkony

- Ohledání – přesný popis polohy těla, oblečení a dalších doplňků na těle.
- Ohledání mrtvoly – lékař RZS, který byl na místě činu na těle nenašel zranění, která by poukazovala na cizí zavinění, příčinu smrti stanovil jako zadušení a nařídil zdravotní pitvu. Dále vyhotovil List o prohlídce zemřelého.
- Zdravotní pitva – bylo zjištěno velké množství zranění poukazující na způsobení cizí osobou, včetně atypické strangulační rýhy, zlomeniny žeber, otok mozku aj., příčinou smrti bylo udušení.

4) Stopy

- Stopy sešinutí na dřevěném trámu od škrtidla.
- Strangulační rýha – atypická (jednoduchá, vpravo otevřena), poukazující na to, že se osoba neoběsila sama.

5) Provedené vyšetřovací úkony

- Rozhovory se sousedy – ti kladli váhu na to, že zemřelý všude nosil brýle a bez nich prý vůbec neviděl (u těla však nalezeny nebyly).
- Rekonstrukce vraždy – během vyšetřování byla se Stodolovými provedena rekonstrukce.

6) Chyby/ dobrá práce během vyšetřování

Chyba nastala již při ohledání mrtvoly na místě činu, kdy bylo údajně lékařem konstatováno, že na těle nejsou patrné známky násilí či jiných atypických zranění. Jak však bylo řečeno, Stodola vůči zemřelému vyvinul značné násilí, včetně úderů do obličeje, nehledě na to, že při pokusu o oběšení mu tělo několikrát upadlo. Rovněž před oběšením byl vystaven velkému násilí, pádu na beton, byl svázaný, škracený a rdoušený. To musí zákonitě na těle zanechat mnoho stop, jak externích, tak interních. Také bylo zaznamenáno, že strangulační rýha byla atypického charakteru. Domnívám se, že to mohlo být následkem nejprve rdoušením rukama a až následným oběšením. List o prohlídce zemřelého však nebyl založen ve spise případu. Po provedení zdravotní pitvy si policie nevyžádala pitevní diagnózu (ačkoliv je to pravidlem).

Pochybení bylo také na straně OŘP Kutná Hora, jenž lékař provádějící pitvu upozornil, že zranění poukazují na cizí zavinění. Policie však na tyto informace nedbala a lékaři bylo sděleno, že se jedná o sebevraždu a zranění způsobil pád zemřelého po utržení ze škrtidla. Po tomto upozornění měla být provedena soudní pitva, to se však nestalo. Na cizí dočinění kromě výrazných zranění poukazovalo i to, že u těla nebyly nalezeny velmi silné dioptrické brýle, bez kterých zemřelý prý nemohl fungovat. Nakonec chci zmínit, že jelikož tělo nebylo nalezeno oběšené, ale na zemi (kvůli utrženému kabelu), mohl být proveden vyšetřovací pokus se shodným kabelem. Ten by případně zodpověděl, zda by osoba o stejné tělesné konstituci jako Josef M., mohla na kabelu vydržet viset a zemřít ještě předtím, než se kabel utrhl. Pokud by se kabel utrhl ihned po oběšení, bylo by jasné, že tímto způsobem nemohl sebevraždu spáchat.¹³⁶

7.1.6. Sedmá a osmá vražda – Dagmar Weissová a Helena Cerháková

1) Způsob a motiv

¹³⁶ ŽEROVNICKÝ, Jan. Hra na oběsence. In: *Kriminalistický sborník*. Praha: Kriminalistický ústav, 2005, s. 28-31. roč. 49: č. 2.

V tomto případě jsou oběti tři, dvě z nich byly zavražděny a třetí pokus o vraždu přežila. Dagmar Weissová byla uškrtna šátkem a Helena Cerháková zemřela následkem šoku způsobného zraněním na hlavě. Božena Cerháková pokus o vraždu udušením přežila. Jako u ostatních vražd měli Stodolovi ženy předem vytipované a šli vraždit s vidinou, že budou mít doma schovanou hotovost a jiné cennosti.

2) Popis případu

Dne 2. 12. 2002 oznámil muž OŘP Svitavy, že se nemůže spojit se svou matkou Dagmar Weissovou, tetou Helenou Cerhákovou a babičkou Boženu Cerhákovou. Všechny tři bydlely ve společném bytě v obci Brněnec. Po příjezdu do bytu policisté objevili, že byt je zamčený zevnitř a klíč je v zámku (to bylo zjištěno poté, co jeden z policistů do bytu vlezl okénkem na dveřmi). Božena Cerháková byla nalezena v kritickém stavu na posteli v kuchyňském koutu, zakryta peřinami. V druhém pokoji byla nalezena na gauči bez známek života Dagmar Weissová. Ve všech pokojích byl nepořádek, poházené oblečení, všechny vytaháno ze skříní a zásuvek. To nasvědčovalo, že v bytě někdo něco urputně hledal. Helena Cerháková byla nalezena ležící oblečena v prázdné vaně. V ní byla malá kaluž krve a u pravé ruky ležel čistý kuchyňský nůž (domnívám se, že množství krve bylo natolik malé z toho důvodu, že řezná rána byla způsobena až po smrti oběti).

Z pozdější výpovědi Stodoly vyplývá, že vraždy plánovali několik dní. S sebou si vzali jen rukavice (ne masky obličejů), aby nezanechali daktyloskopické stopy. Do bytu se Stodola dostal stejným oknem nad dveřmi, jako policista, a manželce odemkl. Tam ihned zaútočil na první oběť, kterou byla Dagmar Weissová, a odtáhl jí do ložnice. Cestou probudili matku Boženu Cerhákovou, která začala křičet. Komplikaci pro ně představoval fakt, že předpokládali jen přítomnost dvou žen, ale v ložnici našli navíc Helenu Cerhákovou. Byt začali prohledávat kvůli penězům, které Helena Cerháková nakonec Stodolové všechny vydala (opět jim bylo slibováno, že jim neublíží, pokud peníze vydají). Stodola Dagmar Weissovou uškrtil šátkem (předtím ji

svázal, stejně jako u ostatních vražd), který v bytě našel a pokusil se udusit i matku, která zůstala ležet na pohovce v kuchyni. Helenu Cerhákovou svázala Stodolová a s manželem vymysleli plán, že scénu inscenují jako vraždy s následnou sebevraždou (což byl její nápad, jak později přiznala). Inscenace však byla provedena velmi nedůkladně, a tak začaly okamžitě vycházet najevo negativní okolnosti (U Heleny Cerhákové např. čistý nůž, byla ve vaně oblečena, zranění hlavy). Pokusili se jí utopit, ale jelikož se bránila a bojovala o svůj život, došlo k několika úderům krku a hlavy o hranu vany, což způsobilo šok a smrt. Stodolová se jí pokoušela podříznout zápěstí, ale kvůli tuposti nože došlo jen k nařiznutí. To zřejmě vzbudilo u policistů dojem nářezu typického pro sebevraždu řeznou zbraní. Během vyšetření byla vytyčena vyšetřovací verze, že mezi sestrami došlo k hádce a zápasu, Helena Cerháková zavraždila svou sestru a pokusila se o vraždu matky. Následně spáchala sebevraždu. Tato verze však byla vyvrácena mimo jiné i provedenou soudní pitvou.

Božena Cerháková útok přežila a byla převezena do nemocnice, kde se policii pokusila podat popis události, avšak nebyla schopna vypovědět co se skutečně stalo. Její popis obsahoval zmatené nelogické vyprávění o tom, že k nim domů přišli mušketýři, kteří měli souboj apod. Vyšetřovatelé se však přesto snažili vytěžit z výpovědi užitečné informace, které by jim mohly napomoci dopadnout skutečné pachatele. To se také stalo, jelikož se zmínila, že u nich doma byla někdo vysoký z „Kolářovic domu“ (Kolářův dům byla nedaleká ubytovna, ve které tou dobou bydleli právě Stodolovi). Za účelem rozhovoru podnikli za Stodolou policisté návštěvu a při hlubším dotazování byl viditelně nervózní. Bylo rovněž neobvyklé, že na rozdíl od jeho minulé chování, kdy s policisty jednal se značným despektem, byl tentokrát velmi milý a ihned prohlašoval, že ty ženy určitě někdo zavraždil.

Během vyšetřování bylo odhaleno, že těsně po vraždách uhradili Stodolovi velkou část svých dluhů. Přestože byla vydána žádost o předběžné zadržení Stodoly, nebyla tato žádost povolena. Zřejmě však cítil, že se blíží moment jejich dopadení a 11. 12. 2002 se pokusil spáchat sebevraždu otravou kombinací léků patřící manželce (sedativa, antidepresiva, hypnotika a proti úzkostem – to vše zapil alkoholem). Ta ho našla a v bezvědomí byl převezen do nemocnice

a později propuštěn do domácího léčení, které probíhalo zpět ve Slavošově (v domě rodiny). Mezitím byly během vyšetřování získány informace o podezřelých úmrtí v místech výskytu Stodolových (jen ve Slavošově se jednalo o 3 úmrtí).

Ani podezření policie je neodradilo od trestné činnosti a v únoru 2003 se vydali do obce Horka (cca 3 km od Slavošova), kde se pod záminkou dostali do předem vytipovaného domu Josefa Peroutky. Tentokrát oběť „jen“ zavřeli do sklepa, zatímco se pokoušeli najít cennosti a poté z domu odešli (pravděpodobně jen díky tomu, že jim přepadený řekl, že má brzy přijít jeho syn). Josef Peroutka při první příležitosti nahlásil přepadení na policii a díky tomu, že navíc Stodolovy při odchodu potkal policista, co je znal, byli zadrženi.

Během vyšetřování již zmíněné vraždy Marie Čondlové se jihočeští kriminalisté dostávají do okresu Kutná Hora, kde jsou Stodolovi obviněni z loupežného přepadení Josefa Peroutky. Zároveň byli prověřováni kriminalisty z východočeského kraje ohledně podezření právě těchto z vražd v Brněnci. Takticky a důkladně naplánovaný prvotní výslech Stodolové vedený východočeskými kriminalisty naboural její sebejistotu a ihned po něm bylo povoleno její fyziodetekční vyšetření. Je tedy možné říci, že vyšetřování těchto dvou vražd a pokusu o vraždu odstartovalo proces ukončení vražedného řádění Stodolových.

Poté, co byli umístěni do sousedících cel předběžné zadržení, mělo být provedeno fyziodetekční vyšetření Dany Stodolové (s ním nakonec souhlasil i Jaroslav Stodola). To bylo provedeno metodou polygrafického testování a hlasové analýzy v Kriminalistickém ústavu Praha. Nejdříve měly na řadu přijít tyto dvě vraždu a pokus a vraždu, následně vražda Marie Čondlové a ostatní vraždy a loupeže, u kterých figurovali jako podezřelí. Závěry z nich ukazovali na jejich účast na vraždách Heleny Cerhákové a Dagmar Weissové, ačkoliv výsledky byly jen orientační. Pro vyřešení případu byly klíčové výslechy obou manželů. Při nich se Stodola k těmto vraždám a pokusu o vraždu přiznal, ačkoliv účast manželky stále popíral. Ihned nato s ním byla provedena проверка výpovědi na místě činu, kde své skutky demonstroval. Tou dobou byla Stodolová ponechána jako svědek (za účelem získání co největšího množství důkazu k její

účasti na vraždách, jelikož bylo policii dávno jasné, že Stodolová na nich měla mnohem větší podíl, než dávají oba najevo). Největší záhadou však byla vražda Marie Čondlové, kterou spáchala bez vědomí manžela on se k ní odmítal přiznat. Navíc existovali svědci a portrét, který ukazoval na ní jako na pachatelku. Po několika měsících vyšetřování se doznala k účasti na vraždách, načež její účast potvrdil i Stodola a jejich výpovědi se konečně až na menší odlišnosti shodovaly. Policie tak objasnila všechny vraždy spáchané Stodolovými, včetně loupežného přepadení Josefa Peroutky a plánované vraždy Boženy Michalíčkové, kterou již nestihli uskutečnit (to však jen díky tomu, že dům vytipované oběti několikrát neúspěšně hledali). Během vyšetřování také vyvstávala mnohem dominantnější role Dany Stodolové ve zločinné činnosti, včetně toho, že manželovi mnohokrát při vraždách dávala najevo, kdy má vraždu spáchat, případně se na nich sama aktivně podílela.

3) Provedené počáteční úkony

- Ohledání místa činu a mrtvol.
- Zajištění stop – byla zkoumána i láhev alkoholu, ze které Stodola na místě činu pil, ale nebyly na ní nalezeny žádné upotřebitelné stopy.
- Soudní pitva – příčinou smrti Dagmar W. bylo udušení uškrcením (škrtidlem byl šátek). U Heleny C. byl příčinou smrti stanoven úrazový šok (měla dvě poranění hlavy, poranění krku včetně hrtanu, krevní výrony na krku aj.). Tyto nálezy tedy vylučovaly sebevraždu.

4) Stopy

- Zajištění upotřebitelných stop bylo ztíženo nepořádkem způsobeným jak Stodolovými, tak i existujícím nepořádkem a deseti kočkami, které v bytě žily.
- Žádná ze stop neprokázala přítomnost Stodolových na místě činu.

- Helena Cerháková – řezná rána na zápěstí začínala mělčím nářezem, typickým pro sebevraždy řeznými zbraněmi.

5) Provedené vyšetřovací úkony

- Výslech Boženy Cerhákové – vzhledem k vážnosti způsobeného traumatu nebylo možné získat plně reálnou verzi událostí.
- Využití znalců z oboru psychologie, kteří měli posoudit psychický stav Boženy Cerhákové. V jejich posudku bylo uvedeno, že vlivem dušení a nedostatečným okysličením mozku u ní mohlo dojít ke zmatečnému vnímání a amnézii (k čemuž se navíc přidalo podchlazení, silné psychické trauma a vliv mohl mít i velmi pokročilý věk oběti, které bylo v té době přes 90 let).
- Rozhovor se Stodolou – byl proveden na ubytovně. Klíčovým elementem zde byl moment překvapení.
- Toxikologické vyšetření Stodoly po jeho pokusu o sebevraždu, jež prokázalo, že měl v sobě smrtelnou dávku léků.
- Prvotní výslech Dany Stodolové – na počátku výslechu měla nadprůměrně sebevědomé vystupování, které však díky efektivnímu výslechu přecházelo v nervozitu a následné rozpory ve výpovědi.
- První fyziodetekční vyšetření Dany Stodolové – skládalo se z otázek, které byly rozdělené do 22 sérií. Byla nepřirozeně klidná, přátelská, nevykazovala žádné známky emočního napětí. V závěru bylo odborníky uvedeno, že na nezvyklost reakcí mohlo mít podíl její nadměrné zneužívání psychofarmak.
- Fyziodetekční vyšetření Jaroslava Stodoly – byl zde viditelný jeho podprůměrný intelekt, některým otázkám nerozuměl či reagoval pomalu. Také bylo zjištěno, že na jeho reakce mohlo mít vliv dlouhodobé nadměrné užívání alkoholu.

- Výslech Stodolové – zpočátku tvrdila, že o vraždách ví, ale nebyla u nich přítomna a z manžela má velký strach, dokonce ji prý přemlouval ke spolupachatelství.
- Prověрка výpovědi Stodoly na místě činu – byla důkladně zdokumentována v protokolu, fotografiemi a na videozáznamu.

6) Chyby/ dobrá práce během vyšetřování

Na počátku objasnění těchto vražd stojí kvalitní práce policistů OOP Brněnec, kteří ihned předali kriminalistům své nashromážděné informace ke Stodolovým, jakožto podezřelým a kriminálně aktivním jedincům. Rovněž policista, který potkal Stodolovy při jejich odchodu od Josefa Peroutky ihned jednal a předal dál informaci o tom, že tyto osoby poznal. Bylo zde tedy vidět, jak je důležité, aby policejní organizací procházela vzájemná spolupráce a jak velkou měrou může důvěra a spolupráce přispět k objasnění případu.

Zásadní pochybení bylo na straně kutnohorských policistů, kteří umístili Stodolovy do sousedících cel, kde si mohli domluvit společnou strategii k tomu, jak vypovídat (což také potvrdili, že udělali). Tam také vznikla již zmíněná dohoda, že na sebe vezme všechnu vinu za vraždy Stodola. Pochybení tohoto rozsahu dává prostor k zmaření celého vyšetřování a nemělo by tedy rozhodně dojít k tomu, aby spolupachatelé obvinění z několikanásobných loupežných vražd měli možnost kontaktu bez dohledu policie.

Vzhledem k tomu, že v ani jednom z případů nebylo zajištěno dostatečné množství stop a důkazů k usvědčení, měla velkou váhu kvalitní komunikace s podezřelými, vytěžení co nejvíce usvědčujících informací výslechy a rovněž fyziodetekční vyšetření. Kvalitně a detailně naplánované výslechy byly pro vyřešení případů zásadní. Byly připraveny individuálně pro oba podezřelé tak, aby se dosáhlo jejich doznání. Byly jim předestřeny všechny logické souvislosti

a argumenty, které ukazovaly na jejich vinu (i její, nejen jejího manžela, jak se snažili zpočátku policisty přesvědčit).¹³⁷

7.2. Případ č. 2: Sebevražda v nemocnici

Tento případ jsem vybrala zejména kvůli jeho netypickému místu spáchání, jímž byla nejmenovaná nemocnice v Praze. Nemocnici považují za místo, kde by měly být podnikány efektivní snahy o prevenci sebevražd a zajištění bezpečnosti všech pacientů. Vzhledem k vysoké vzdělanosti lékařů a zdravotního personálu je možné předpokládat, že sebevražedné intence budou odhaleny a podniknuty veškeré snahy k jejich zabránění. V tomto případě tomu však tak nebylo a pochybení zde byla nejen na straně lékařů, ale i na straně policie.

1) Způsob a motiv

Milan F. (v době sebevraždy 32 let) byl pacientem na nefrologickém oddělení, kde byl léčen necelý měsíc z důvodu selhání transplantované ledviny. Před převezením do pražské nemocnice se léčil v Plzni a předtím v Jihlavě. Lékaři nefrologického oddělení stanovili jako důvod selhání ledviny vědomí vysazení léčby pacientem. Vzhledem k tomu, že odmítání léčby po transplantaci nepředstavuje standardní chování, si vyšetřující lékaři vyžádali psychiatrické posouzení. Psychiatrem bylo stanoveno, že chování Milana F. je pouze reaktivní na stresové situace a není nutno psychiatrické léčby ani zvýšeného dohledu. Sebevražda byla provedena pravděpodobně odstraněním ucpávek kanyl, zavedených do tříselných žil a následným vykrvácením. Jako možný motiv předpokládám dlouhodobé onemocnění ledvin (a následná neúspěšná transplantace ledviny), které mu v mladém věku zabraňovalo vést běžný život a zanechalo ho odkázaného na hemodialýzu. Dále pacient vykazoval psychické problémy – přestal verbálně komunikovat, byl uzavřený, odmítal léčbu (to

¹³⁷ LOMNICKÝ, Jan. Smrt sester. In: *Kriminalistický sborník*. Praha: Kriminalistický ústav, 2005, s.8-14. roč. 49: č. 2.

poukazuje na možnou depresivní poruchu), dále si stěžoval na pronásledování věřiteli (vzhledem k nedostatečnému zajištění informace o poměrech zemřelého nejsem schopna říci, zda měl opravdu finanční potíže a jednalo se o reálné obavy z pronásledování či se jednalo o paranoidní myšlenky perzekučního typu poukazující na propukání možné duševní nemoci).

2) Popis případu

Milan F. byl na oddělení přijat s volným režimem pouze s povinností docházet na pravidelné kontroly a léčbu hemodialýzou. Jeho zdravotní stav se nelepšil, což vedlo vedoucího lékaře oddělení k rozhodnutí, že bude sanitkou převezen zpět do nemocnice v Jihlavě (kam spadal dle místa bydliště), což mu také 5. 6. 2001 sdělil. Ten večer (ve 22:30 h) byl naposledy kontrolován jeho zdravotní stav. Druhý den ráno se nedostavil na kontrolu, načež oznámily zdravotní sestry lékařům, že Milan F. z oddělení odešel. Ošetřující lékař následně vyhotovil zprávu o zdravotním stavu Milana F., kterou zaslal do nemocnici v Jihlavě, kam měl být převezen (zpráva obsahovala i informace o nutnosti provedení další dialýzy 7.6., jinak dojde k ohrožení života pacienta). Právní oddělení pražské nemocnice nahlásilo situaci na policii v místě trvalého bydliště pacienta (Jihlava, policie v Praze vyrozuměna nebyla). V Jihlavě policie hovořila jen s příbuznou zmizelého, která s ním nebyla poslední 3 měsíce v kontaktu.

Dne 12. 6. 2001 cítila uklízečka silný zápach z kabinky toalety, kterou nešlo otevřít. Zavolala tedy údržbáře, který byl do kabinky přešel a objevil muže sedícího obráceně na záchodové míse. Po nálezku byl přivolán lékař nefrologického oddělení MUDr. Pavel M., který mrtvolu prohlédl, aby se ujistil, že je opravdu mrtev. Následně s údržbářem muže z mísy sundali a položili ho na zem do polohy, ke které přijela policie. Při příjezdu Místního oddělení PČR (dále jen MOP) na místo činu, leželo tělo ve dveřích do kabinky, nohy roztažené směrem k míse, ve které se nacházela „hnědá tekutina“ a mezi nohama měl „zapáchající hnědou hromádku“ (výrazy ve uvozovkách byly doslovně uvedeny v policejním hlášení). Zemřelý byl oblečen do nemocničního oblečení (modré triko s dlouhým rukávem a pyžamové kalhoty), přičemž kalhoty měl staženy ke

kotníkům a viditelné byly dvě kanyly zavedeny do tříselných žil. Další kanylu měl obvázanou na pravém předloktí.

3) Provedené počáteční úkony

- Příčinu smrti stanovil vedoucí lékař nefrologického oddělení jako vykrvácení z otevřených kanyl a dobu úmrtí konstatoval na 6.1. 2001 mezi půlnocí a šestou hodinou ranní.
- Ohledání místa činu – chybí podrobný popis mrtvoly, specifických identifikačních znaků (jizvy, tetování, piercingy aj.) a popis posmrtných změn.
- Byl vypracován list o prohlídce zemřelého obsahující doporučení soudní pitvy.
- Pitevní zprávou bylo potvrzeno, že příčinnou smrti bylo vykrvácení ze stehenní žíly.

4) Stopy

Policisté rozhodli na základě ohledání, že neshledávají žádné upotřebitelné stopy. Důležitými předměty pro vyšetřování byly ucpávky kanyl, které nebyly zajištěny a neví se tedy, kde byly zanechány. Ucpávky totiž údajně nemohly být sejmuty bez toho, aniž by si toho pacient všiml, měly by být tedy poblíž těla (pokud by si je sundal jinde než na toaletě, vedly by krevní stopy od místa sejmutí). Nedošlo ani k dotazování se svědků, kteří viděli tělo v původním stavu, zda ucpávky na místě činu zahlédli. Dále nedošlo k odběru biologických stop, které se na místě činu nacházely, jako jsou ona „zapáchající hnědá hromádka“ či tekutina v záchodové míse (není tedy známo zde se jednalo o krev, popřípadě komu patřila nebo o jakou tekutinu se jednalo).

5) Provedené vyšetřovací úkony

- Rozhovor s vedoucím lékařem – uvedl, že pacient odmítal hemodialýzu a domáhal se samostatného režimu (tj. dialýza bez pomoci přístroje, kdy si pacient mění roztok ručně). Dále uvedl, že předpokládal, že pacient prostě odešel do jihlavské nemocnice sám (přestože věděl, že pacient nemá doklady, peníze a je oblečen jen v pyžamu a pantoflích) – podrobnosti k tomu, proč tak předpokládal se již policie nedožadovala; dále prohlásil, že mohlo dojít k zanedbání lékařské péče; uvedl, že v nemocnici se nikdy nezamykají vchody a stále je přítomný pracovník recepce.
- Rozhovor s jednou ze zdravotních sester – uvedla, že zpočátku byl pacient komunikativní, ale postupem času přestal úplně mluvit, komunikoval jen pokýváním hlavou a pomocí „hm“.
- Rozhovor s pacientem, se kterým zemřelý sdílel pokoj – uvedl, že spolu nikdy nekomunikovali a nezajímali se o sebe; odchodu Milana F. se sdíleného pokoje si nevšiml, protože spal.
- Rozhovor s MUDr. Pavlem M. (který s tělem manipuloval) – provedl popis polohy, ve které tělo našel (v sedě na míse, ruce položené na nádrži s vodou a hlavu na rukách).
- Rozhovor s ředitelem nemocnice – uvedl, že tělo bylo nalezeno až 6 (!) dní po zmizení z toho důvodu, že v nemocnici je větší množství nefunkčních toalet, které jsou permanentně uzavřené, a tudíž uklízečky předpokládaly, že toaleta, kde se nacházelo tělo je jedna z oněch nefunkčních.

6) Chyby během vyšetřování

a. Chyby na straně nemocnice

Za první zásadní pochybení považuji posouzení vyšetřujícího psychiatra, který ve svém posouzení rozhodl, že Milan F. je pouze ve stresu a není nutné se jeho psychickému stavu blíže věnovat. Vzhledem k jeho vážnému zdravotnímu stavu a odmítání léčby pokládám za nedostatečný závěr to, že se jedná pouze o reaktivní stres. Dle mého názoru odmítání léčby, kterou pacient potřebuje k životu, poukazuje jasně k nechuti žít a snaze ukončit svůj život. Takovému pacientovi by měla být věnována náležitá péče, jako někomu, kdo má pravděpodobně sebevražedné myšlenky (případně má být hospitalizován na psychiatrickém oddělení). Vyšetření mělo být provedeno o to důkladněji, jelikož pacient byl k psychiatrickému posouzení odkázán jinými lékaři, kteří měli důvodné podezření, že jeho psychický stav není v pořádku.

Další pochybení je straně personálu nemocnice (zejména vedoucího oddělení nefrologie), který z nějaké důvodu nepředpokládal jinou variantu zmizení pacienta než tu, že v noci odešel jen v pyžamu a pantoflích do nemocnice v Jihlavě, kam ho měla v blízkých dnech převést sanitka. Když se vezme v potaz vzdálenost mezi Prahou a Jihlavou a fakt, že pacient neměl doklady, peníze, vhodné oblečení, navíc byla noc, je pravděpodobnost, že by se do Jihlavy tímto způsobem vydal a v pořádku se tam dopravil značně nízká. Jednalo se navíc o pacienta, který vykazoval chování poukazující na sebevražedné myšlenky (odmítání léčby, změna chování, absence verbální komunikace aj.)

Další zásadní pochybení bylo lékaře nefrologického oddělení, který byl přivolán k nálezů těla. Zásadu nezasahování do polohy, ve které je tělo zemřelého pokládám za známou široké veřejnosti, přesto tento drastický zásah do integrity místa činu provedl lékař, který si jí musel být jistě vědom. Ke změně polohy těla nebyl žádný důvod, jelikož v tu dobu si již ověřil, že je pacient skutečně mrtev (navíc již mrtvola značně zapáchala a působily posmrtné změny, což bych pokládala, že obzvláště pro lékaře bude dostatečné znamení, že je

člověk skutečně mrtev). Jako důvod pro toto narušení uvedl jen to, že si chtěl potvrdit, že se jednalo opravdu o jejich pacienta Milana F.

b. Chyby na straně policie

Již při příjezdu MOP ČR na místo činu nebylo provedeno řádné ohledání (nebyly zajištěny biologické stopy, nebylo provedeno důkladné ohledání místa činu a okolí a zajištěny ucpávky z kanyl ani části kanyl, které měl zemřelý zavedené). Z neznámého důvodu bylo rozhodnuto, že nejsou na místě činu žádné stopy. Rovněž zcela chybí topografická dokumentace (plánek místa činu), která je nezbytnou součástí protokolu o ohledání místa činu. Dostatečná pozornost také nebyla zaměřena na to, aby lékař vysvětlil důvod změny původní polohy zemřelého. To, že ho zajímala identita zemřelého není relevantním úkonem a zjištění identity těla je policejní úkon. K popisu polohy, ve které byl zemřelý nalezen byl vyzván jen tento lékař a policisté tak neměli žádný další popis (přestože u původní polohy těla byli přítomní i uklízečka a údržbář).

Rozhovory byly provedeny jen povrchně a nedostatečně. Zejména vedoucí lékař, který měl podezření na zanedbání lékařské péče nebyl k těmto tvrzením dále vyslechnut. Dále nebyl vůbec proveden rozhovor s recepční. Vzhledem k poloze recepce naproti toaletám je vysoce pravděpodobné, že by si recepční všimla, že Milan F. na toaletu vešel a už z ní nevyšel (případně mělo být při výslechu zjištěno proč si toho nevšimla). Hovořeno nebylo ani se zdravotní sestrou, která pacienta viděla poslední živého (jak se pacient choval, co říkal, jaký budil dojem), pracovníkem právního oddělení ani žádným dalším personálem, který se zemřelým přišel do styku.

Dále měl být vypracován seznam všech pracovníků nefrologického oddělení, což se však nestalo. Policie rovněž nevěnovala pozornost možnosti, že by pacienta někdo na toaletě zamkl. Úplně chyběl popis zámkového mechanismus dveří (protokol o ohledání obsahoval pouze informaci, že dveře jsou uzamykatelné). Během vyšetřování byla tedy opomenuta zásada, že se má sebevražda vyšetřovat jako vražda, dokud není prokázán opak. Vyšetřovací verze, že by se mohlo jednat o vraždu či účast na sebevraždě byla úplně opomenuta. Jediná vyšetřovací verze, která byla brána v úvahu byla ta, že

pacient spáchal sebevraždu v čase, který stanovil lékař vedoucího oddělení jako přibližný čas smrti. Vyšetřovací verze, že došlo k zanedbání lékařské péče nebyla dále prověřována.

Pozornost nebyla věnována ani okolnostem, které zapříčinily, že tělo bylo nalezeno až po tolika dnech. Rovněž nebylo vypracováno zaměření (otázky) pro znalce (především se mělo jednat o toxikologické vyšetření, zda v těle pacienta nebyly přítomny látky ovlivňující chování). Nebylo vyžádáno ani odborné vyjádření obsahující stanovení doby smrti (policie tedy měla stanovenou dobu smrti jen od vedoucího lékaře oddělení). Nebyla věnována pozornost ani otázce, zda by sebevraždě bylo možné zabránit, pokud by bylo pátráno ihned po zmizení. To ani nebylo možné prověřit, protože nebyla nezávisle stanovena doba smrti, tudíž se s jistotou neví v kolik hodin pacient zemřel. Pokud zemřel v noci, ihned po svém odchodu z pokoje, nebylo by možné jí zabránit, vzhledem k tomu, že jeho zmizení bylo odhaleno cca v 8 hodin ráno.

Dalším závažným pochybením bylo nevyslechnutí psychiatra, který posuzoval psychický stav Milana F. (ve zprávě nebylo uvedeno ani psychiatrovo jméno). Zrovna on mohl mít největší podíl na zanedbání lékařské péče, tudíž jeho závěry a jak k nim došel měly být důkladně prozkoumány. Nebylo tedy zjištěno, zda skutečno došlo k pochybení a podcenění psychického stavu pacienta a sebevraždě bylo možné zabránit, ani nebylo zjištěno, zda vedoucího oddělení myslel oním zanedbáním péče právě psychiatra. Obecně nebylo provedeno žádné šetření k získání informací o osobním životě Milana F., jeho rodinných poměrech, zda měl sebevražedné myšlenky či pokusy v minulosti ani nebyly provedeny rozhovory s rodinou a blízkými.

Na tomto případě je tedy možné vidět, že je nezbytné nepohlížet na spáchané sebevraždy jako na jednoduše vyřešené a nebrat je na lehkou váhu. Je totiž možné, že v tomto případě mohlo být navíc dokázáno zanedbání lékařské péče, které spáchání sebevraždy umožnilo. ¹³⁸

¹³⁸ HRIB, Nikolaj. Sebevražda v nemocnici je mimořádná událost. In: *Kriminalistický sborník*. Praha: Kriminalistický ústav, 2007, s.31-36. roč. 51: č. 1.

7.3. Případ č. 3: Společná sebevražda mladého páru

Na této sebevraždě mladého páru chci poukázat, jak je efektivní a kvalitní vyšetřovací práce důležitá pro rychlé a správné vyřešení případu. Tento případ byl velmi složitý, jelikož nebylo jasné, zda se jedná skutečně o sebevraždu. Policisté, kteří na případu pracovali, však nepodcenili situaci a bylo využito všech potřebných vyšetřovacích prostředků a metod (znalecké posudky, vyšetřovací pokus aj.) a případ byl zdárně vyřešen.

1. Způsob a motiv

Sebevražda obou byla provedena oběšením a příčinou smrti byla u obou konstatována jako udušení oběšením. Domnívám se, že hlavním motivem sebevražd bylo odmítnutí jejich vztahu ze strany okolí (zejména otec zemřelé vyjadřoval vůči vztahu nevoli). Dále měli velké finanční potíže ve formě nesplacených dluhů a žádné vidiny lepší budoucnosti, jelikož ani jeden z nich nepracoval a nedisponoval penězi. Pár tak byl odkázán na bydlení u rodičů, přičemž Petr A. měl do domu své přítelkyně zákaz. Je také možné, že pár viděl sebevraždu jako způsob, jak dát svému okolí najevo, že udělali chybu odmítáním jejich lásky a sebevražda byla jakousi formou odplaty. Jistý podíl bude mít zajisté i nevyspělost obou mladých lidí, kdy překážky jejich vztahu vnímají jako důvod k ukončení svého života.

2. Popis případu

Dne 9. 10. 2002 byly na okraji lesa ve městě Bludovice (okres Nový Jičín) nalezeny dvě mrtvoly pověšené na stromě. V jejich blízkosti bylo objeveno zapadlé osobní vozidlo. Mrtvoly byly pověšeny jednom laně, které bylo 3x omotáno přes větev stromu, přičemž každý visel na jednom konci (visely tedy vedle sebe). Byli identifikováni jako Petr A. (18 let) z Bludovic u Nového Jičína a Renata S. (20 let) z Nového Jičína. Oba byli svobodní a nezaměstnaní. Dle informací poskytnutých matkou Petra A. se jednalo o bezproblémového mladíka, ale kvůli problémům s dyslexií nedokončil studium na odborném učilišti a byl

nezaměstnaný (krátce před smrtí dostal povolávací rozkaz na vojnu). Podle ní byl jeho vztah s Renatou S. vážný a plánovali v budoucnu svatbu. Její tvrzení o bezproblémovosti syna si však odporuje s jeho pověstí ve městě (rvačky, časté návštěvy hospod, podezření z krádeže). Otec Renaty S. uvedl, že její vztah se zemřelým snášel s nelibostí a myslel, že má na jeho dceru a její budoucnost špatný vliv. Vztah jí prý nezakazoval, avšak Petr S. měl zakázáno vstupovat do jejich bytu, který obývali spolu s její sestrou. Pár měl rovněž finanční potíže a oba žili jen z dávek v nezaměstnanosti.

Vzhledem ke zvláštnímu způsobu spáchání sebevraždy vznikaly pochybnosti, zda je možné tímto způsobem opravdu sebevraždu spáchat či zda se nejednalo o trestný čin (případně jak tento čin probíhal). Pokud se tedy nejednalo o sebevraždu, mohlo jít o vraždu (kdy vrah následně spáchal sebevraždu oběšením se na druhém konci lana) či účast na sebevraždě. Hlavní vytyčené vyšetřovací verze byly tyto tři: pár spáchal sebevraždu společně, jeden z páru se dopustil trestného činu účasti na sebevraždě či jeden z páru spáchal trestný čin vraždy a následně spáchal sám sebevraždu

Poté, co byly provedeny všechny potřebné počáteční úkony, byl proveden pokus, který měl napomoci objasnění děje. Nejdříve se odřízl z lana Petr S., což ukázalo, že tělo Renaty S. zůstane na provaze viset díky jeho trojitému obmotání i bez zátěže druhého těla. Dále mělo být zodpovězeno, zda pneumatika byla využita jako „stolička“ díky které mohl pár dosáhnout na smyčky (bylo však možné jen dokázat, že Petr. A z pneumatiky na smyčku dosáhl, ale u Renaty S. by to bylo nepravděpodobné). Kvůli těmto a dalším nejasnostem byl případ vyšetřován jako trestný čin účasti na sebevraždě. Na závěr vyšetřování byl proveden důkladný vyšetřovací experiment, díky kterému mělo být finálně rozhodnuto o tom, zda se jednalo opravdu o sebevraždu či o jeden ze zmíněných trestných činů a odpovědět na předem položené otázky. Podle experimentu byl děj následující: Petr A. vylezl na strom, kde větev obmotal 3x lanem. Renata S. však nebyla schopna nasadit smyčku sama na krk (během experimentu bylo vyzkoušeno několik poloh pneumatiky na níž figurantka stála). Bylo teda dokázáno, že Renata S. se mohla oběsit jen za pomoci Petra A. a to tak, že jí ke smyčce vyzvedl a po nasazení pustil nebo si jí posadil na ramena

a ona si smyčku nasadila sama. Následně sám vylezl pomocí pneumatiky ke smyčce a oběsil se.

3. Provedené počáteční úkony

- OOP, kteří se dostavili na místo činu první ho zajistili a na pomoc přivolali výjezdové skupiny OŘP a PČR Ostrava.
- Zaprotokolování detailních informací o stromu, na kterém byly mrtvoly oběšené – dub, změřen obvod kmene, změřena vzdálenost větve se zavěšeným lanem od kmene, změřena výška větve od země. Dále zaprotokolování informací o lanu, na kterém byla těla pověšena – automobilové lano (splétané tažné), průměr lana, na obou koncích mělo opačnou smyčku (název typu smyčky + pořízena fotografie), bylo omotáno kolem větve 3x (fotograficky zdokumentováno). Byla změřena rovněž i přesná vzdálenost od větve a od země obou mrtvol (Petr A. visel výše nad zemí než Renata S., tedy blíže k větvi stromu)
- Popis těl a jejich polohy – ke kmenu byli otočeni oba levým bokem. Oblečení bylo v dobrém stavu, nepoškozené a čisté.
- Popis objektů nacházejících se poblíž těl – popis, vzhled a model a automobilu a jeho vzdálenost, popis, vzhled pneumatiky, která stála opřena o strom.
- Ohledání oděvů mrtvých – Petr A. u sebe měl občanský průkaz a technický průkaz k vozidlu a menší peněžní částku. Renata S. u sebe měla cestovní pas, smlouvu ze zastavárny o zastavení mobilního telefonu na jméno Petra A., přičemž na smlouvě byl z druhé strany napsán dopis na rozloučenou.
- Ohledání automobilu – přesný popis stavu (všechny dveře a kufr byly otevřené), exteriéru (rozbité přední světlo) i interiéru (zničená palubní deska). Přesné změření vzdálenosti od stromu, změření hloubky zapadnutí, výčet všech předmětů nalezených uvnitř (např. taška, ve které

byl mimo jiného i blok obsahující konverzaci dvou osob o spáchání sebevraždy).

- Lékaři Rychlé zdravotnické pomoci, kteří byli na místě činu přítomni, stanovili příčinu smrti (na žádost policie to bylo provedeno bez sundání mrtvol).
- Znalec z odvětví soudního lékařství – na místě činu potvrdil stanovenou příčinu smrti a konstatoval dobu smrti (pomocí rektálních teploměrů).
- Pitva Petra A. – strangulační rýha a další zranění charakteristická pro oběšení (popsán vzhled rýhy a poloha), oči – překrvené spojivky, tečkovité krevní výrony na víčkách, zlomená jazylka aj., oděrky na břicho a ruce (neměly však vzhled defenzivního poranění).
- Pitva Renaty S. – obdobná zranění (podrobně popsána) jako u Petra A., tedy zranění typický pro oběšení, rovněž absence defenzivních poranění.

4. Stopy

Zajištění velkého množství stop a jejich dokumentaci měli na starosti kriminalističtí technici OŘP za přítomnosti expertů OKTE z Ostravy.

- Dopis na rozloučenou – „*Za naší zakázanou lásku jsme se rozhodli, že umřem. Neměl už smysl tady déle být. Sbohem! Váš syn, Vaše dcera*“ a podpisy zemřelých. Vedle toho bylo ještě připsáno: „*Tatko, pojistku si strč do prdele!!*“ Již se samotného způsobu, jakým byl dopis napsán lze soudit, že je psán mladými lidmi bez vyššího vzdělání, např. gramatické chyby, vulgarismy, nespisovné výrazy a odkazy na zakázanou lásku. Že se jedná o písmo Petra A. a Renaty S. potvrdila sestra zemřelé.
- Biologické stopy – cigaretové nedopalky (stopy slin, odumřelých kožních buněk).
- Chemické stopy – jednalo se mikroskopy (částice) z rukou, oděvů, škrtdla a pneumatiky – během zkoumání bylo potvrzeno, že na oblečení Renaty

- S. byly přítomny stopy z lana použitého k oběšení. Na oblečení Petra A. byly stopy kůry stromu (zřejmě se tedy na něj snažil vyšplhat).
- Pachové stopy – byly zajištěny pro porovnání se stopami z automobilu. Porovnání potvrdilo, že zemřeli se v autě před smrtí nacházeli.
 - Na stromě byly viditelné stopy zadření škrtidla do kůry stromu způsobeny vahou těl (stopy sešinutí).

5. Provedené vyšetřovací úkony

- Po provedení ohledání bylo hlavní otázkou, zda byla jako první oběšena (či se sama oběsila) Renata S., což bylo ověřeno pomocí odříznutí druhého tělo.
- Výpověď matky Petra A. – popis synovi povahy, jeho chování, vztahů, dětství atd.
- Výpověď otce Renaty S. – popis dceřiny povahy, chování, vztahů, dětství atd.
- Vyšetřováním byly zjištěny dluhy obou zemřelých (část splacena, ale stále zbývalo cca 30 tisíc korun, které měli splatit během několika týdnů).
- Využití znalců – obor soudní lékařství.
- Díky tomu, že bylo provedeno přesné měření výše zmíněných údajů bylo možné provést vyšetřovací experiment – ten odpovídal na to, zda způsob, který byl zvažován během ohledání byl opravdu proveditelný. Také jak probíhal celý děj, jakou hráli oba zemřelí roli a zda mohli sebevraždu spáchat bez pomoci druhé osoby. Pro experiment byli vybráni účastníci, kteří fyzicky odpovídali zemřelým a použité prostředky odpovídaly těm, zajištěným při ohledání. Při experimentu byl přítomen znalec z odvětví soudního lékařství, který vyznačil na figurantech strangulační rýhy podle zemřelých. Experiment byl fotografován a byl pořízen video záznam.

6. Dobrá práce během vyšetřování

Na vyšetřování se podílelo OOP Nový Jičín (prováděli ohledání), SKPV OŘP Nový Jičín a policejní rada z SKPV Správy severomoravského kraje PČR v Ostravě. Dále bylo využito znalecké pomoci z oboru soudního lékařství. Na tomto případě je dobře vidět kvalitní vyšetřování, kde nebylo nic zanedbáno. Již od příjezdu na místo činu si policie počínala profesionálně, včetně prizvání další pomoci. Ohledání bylo provedeno důsledně, včetně změření všech potřebných údajů. Zajištěno bylo velké množství stop, včetně mikrostop, pachových stop aj. Dokumentace místa činu byla rovněž kompletní. Díky této kvalitní práci během ohledání bylo možné provést vyšetřovací experiment, který pomohl dovést případ ke zdárnému konci a poskytnout předpokládaný průběh celého děje. Je zde dobře vidět, jak je důležité kvalitní provedení počátečních úkonů vyšetřování, přestože se nejedná o práci jednoduchou (např. přesné měření potřebných údajů, jako jsou údaje o škrtidle, o objektu využitém pro uvázání škrtidla aj.) Dovoluji si tedy tento případ dát jako příklad výborné policejní práce, která by měla být samozřejmostí pro všechny případy, kdy se vyšetřují ztráty lidských životů.¹³⁹

¹³⁹ VALERIÁN, Luboš a STAVINOVÁ, Radmila. Sebevražda, účast na sebevraždě a nebo vražda s následnou sebevraždou? In: *Kriminalistický sborník*. Praha: Kriminalistický ústav, 2004, s.16-21. roč. 48: č. 2.

Závěr

Po dokončení celé práce považuji cíl, který jsem si v úvodu vytyčila, za splněný. Teoretickou část práce pokládám za důkladně zpracovanou, přičemž bylo mým cílem rovněž poskytnout co nejkomplexnější přehled k této značně obsáhlé problematice (to však také zapříčinilo větší rozsah práce). Díky tomu také považuji práci velmi čtivou a podnětnou i pro čtenáře laika.

Jedním z dalších cílů bylo také díky poznatkům získaným psaním této diplomové práce navrhnout možná řešení problémů vyskytujících se během vyšetřování sebevražd. Zde považuji cíl za splněný v tom smyslu, že díky nově nabytým teoretickým poznatkům jsem schopna navrhnout možná řešení (jež jsou zmíněna v kazuistické části práce.) Mezi ně se řadí např. důkladné provádění počátečních úkonů s tou myšlenkou, že může dojít ke změně právní kvalifikace případu a je nutné tedy vše detailně zaprotokolovat pro případné další vyšetřování. Dále spolupráce na všech úrovních policie (protože každý útvar může mít k danému případu upotřebitelné informace či nápady). V neposlední řadě také pečlivé vytyčení a rovnocenné prošetřování reálných vyšetřovacích verzí a neupínání se pouze na verzi o sebevraždě. Dále se domnívám, že by zajisté vyšetřování přispělo proškolení policistů, např. v soudnělékařské oblasti (to by napomohlo co nejvyšší informovanosti o typických zraněních pro konkrétní způsoby sebevražd apod.) a obecně blízká spolupráce se znalci konkrétních potřebných oborů. Za svůj nedostatek v tomto případě pokládám fakt, že nejsem příslušníkem Policie ČR a jedná se tedy o doporučení na základě mých výhradně teoretických znalostí. Předpokládám, že pokud bych v této oblasti měla praktické zkušenosti, byla bych schopna navrhnout možných řešení více, ale přesto pokládám svou práci za kvalitně odvedenou.

V neposlední řadě vidím velký přínos práce i pro svou osobu, jelikož mi, jako studentce oboru „policejní management a kriminalistika“, pomohla její tvorba prohloubit si znalosti existující, ale také získat mnoho znalostí nových. Zároveň mi umožnila alespoň z teoretické hlediska nahlédnout do složitého a náročného procesu vyšetřování sebevražd (a v případě manželů Stodolových i vražd).

Seznam použité literatury

Knižní prameny

1. BÁRTA, Bohumil. *Metodika vyšetřování vražd, sebevražd a podezřelých úmrtí*. 1. vydání, Praha: Universita Karlova, 1968.
2. CHMELÍK, Jan. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2005. ISBN 80-86898-36-9.
3. DUŠEK, Karel a Alena VEČEŘOVÁ-PROCHÁZKOVÁ. *Diagnostika a terapie duševních poruch*. 2. přep. vyd. Praha: Grada Publishing, 2015. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4826-9.
4. Kolektiv autorů. *Soudní lékařství*. Praha: Grada, 1999, s. 37-38. ISBN 80-7169-728-1.
5. KONRÁD, Zdeněk a Viktor PORADA. *Metodika vyšetřování vybraných druhů trestných činů*. Praha: Trivis, 1996.
6. KONRÁD, Zdeněk, Viktor PORADA, Jiří STRAUS a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-547-0.
7. KROULÍK, Pavel a kol. *Odhalování a objasňování závažných trestných činů proti životu a zdraví*. 1. vydání. Praha: Kriminalistický ústav VB, 1989.
8. KVAPILOVÁ, Helena a Michal DOGOŠL. *Soudní lékařství pro právníky a policisty*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. ISBN 978-80-7380-059-8.
9. MIOVSKÝ, Michal. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada, 2006. Psyché (Grada). ISBN 80-247-1362-4.
10. MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika*. 2. dopl. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. ISBN 80-7179-878-9.
11. NĚMEC, Miroslav a kol. *Ohledání a práce na místě činu*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2010. ISBN 978-80-7251-337-6.
12. PORADA, Viktor a kol. *Kriminalistika: technické, forenzní a kybernetické aspekty*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2016. ISBN 978-80-7380-589-0.

13. STRAUS, Jiří. *Úvod do kriminalistiky*. 3., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-367-4.
14. STRAUS, Jiří a Viktor PORADA a kol.: *Teorie, metody a metodologie kriminalistiky*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-666-8.
15. ŠTEFAN, Jiří a Jan MACH. *Soudně lékařská a medicínsko-právní problematika v praxi*. 1.vydání. Praha: Grada, 2005. ISBN 80-247-0931-7.
16. ŠTEFAN, Jiří a Jiří HLADÍK a kol. *Soudní lékařství a jeho moderní trendy*. 1. vydání. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-3594-8.

Odborné články

1. ČÍŽEK, Luděk. Zemřeli spolu. In: *Kriminalistický sborník*. Praha: Kriminalistický ústav, 2005, s. 24-27. roč. 49: č. 2.
2. ČOŽÍK, J. Neobvyklá komplikovaná sebevražda In: *Kriminalistický sborník*. Praha: Kriminalistický ústav, 1967, s. 385-391. roč. 11: č. 7.
3. HRIB, Nikolaj. Sebevražda v nemocnici je mimořádná událost. In: *Kriminalistický sborník*. Praha: Kriminalistický ústav, 2007, s.31-36. roč. 51: č. 1.
4. KALISZAN, Michal a spol. Multiple Self-Inflicted Stab Wounds to Neck, Chest and Abdomen as a Unique Manner of Suicide. *Journal of Forensic Sciences*. 2010, **55**(3), s. 822-825.
5. KOLAŘÍK, Petr. Zmizela beze stop. In: *Kriminalistický sborník*. Praha: Kriminalistický ústav, 2005, s. 20-23. roč. 49: č. 2.
6. KRAČMAN, Vladimír. Požár domu. In: *Kriminalistický sborník*. Praha: Kriminalistický ústav, 2005, s.17-19. roč. 49: č. 2.
7. LOMNICKÝ, Jan. Smrt sester. In: *Kriminalistický sborník*. Praha: Kriminalistický ústav, 2005, s.8-14. roč. 49: č. 2.
8. MALÝ, Karel. Ještě jeden úhel pohledu na kauzu Stodolovi. In: *Kriminalistický sborník*. Praha: Kriminalistický ústav, 2006, s. 36-38. roč. 50: č. 1.
9. MATOUŠEK, Vladimír. Sebevražda oběšením In: *Kriminalistický sborník*. Praha: Kriminalistický ústav, 2004, s. 72. roč. 48: č. 1.

10. MATOUŠEK, Vladimír. Sebevražda spáchaná řeznými nebo bodnými nástroji nebo otravou léky, jedy či drogou In: *Kriminalistický sborník*. Praha: Kriminalistický ústav, 2004, s. 72. roč. 48: č. 3.
11. MAREK, Josef. Sebevražda? In: *Kriminalistický sborník*. Praha: Kriminalistický ústav, 2004, s. 11-13. roč. 48: č. 4.
12. STRAUS, Jiří a MAREK, Josef. Skok, nebo pád? In: *Kriminalistický sborník*. Praha: Kriminalistický ústav, 2004, s. 17-20. roč. 48: č. 5.
13. ŠAFR, M., HEJNA, P. a ZÁTOPKOVÁ, L. Sebevražda po domácímu vyrobenou střelnou zbraní In: *Kriminalistický sborník*. Praha: Kriminalistický ústav, 2010, s. 20-22. roč. 54: č. 1.
14. VALERIÁN, Luboš a STAVINOVÁ, Radmila. Sebevražda, účast na sebevraždě a nebo vražda s následnou sebevraždou? In: *Kriminalistický sborník*. Praha: Kriminalistický ústav, 2004, s.16-21. roč. 48: č. 2.
15. ŽEROVNICKÝ, Jan. Hra na oběšence. In: *Kriminalistický sborník*. Praha: Kriminalistický ústav, 2005, s. 28-31. roč. 49: č. 2.

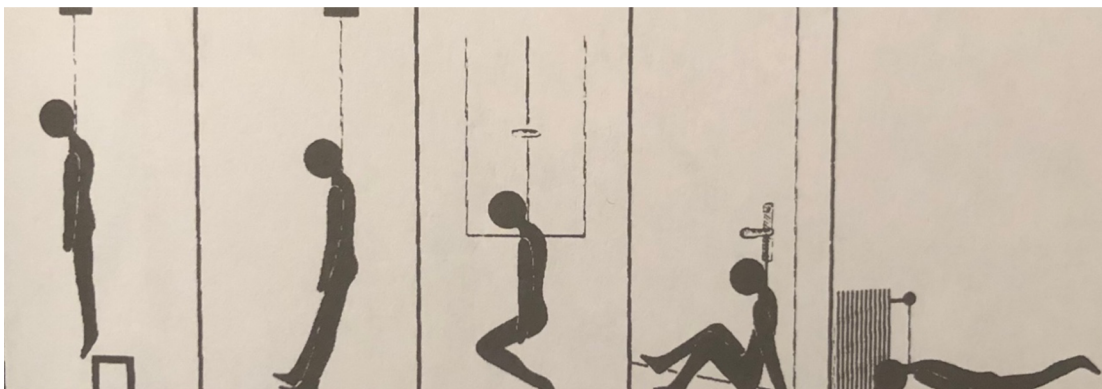
Elektronické prameny

1. *Metodický návod k postupu státních zástupců ve věcech trestných činů proti životu a zdraví* [online]. Brno: Nejvyšší státní zastupitelství, vydáno 26. 3. 2007 [cit. 18-11-2010]. Dostupné z: <<http://portal.justice.cz/nsz/hlavni.aspx?j=39&o=29&k=4116&page=2&d=149154>>.
2. SCHIMELPFENING, Nancy. Why Do People Commit Suicide? *Verywellmind* [online]. 2021 [cit. 2021-12-12]. Dostupné z: <https://www.verywellmind.com/why-do-people-commit-suicide-1067515>.
3. Sebevražednost v Česku setrvale klesá. *Czso.cz* [online]. 2021, 9. 12. 2021 [cit. 2022-03-01]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/sebevrazednost-v-cesku-setrvale-klesa>.

Zákonná úprava

1. Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů.
2. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
3. Zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotnických službách a podmínkách pro jejich poskytování, ve znění pozdějších předpisů.
4. Zákon č. 254/2019 Sb., o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech, ve znění pozdějších předpisů.

Přílohy

Příloha č.1: Možné způsoby oběšení.¹⁴⁰

Příloha č. 2: Fotograficky zdokumentované zranění při sebevraždě řeznou zbraní.¹⁴¹

¹⁴⁰ KVAPILOVÁ, Helena a Michal DOGOŠI. *Soudní lékařství pro právníky a policisty*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. ISBN 978-80-7380-059-8.

¹⁴¹ STRAUS, Jiří a Viktor PORADA a kol.: *Teorie, metody a metodologie kriminalistiky*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-666-8.

Příloha č.3: Sebevražda střelnou zbraní.¹⁴²

Příloha č.4: Vstřel do spánku, včetně lemu znečištění (zbraní domácí výroby).¹⁴³

¹⁴² STRAUS, Jiří a Viktor PORADA a kol.: *Teorie, metody a metodologie kriminalistiky*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-666-8.

¹⁴³ ŠAFR, M., HEJNA, P. a ZÁTOPKOVÁ, L. Sebevražda po domácku vyrobenou střelnou zbraní In: *Kriminalistický sborník*. Praha: Kriminalistický ústav, 2010, s. 20-22. roč. 54: č. 1.

Příloha č.5: Stopy zápasu na místě činu vraždy.¹⁴⁴

Příloha č.6: Rekonstrukce vraždy Marie Čondlové (na fotografii Dana Stodolová s figurantkou).¹⁴⁵

¹⁴⁴ STRAUS, Jiří a Viktor PORADA a kol.: *Teorie, metody a metodologie kriminalistiky*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-666-8.

¹⁴⁵ MADAR, Radim. Chudinka z povodní. In: *Kriminalistický sborník*. Praha: Kriminalistický ústav, 2005, s.32-35 roč. 49: č. 2.

Příloha č. 7: Viditelná poranění obličeje Josefa Maliny ukazující na cizí zavinění.¹⁴⁶

¹⁴⁶ ŽEROVNICKÝ, Jan. Hra na oběšence. In: *Kriminalistický sborník*. Praha: Kriminalistický ústav, 2005, s. 28-31. roč. 49: č. 2.